

NE VORBEŞTE PĂRINTELE CLEOPA 15

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

15

Carte tipărită cu binecuvântarea

I.P.S. DANIEL

Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

Ediţie îngrijită de

Arhimandrit Ioanichie Bălan

EDITURA MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

2006

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CLEOPA ILIE, arhimandrit
Ne vorbeşte Părintele Cleopa / arhimandrit Cleopa Ilie; ed. îngrij. de arhim. Ioanichie Bălan. - Ed. a 2-a. - Vânători-Neamţ : Mănăstirea Sihăstria, 2004-
15 vol.
ISBN 973-86836-2-9
Vol. 15. - 2006. - ISBN (10) 973-7897-21-8; ISBN (13) 978-973-7897-21-3

I. Ioanichie Bălan, arhimandrit (ed. şt.)

281.95(047.53)

ALEGEREA VIEŢII

Voi, care v-aţi adunat aici, sunteţi ca nişte păsări care vin pe un copac şi încep a cânta oleacă şi apoi pleacă. Un stol de păsări. A ciripit oleacă şi sfrrr..., nu le mai vezi. Aşa sunteţi voi pe la noi. Şi nici noi n-avem timp să vă spunem multe, că suntem obosiţi. Dar în trecere aşa, câteva cuvinte am să vă spun, şi din câte minţi sunt aici, poate vă va fi de folos.

Erau doi oameni căsătoriţi şi aveau o singură fată. Bărbatul, tatăl fetei, era un om aşa de liniştit, aşa de tăcut, aşa de credincios, încât ziceau oamenii că nu există altul în sat ca acela. Dar acest om credincios, săracul, era bolnav. Toată viaţa lui a fost bolnăvior. El mergea la biserică, nu vorbea de rău de altul, nu spunea minciuni, postea toate posturile, făcea milostenie. Dar nu vorbea cu nimeni. Mergând la biserică, zicea rugăciuni, venea înapoi, la fel. Vorbea cu Domnul. Iar femeia lui era cu totul invers.

Femeia lui iscodea tot satul. Lumea zicea: „Dacă vrei să ştii casa cuiva din sat, du-te la femeia aceea acolo, că aceea ştie tot ce e în sat". Vorbea de rău; dacă auzea o minciună, o făcea de o mie de ori mai mare decât a auzit-o. Clevetea, spunea minciuni. Pe lângă asta, fiindcă bărbatul ei era bolnav şi om tăcut, ea trăia cu fel de fel de bărbaţi. Cum voia ea, aşa făcea. Ba, dacă ar fi spus bărbatul ceva, îl bătea, că era mai voinică decât dânsul.

Şi ce s-a întâmplat? Să vă spun. Fata lor de acum era de 17 ani şi ea se gândea ca fată: „Vai de mine, zice, ce rele face mama şi câtă răbdare are tata cu dânsa!" Dar ce s-a întâmplat cu tatăl ei? După o vreme a mai răcit, a venit o gripă şi a murit tatăl ei. Şi când a murit tatăl ei, s-a pornit o vreme aşa de rea – era iarnă –, s-a pornit un viscol aşa de mare, că a ţinut o săptămână în satul acela. Şi la trei zile, când l-a scos din casă, aşa de tare viscolea, încât preotul nu putea rosti ecteniile. Poporul nu putea merge la înmormântare, cu mare greutate l-au dus la cimitir.

Când s-au dus, groapa era viscolită cu zăpadă până sus, era viscol mare. Au scos nişte oameni repede zăpada şi l-au pus cum au putut în groapă pe omul cel bun, pe omul cel tăcut. Şi când veneau de la cimitir, ziceau oamenii, aşa cum judecă ei: „Aţi văzut ce răutate trăia în satul nostru?" Îşi dădeau şi ei cu părerea, aşa cum judecă oamenii. „Iată ce răutate hrănea satul nostru. Ai văzut? Ziceau toţi oamenii că e credincios, că e tăcut, că merge la biserică. Ai văzut cât de rău a fost, că nici vremea nu i-a dat voie să-l îngroape? N-au mers decât zece oameni până la cimitir, că se năduşeau de viscol. Şi aceia cu mare greutate, pentru că erau neamuri mai de aproape, ca să-l vadă înmormântat".

Şi l-au îngropat cu chiu, cu vai, pe omul cel bun, pe o vreme grea straşnică. Încă şi preotul zicea, că se înşelase şi el: „Acest om s-a dus în iad, dacă Dumnezeu nu l-a miluit să aibă un ceas de vreme bună de când a murit până acum. Numai viscol şi furtună, şi până l-am dat în groapă, se întuneca, nu puteam zice nici rugăciunile".

Dar să vezi cum judecă oamenii şi cum stau lucrurile. Femeia lui, care-şi făcea de cap şi când trăia el – că el era tăcut şi ea îl bătea de multe ori, iar el tăcea, că era voinică şi tare, şi bea şi îşi făcea de cap cu toţii golanii – s-a întâmplat că după ce a murit bărbatul acesta tăcut şi răbdător săracul, care a zăcut mai toată viaţa lui, ea, când a văzut că nu mai are de cine se păzi, a făcut casa ei casă de desfrâu. Veneau la ea bărbaţi seara, se ducea şi ea.

Fata era de acum mărişoară, când a auzit ce spuneau oamenii la înmormântarea tatălui ei, se gândea şi ea ca fată, că ea nu căzuse în păcate: „Oare a cui viaţă să o iau eu? Tata mergea la biserică, postea, nu vorbea de rău, nu se îmbăta, nu înjura, tot timpul se ruga, era blând, dar ce folos, dacă vremea a fost rea la înmormântare?" Minte de copil, s-a luat şi ea după babele care dacă-i vremea rea la înmormântare zic că „cela o murit rău". Cum fac şi astăzi unii.

Şi nu ştia fata, o vedea pe mamă-sa că înjură, se îmbată, trăieşte cu bărbaţi, că a făcut casa ei casă de desfrâu după ce a murit bărbatul ei şi vedea ce fărădelegi face mamă-sa: „Ei, cum o rabdă Dumnezeu pe mama dacă-i aşa de rea?"

Şi n-a trecut mult şi a murit şi femeia, mama ei. A venit o gripă peste ea sau nişte tifos şi a murit. Dar a murit liniştită şi când au pus-o în sicriu parcă era vie, aşa de frumoasă era. Şi în ziua când a murit femeia asta desfrânată şi beţivă şi rea, s-a făcut o vreme aşa de frumoasă – vreme alinată, lină, soare, nu bătea vânt, parcă şi aerul lumina de sus, iar când au

mers la înmormântare, mergea tot satul cu dânsa. „Cumătră, hai să mergem, uite ce vreme frumoasă, hai până la cimitir”.

Au pus neamurile ei vreo şapte preoţi, au îngropat-o cu mare fast. Şi ziceau toţi: „Iaca măi, bărbatul ei, ce om era acela, ai văzut ce vreme rea a fost la moartea lui? Şi iaca ea şi-a făcut de cap şi ai văzut Dumnezeu ce vreme bună i-a dat la înmormântare? Se vede că s-a dus la bine aşa cum a fost ea”. Aşa judecă oamenii, dar ascultaţi să vedeţi până la urmă.

Ce s-a întâmplat? Fata, după ce a dus-o pe maică-sa la groapă, era de măritat, stătea şi ea şi se gândea: „Oare a cui viaţă să urmez eu? Oare să urmez eu viaţa tatei, să postesc, să mă rog, să mă duc la biserică, să fiu tăcută, să fac milostenie? Dar ce folos? Tata a avut vreme rea la înmormântare. Sau să urmez viaţa mamei? Să mă dau la desfrâuri, la beţii, la distracţii, la jocuri, la drăcii, ca să am vreme bună la înmormântare, ca mama?”. Şi nu ştia ce să facă.

Fata era însă curată, nu ştia de bărbat, de curvie, şi a început să se roage: „Doamne, am rămas singură, tata a fost un om sfânt şi ce înmormântare grea a avut şi ce vreme rea! Mama a fost desfrânată, beţivă, rea şi ce vreme bună a fost la înmormântarea ei! Arată-mi mie, Doamne, care viaţă să urmez, a tatei sau a mamei?” Şi rugându-se ea aşa, Dumnezeu a ascultat-o. Ea a adormit tristă, chiar la o săptămână după ce a murit mama, şi a adormit gândindu-se: „Ce folos de viaţa asta, mai bine să trăiesc ca mama în lumea asta, ca să am vreme bună la înmormântare”.

Şi dormind ea, iată apare un tânăr foarte înfricoşat, care strălucea ca fulgerul. Şi se făcea undeva într-un sat. Şi zice:

– Care-s gândurile tale? Ce gândeşti?

Dar ea, când a văzut că o întreabă de gânduri şi când l-a văzut aşa de straşnic şi de frumos, ca fulgerul, a zis:

– Doamne, tu eşti Hristos?

– Eu nu sunt Hristos. Dar care sunt gândurile inimii tale? Ce ai gândit aseară când te-ai culcat?

– Doamne, eu am gândit aşa: Nu ştiu a cui viaţă să urmez. A tatei, să fiu milostivă, tăcută, să merg la biserică, să postesc, să mă închin? Sau a mamei, că tata a avut vreme rea la înmormântare. Nu ştiu pe care cărare s-o iau. Am rămas singură. N-am nici tată, nici mamă.

Atunci tânărul a zis:

– Ia vino încoace. Hai cu mine. Vino să-ţi arăt unde stă tatăl tău şi unde stă mama ta, că m-a trimis Dumnezeu. Eu sunt îngerul păzitor al vieţii tale. Şi pentru că te-ai rugat aseară m-a trimis Dumnezeu. Hai încoace.

Şi a luat-o de o mână şi a dus-o şi au intrat în nişte grădini, a căror frumuseţe nu se poate spune. Palate de aur, cântau păsări, miliarde de flori, bătea oleacă de vânt, le alina şi era o mireasmă! Şi se vedeau îngeri şi mii de suflete care se veseleau acolo. Nu se putea spune frumuseţea acelor locuri. Şi fata mergea cu tânărul acela alăturea. Şi a întrebat:

– Ale cui sunt grădinile acestea?

– Ai să vezi acuşi.

Mergând printre pometurile acelea, printre livezile acelea, iaca îl vede pe tatăl ei. Foarte frumos la faţă, cum ar fi de 30 de ani. Şi când l-a văzut, a zis:

– Vai de mine, acesta-i tata.

Şi când a văzut-o tatăl ei, a zis:

– Draga tatei, fiica tatei, cum ai ajuns tu aicea?

Şi a luat-o şi a sărutat-o. Dar ea a zis:

– Tată, dar mata cum ai ajuns aicea şi ale cui sunt livezile acestea? – că erau încărcate cu fel de fel de roade ca de aur, cântau păsări şi se vedeau palate de aur.

– Fiica tatei, ţii minte că eu am fost bolnav toată viaţa şi mama ta mă bătea şi mă înjura şi-şi făcea de cap cu alţi bărbaţi. Eu am răbdat-o şi mi-am pus toată nădejdea în Dumnezeu, că viaţa aceasta e trecătoare. Şi iată aici m-a adus Hristos.

– Dar ale cui sunt, tată, palatele acestea de aur? Ale cui sunt grădinile acestea cu atâtea roduri, unde cântă atâtea păsări, cu atâta frumuseţe?

– Cu darul lui Hristos sunt ale mele.

– Da? Dacă sunt ale matale, văd aici un măr frumos tare, poţi să-mi dai şi mie câteva mere?

– Du-te în numele Domnului şi ia trei mere.

Şi le-a luat, dar erau aşa de frumoase cum n-ai văzut pe faţa pământului. Şi zice:

– Ce să fac cu ele?

– Pune-le în sân.

Iar îngerul care a adus-o, a zis şi el:

– Ia trei mere, că sunt din grădina tatălui tău, că ai să vezi cum au să-ţi prindă ţie bine acestea.

Dar, după ce a văzut unde stătea tatăl ei, îngerul a întrebat:

– Vrei să ştii unde-i mama?

– Da.

– Hai cu mine!

Că mama ei a avut vreme bună la înmormântare, dar a făcut toate răutăţile în lumea asta. Şi când s-au dus, a băgat-o în iad şi când au văzut nişte cuptoare de aramă, se auzeau gemete şi ţipete şi ardea straşnic. Şi la un cuptor mare stăteau doi urâţi cu coarne şi cu săbii de foc. Şi când a venit îngerul cu dânsa, a zis:

– Ia daţi drumul la gura cuptorului, că fata asta vrea să vadă unde e mamă-sa.

Şi când a deschis, în cuptorul acela ardea mai multă lume. Era cuptor mare, te suiai cu scara, aşa era de înalt. Şi a văzut cum se chinuiau acolo şi dracii îi întorceau cu furcile de foc. A văzut-o şi pe mamă-sa, iar aceea când a văzut-o pe fată, a început a striga:

– Draga mamei, fiica mea, Maria, nu mă lăsa, draga mamei, pentru laptele care l-ai supt de la mine! Nu mă lăsa, că tare ard! Draga mamei, întinde mâna şi mă scoate!

Şi ea a întrebat pe tânăr:

– S-o scot pe mama?

– Nu te apropia.

Dar maică-sa striga:

– Nu mă lăsa, draga mamei, că ard aici în foc nestins şi e de milioane de ori mai fierbinte decât cel de pe faţa pământului!

– Mamă, zice, nu-mi dă tânărul acesta voie.

– Draga mamei, nu mă lăsa!

Şi tânărul s-a făcut că se uită în altă parte. Atunci ea a îndrăznit şi s-a repezit după mamă-sa până

aproape de buza cuptorului. Şi a întins mâna şi a ajuns-o para focului din cuptor de i-a ars mâna până la os. Ea era în vis şi s-a trezit cu durere, cu mâna arsă din iad, din cuptorul unde ardea maică-sa. Şi când s-a văzut arsă, a început a striga tare:

– Văleu, văleu!

Avea durere mare, că i-a ars degetele. Şi au venit vecinii:

– Ce-i fată, ce-i? Vai de mine, dar unde te-ai ars?

Că au văzut că în sobă nu era foc, plita nu era încinsă, jar nu era.

– Cine te-a ars pe tine?

– Vai de mine, oameni buni, mi-am ars mâna. Am vrut să o scot pe mama din cuptorul iadului şi m-a atins focul şi uite mi-a ars mâna.

Şi a venit doctorul şi a văzut-o. Şi zicea:

– Asta nu-i arsură de foc de aicea.

I-a retezat degetele de la mâna dreaptă, că a vrut să-i dea mâna la mamă-sa, s-o scoată din cuptor. Şi a întrebat-o cum s-a întâmplat şi i-a spus toată istoria:

– Iacă aseară când m-am culcat, mă gândeam cum au murit şi mama şi tata. Tata a avut vreme rea la înmormântare şi a fost om aşa de bun şi mama a avut vreme bună şi ea a fost o desfrânată şi o beţivă. Şi nu ştiam a cui viaţă să o duc. Iar după ce am adormit a venit un tânăr şi mi-a spus: „Hai să-ţi arăt unde-i taică-tu şi maică-ta, să ştii ce viaţă să urmezi".

Dar când s-au uitat aceia, au zis:

– Tu eşti cu mâna arsă, dar se simte o mireasmă în jurul mâinii tale.

Miroseau cele trei mere din rai, din grădina tatălui ei.

– Vai, ce am uitat că am de la tata!

Când au văzut aceia, au întrebat:

– De unde ai scos merele acestea? Nu există pe faţa pământului din acestea.

– Vai, Doamne, acum mi-am adus aminte, tata mi le-a dat din grădina lui de pe cealaltă lume. Iată, din grădina tatei din rai am merele acestea, iar de la cuptorul mamei din iad am mâna arsă.

Şi le-a spus toată istoria, iar apoi a zis:

– Doamne, ajută-mă să mai ajung să trăiesc să-mi tămăduiesc mâna.

Şi merele acelea le-a luat şi când le-a tăiat, câţi bolnavi erau în satul acela şi au gustat câte o fărâmitură, toţi s-au făcut sănătoşi. Care erau orbi, li s-au deschis ochii, care erau surzi, au auzit, că erau din rai, din grădina tatălui ei.

Şi atunci, ea văzând unde-i mama ei şi unde-i tatăl ei, ea s-a dus şi toată viaţa a plâns şi s-a rugat în pustie să-i ajute Dumnezeu să-l moştenească pe tatăl ei, pe care l-a văzut în grădina raiului.

Şi cum i s-a tămăduit mâna a plecat la o mănăstire şi a stat acolo 30 de ani, apoi a plecat în pustie şi a trăit numai cu rădăcini şi cu ierburi 60 de ani. Şi aproape de sfârşitul ei au găsit-o nişte mari sfinţi părinţi şi au spus:

– Cum ai venit, maică sfântă, în pustia aceasta? Cine te-a adus aici?

Şi ea le-a arătat mâna şi le-a zis:

– Uite, mâna asta care s-a ars de la cuptorul din iad unde arde mama.

Iată că judecăţile lui Dumnezeu nu sunt ca judecăţile noastre. Că dacă-i vreme bună la

înmormântare s-a dus omul în rai şi dacă-i vreme rea s-a dus în iad. Acestea sunt păreri greşite, ale oamenilor celor nesocotiţi. Dumnezeu nu ţine cont de vreme, Dumnezeu ţine cont de faptele omului!

MILOSTENIA

Vreau să vă aduc aminte de milostenie. Prea bună faptă şi prea atrăgătoare de mila lui Dumnezeu este milostenia asupra tuturor celor ce o fac. Milostenia nu se cere de la toţi deopotrivă. Dumnezeu nu se uită la mulţimea darurilor care se pun pe masă, pe care le aduci la biserică sau în lume, ci la voinţa cu care se aduce darul.

Nu stă fericirea în a da mult sau a da puţin. Fericirea este aceasta: să dai după puterea ta. Aţi văzut: Mântuitorul era în Ierusalim şi veneau boierii iudei, oameni bogaţi, şi dădeau în gazofilachie, adică în cutia templului. Turnau sume de bani. Dădeau mult, că aveau. Era poruncă de la Dumnezeu ca să dea din avere la cutia templului. Şi Mântuitorul era acolo cu apostolii. El adesea era în templul lui Solomon unde învăţa lumea. A venit o biată văduvă, necăjită, săracă şi avea şi ea doi bănuţi legaţi într-o batistă, cu două-trei noduri. Şi îi era şi ruşine să-i scoată, când vedea cât de mult dau aceia. Îi era ruşine că erau doi bănuţi, o nimica faţă de cât dădeau aceia. Dar până la urmă a dezlegat şi ea bănuţii aceia din basma cu lacrimi în ochi şi i-a pus şi ea în cutia templului, cu mare smerenie că n-are de unde să dea mai mult.

Iar ştiutorul de inimi Mântuitorul era acolo. El nu se uită la faţa noastră. El vede inima tuturor, gândurile. Îi zice lui Petru: „Vezi, Petre, văduva asta? Ea a dat mai mult decât toţi în cutia templului". „Dar cum, Doamne?" „A dat doi bănuţi, că atâta a avut. Ăştia au dat din prisosul lor, le-au rămas buzunarele pline. Ea a dat toată averea ei şi i-a primit Dumnezeu cei doi bănuţi mai mult decât tot ce-au dat aceştia".

Dumnezeu nu se uită la darul nostru cât e de mare, ci la inima noastră şi la voinţa cu care aducem darul. „Amin, zic ţie, Petre, că văduva asta a dat mai mult decât toţi, acei doi bănuţi. De ce? Pentru că ea atâta a avut. A dat toată averea ei. Nu i-a mai rămas în buzunare sau pe acasă sume şi prin casete". Vezi, de aici să luăm pildă, cât de mică milostenie facem, dacă ne pare rău că nu putem face mai mult, milostenia noastră poate foarte mult înaintea lui Dumnezeu. Aţi văzut când vorbeşte de milostenie că ne ia pe noi de la aceasta: *Nici pentru un pahar de apă rece dat în numele Domnului nu-ţi vei pierde plata ta.*

Cine n-a fost vreodată însetat în viaţa lui? Şi ai văzut când mori de sete şi cineva îţi dă un pahar de apă cum e cristalul şi rece ca gheaţa, ţi-a dat viaţă. Câtă bucurie simţi tu că te-a răcorit cineva! Iar Preaveşnicul, Preasfântul şi Preaatotputernicul nostru Mântuitor, dacă ne-a făcut pe noi, oare El nu ştie neputinţa firii omeneşti, că nu poţi trăi fără apă? Şi ca să ne dea pildă bună, ne-a spus aceasta. Că a zis în altă Evanghelie: *Ce voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi-le şi voi lor.* Tu vrei să-ţi dea un pahar cu apă când eşti însetat, dă-i şi tu altuia. Tu vrei să-ţi dea

cineva o bucată de pâine când ţi-e foame, dă-i şi tu unui flămând. Cum ai vrea să te îmbrace pe tine altul când eşti gol şi vezi că tremuri de frig şi n-ai o haină şi-i timp de iarnă, aşa îmbracă şi tu pe cel gol. Adică tot ce voim să ne facă nouă oamenii, să facem şi noi lor. La fel cu milostenia. Cât de mică milostenie facem, să ne pară rău că nu putem face mai mult şi atunci milostenia noastră e foarte primită la Dumnezeu.

A lui Dumnezeu e cerul şi pământul şi munţii cei de aur şi pietrele scumpe. El n-are nevoie de lucrurile noastre, că zice Proorocul David: *Domnul meu eşti Tu, că bunătăţile mele nu-ţi trebuiesc.* El se uită la inimă. Să dăm cu părere de rău că n-am făcut mai mult bine, că n-am dat mai mult. Aceea e milostenia cea mai primită la Dumnezeu. De aceea când faceţi praznic, spune Mântuitorul, nu chema la praznicul tău pe bogaţi sau neamurile tale. Am pregătit, am tăiat un porc, am tăiat curcanii, am făcut plăcinte, am făcut pâine, am pregătit băuturi. Nu chema neamurile, nici pe cei bogaţi, ca nu cumva făcând şi ei vreun praznic, să te cheme înapoi, că ţi-ai luat plata pe lumea asta. Cheamă pe săraci şi pe străini.

Iaca aici plătesc oameni praznic (pomenire) de prin toată ţara. Exact după Evanghelie pot să facă praznic. Unii dintre ei nici nu mai vin pe la praznic. Şi omul trimite: „Părinte, să faci un praznic". Trimite pomelnicul lui pentru cei morţi. Da, aici e drept după Evanghelie. Că nu vin neamurile lui, aici vin oameni străini. Uite, cum sunteţi dumneavoastră! Ia să vedem din câte judeţe sunteţi, dacă v-aş cerceta acum? Şi aici stau la masă şi toţi zic: „Bogdaproste!" (Dumnezeu să

ierte!). Dumnezeu ştie a cui e traista cu făină de grâu, ştie cine a adus făina de porumb, cine a adus borş, cine a adus untdelemn pentru borş, cine a adus salată, cine a adus orezul şi au pomană toţi când ziceţi voi: „Bogdaproste!"

Şi tu nu ştii ce pomană ai făcut, nici nu te poţi lăuda. Dar Dumnezeu ştie: asta-i de la cutare, asta-i de la cutare, îngerul a scris tot când ai adus ceva aici. Şi aşa dăruind se fac praznicele cel mai de folos. Nu ştie nimeni cine a mâncat şi cât a mâncat şi de unde s-a dat. De aceea pentru milostenie vă spun: faceţi cât de puţin, numai să faceţi oleacă de milostenie. Fapta bună se cere după măsura puterii fiecăruia. Unul, dacă nu are, dă puţin, dar îi pare rău că n-a dat mai mult. Altul dă mult, dar are de unde da mult şi-i mai rămâne mult. Domnul primeşte şi de la unul şi de la altul, dar mai tare primeşte de la acela care dă puţin cu părere de rău că n-a dat mai mult.

Iată ce vreau să vă spun. Când a făcut Solomon templul cel mare, în 46 de ani – ia gândiţi-vă câtă cheltuială a făcut! –, avea un meşter insuflat de Dumnezeu, Veseliel îl chema, mai-marele meşterilor lui Solomon, care era insuflat de la Duhul Sfânt cum să facă catapeteasma, cum să facă veşmintele, capitelurile la catapetesme, cum să facă tot, după porunca lui Dumnezeu.

Şi când s-a sfinţit templul lui Solomon, vedeţi la Cronici, în Biblie, a ţinut sfinţirea 14 zile, şi tot poporul, cele 12 seminţii, s-au suit în Ierusalim să aducă daruri la sfinţire. Şi a tăiat Solomon la sfinţirea templului 22.000 de boi şi 120.000 de oi şi milioane

de păsări. Că trebuia un popor întreg să stea la masă. A făcut mii de mese pe kilometri întregi. S-a pregătit, că Solomon era înţelept tare.

Atunci trăia în Ierusalim o văduvă de mulţi ani, necăjită tare. Şi acea biată văduvă avea doar o singură capră. Şi ea, când a văzut că trec atâtea care încărcate cu vin, cu untdelemn, cu covoare scumpe, cu lucruri, cu tămâie, cu făină, cu fel de fel de fiare, cu lumânări, a zis în limba ei: „Adonai, eloi Savaot! (adică: Doamne, Dumnezeul meu!) Vai mie, păcătoasa! Că eu n-am ce duce jertfă la sfinţirea asta mare a lui Solomon, care-i împărat pe pământ şi va fi şi în ceruri, că a făcut această mare biserică".

Dar ea ce să facă săraca? „Bani n-am, alimente n-am, untdelemn n-am, vin n-am, covoare n-am". Ce s-a gândit ea? Avea şi ea o capră. A tuns capra şi a luat părul de pe capră, l-a tors şi a făcut un ghem şi l-a vopsit roşiatic, că a observat că au trecut atâtea care cu boi şi cu cai şi s-a gândit că poate trebuie la legat vreun sac, poate trebuie cineva să lege ceva – o sarcină, un pachet. Şi a luat ghemul acela de păr de capră în mână şi s-a dus. Dar îi era ruşine să spună că acela e dar. Ea îl ţinea în mână şi în inima ei plângea că n-a putut aduce daruri cum au adus ceilalţi. Se gândea aşa: „Dacă l-a cere cineva, îl dau bucuroasă, dacă nu, îl voi aduce acasă înapoi". Că n-avea săraca altă avere.

Când a intrat în templu, era numai aur peste tot, leviţii – diaconii Vechiului Testament – aşezau chivotul mărturiei în sfântul altar. Acolo era Sfânta Sfintelor, sfânta masă din aur curat, unde numai arhiereul intra o dată în an, ca să aducă jertfe pentru sine şi pentru greşelile poporului. Acolo era chivotul legii Domnului pe masă, heruvimii slavei, tot ce aveau ei mai scump. Dar la sfânta masă, cum era chivotul legii Domnului – lada – acolo, s-au gândit ei: „Măi, vine atâta popòr în templu şi are să se ridice praful şi are să ajungă pe chivotul legii Domnului. Hai să-i facem o draperie care să-l acopere".

Acela era cortul mărturiei. Cortul acesta l-au făcut din mătase răsucită, mohorâtă, cum spune în Biblie, foarte scumpă mătase. L-au făcut cu verigi de aur până sus. Şi intra o dată în an arhiereul în Sfânta Sfintelor. Dar ce au zis unul către altul:

– Măi, dacă verigile-s de aur şi ele au să prindă praf, că se ridică de la suflarea poporului peste catapeteasmă, ar fi bine ca la verigile acestea să punem o aţă aspră, ori de păr de cal, ori de păr de capră, şi când se vor trage verigile, aţa, fiind aspră, va şterge praful de pe ele, să le cureţe de câte ori se va intra acolo.

– Bine ar fi, măi, dacă am găsi nişte păr de capră.

Au căutat prin templu:

– Măi, să vedem pe cine om găsi, cine are capre?

O văd pe mătuşa care ţinea în mână ghemul acela de păr de capră.

– Mătuşă, dar ghemul acesta de ce-l ţii?

– Dragul mamei, poate-i trebuie cuiva.

– Dă-ni-l nouă.

– Dacă vă trebuie, luaţi-l.

Ea era bucuroasă că i l-a luat. Unde a primit Dumnezeu ghemul de păr de capră al mătuşii? În Sfânta Sfintelor. Aşa iubeşte Dumnezeu inimile cele smerite. Şi i-au zis ei:

– Mătuşă, ne trebuie o aţă chiar la cortul mărturiei, în Sfânta Sfintelor, să legăm verigile cele de aur ca să se curețe cu aţă aspră.

Şi când s-au dus ei, au zis:

– Iată tocmai aici în templu am găsit un ghem de păr de capră.

Şi au zis leviţii:

– Vezi cum poartă Dumnezeu grijă de templu! Hai să-l legăm.

Şi când au pus ghemul acesta de păr de capră, de sus şi până jos, n-a fost nici mai lungă, nici mai scurtă aţa, ci exact cât trebuia. Atunci s-au minunat toţi, că a fost părul acela de capră exact cât le-a trebuit la draperie la cortul mărturiei. Şi atunci noaptea s-a arătat îngerul Domnului lui Veseliil, mai-marele meşterilor lui Solomon, şi i-a spus: „Veseliil, iubitul meu, să-i spui lui Solomon că el este întâiul ctitor al bisericii şi al doilea după el e femeia aceea cu ghemul de păr de capră, că a trecut-o Dumnezeu ca al doilea ctitor". Şi ghemul acela de păr de capră al ei a făcut mai mult decât toate vistieriile lui. S-a minunat Solomon: „Cu adevărat Dumnezeu caută la inima înfrântă şi smerită".

V-am spus aceasta că un ghem de păr de capră a făcut mai mult decât toate vistieriile lui Solomon care a pus el 46 de ani la biserică. Pentru ce? Pentru că femeia l-a adus cu smerenie la Dumnezeu.

Citeam într-o carte aceasta şi mă gândeam: Ia uite măi, Preasfântul şi Preabunul Dumnezeu câtă milă are de văduve şi de oamenii necăjiţi şi cum primeşte El darul cel mai mic de la oameni, pe care îl

aduc în smerenie, pentru că săracii nu pot face mai mult. Vedeţi voi cât iubeşte Dumnezeu smerenia? Ea a adus ghemul acela, săraca, că atâta a avut, iar Dumnezeu l-a primit în Sfânta Sfintelor, pentru că l-a adus o femeie săracă şi necăjită.

De aceea, dragii mei, dacă nu puteţi să trimiteţi la biserică multe daruri, trimite un copilaş la biserică, o fetiţă, un băiat, cu două-trei lumânărele să le pună într-un sfeşnic acolo. Dacă ai olecuţă de untdelemn sau de vin, bine, dacă nu, atâta. Prin acele trei lumânărele care se pun în sfeşnic, Dumnezeu blagosloveşte toată averea ta. Că aşa i-a spus Dumnezeu lui Moise: „Învaţă poporul să aducă daruri la templu, fiecare cât îl lasă inima, că prin acelea voi blagoslovi toată averea lui". Care are mult e bun să aducă mai mult, dar care are puţin, cât de puţin. Dacă ai dus o bucăţică de pâine, olecuţă de ulei, oleacă de vin, o prescură, o lumânărică, Dumnezeu ţi-o primeşte.

El nu se uită la darul nostru cât este de mic, ci la inima noastră, dacă l-ai adus cu toată inima. El are în univers atâtea miliarde şi miliarde de stele şi planete, care sunt mai mari ca pământul şi ca soarele. Şi sunt o seamă din ele care conţin aur curat, altele pietre scumpe, smarald, onix, hrisolit. Şi ele sunt de milioane de ori mai mari ca pământul şi se mişcă înaintea lui Dumnezeu cântând şi dănţuind. Zice Sfântul Ioan Damaschin în *Bogorodicina*: „Dansul stelelor cel negrăit". Dacă ar auzi omul cum cântă stelele, cum se mişcă ele împrejurul cerurilor, ar rămâne uimit. N-ar mai lucra, n-ar mai mânca, numai să le mai audă. Atât de frumos cântă.

Deci vezi, Dumnezeu are miliarde şi miliarde de corpuri de aur şi pietre scumpe, iar de la noi primeşte o lumânărică şi o bucăţică de pâine. Ce zice Duhul Sfânt? „Bunătăţile tale nu-mi trebuie. *Dă-mi, fiule, inima ta"*. Tu dacă ai dus o mânuţă de făină de grâu pentru prescuri sau altceva ce ţi-a dat Dumnezeu în gând, dacă ai dat ceva Bisericii cu toată inima ta, Dumnezeu primeşte darul tău ca pe un lucru mare, cât de puţin ai da.

Şi, dragii mei, să vă fie milă de săraci. Dacă n-ai mai mult să-i dai, măcar nu-l ocărî. Dă-i un bănuţ, dă-i o mână de făină, dacă ai o bucăţică de pâine, dă ce poţi. Iar dacă nu, măcar nu-l ocărî. Sunt unii care cer pentru că sunt tare necăjiţi. Vreau să vă spun un lucru: Când n-aveţi ce da chiar deloc, atunci ziceţi aşa: „Iartă-mă, Doamne, că n-am putut să dau nimic". Şi când ai zis un cuvânt ca acesta înaintea lui Dumnezeu la cer se duce. Că Dumnezeu primeşte şi smerenia ca dar.

Sunt unii care aduc mult, dar ei au de unde. La ei câteva mii sunt ca şi câţiva lei la cel sărac. Dar nu vă descurajaţi, dacă ai numai o lumânărică şi o aduci lui Dumnezeu, aceea face foarte mult la El, că este toată averea ta.

VREDNICIA RUGĂCIUNII CĂTRE MAICA DOMNULUI ŞI A MILOSTENIEI

Pentru că v-am vorbit oleacă de milostenie, să vă mai spun o istorioară. A fost un tâlhar mare în Antiohia. Şi a făcut tâlharul ăsta 99 de omoruri. Că

aşa erau atunci vestiţi tâlharii, care aveau mai multe crime. Dacă făcea 20-30 de omoruri, acela era tâlhar mai de mijloc. Dacă avea 100, acela era vrednic să comande mari bande de tâlhari. Dar el, când pleca la furat, scotea icoana Maicii Domnului şi o săruta. Şi zicea: „Maica Domnului, ajută-mă!" Poftim, crezi că Maica Domnului vrea să te ajute la rău? Dar iată ce-a făcut Maica Domnului cu dânsul! Ceilalţi râdeau de el: „Bă, ce să te mai închini la Maica Domnului? Tu eşti un criminal!" Dar el zicea: „Măi, eu am auzit că are o mare putere Maica Domnului". Ca să vedeţi cât poate Maica Domnului.

Şi într-o dimineaţă se scoală ei şi după ce au stat la masă cu fripturi, cu băuturi scumpe, fiecare a plecat în direcţia lui la prădat. El ascuţea sabia. „Straşnic, zice! Măi, astăzi trebuie să fac suta! Nouăzeci şi nouă am până acum". Suta de omoruri. „Ce-oi întâlni în cale primul, acela-i de la Dumnezeu, îi tai capul, ca să am suta". Şi a încălecat pe cal. Avea cai buni, că prăda în toate părţile Antiohiei. Era groaza lumii, Man tâlharul, pentru că ataca cu banda lui şi oraşe, lume multă, drumuri mari. Omora, sfărâma, prăda, batjocorea femei, era groaza lumii.

Au încălecat pe cai şi fiecare a plecat în altă direcţie, fiecare opera pe direcţia lui. El a plecat prin munţi călare cu calul. Şi plecând el prin munţii Antiohiei, fără să observe, a greşit cărarea, că el se ducea pe o cărare să iasă de-a dreptul într-un sat, unde voia să dea o lovitură. Şi greşind calul cărarea, a apucat-o în altă parte şi a dat de un pustnic. Voi ştiţi ce înseamnă pustnic? Un călugăr care trăieşte în pustie şi se hrăneşte numai cu ce găseşte el acolo.

A nimerit la chilia pustnicului. Pustnicul avea peste 90 de ani, bătrân, foarte bătrân. Când l-a văzut Man – el a jurat că pe cine întâlneşte întâi, capul jos –, i-a zis:

– Părinte, pregăteşte-te că îţi iau capul! Eu sunt Man tâlharul, ai auzit de mine?

Auzise şi pustnicul.

– Eu am jurat când am plecat de la banda mea şi trebuie să fac suta. Şi am să fac o sută de morţi cu capul dumitale. Ce eşti?

– Sunt un preot bătrân, fiule.

– De când stai aici?

– De 70 de ani.

Dar pustnicul, stând acolo, era înainte-văzător cu mintea. Ştiţi ce înseamnă înainte-văzător? Ca să vezi acum câţi draci sunt aici şi câţi îngeri. Oriunde sunt oameni, sunt şi draci şi îngeri. Şi să vezi şi gândurile fiecăruia, toate gândurile. Asta înseamnă înainte-văzător. Mintea curăţită de rugăciune şi de post devine înainte-văzătoare. Darul străvederii se cheamă acesta.

Pustnicul, când l-a văzut pe tâlhar că s-a dat jos de pe cal, i-a văzut mâna lui dreaptă că e de aur şi a înţeles că are ceva. Şi ce s-a întâmplat? Pustnicului tocmai îi secase atunci izvorul de apă. De nouă zile nu mai băuse apă. Ar fi băut apă, dar era bătrân şi alt izvor unde mai era apă era departe şi izvorul de aproape îi secase. Şi a zis:

– Fiule, bine faci că îmi tai capul, că de acum ce mai este pentru mine viaţa? Am aproape o sută de ani. Dar fiule, dacă eşti bun, n-am băut apă de nouă zile.

– Dar de ce, părinte?

– Izvorul meu a secat şi nu mai pot să aduc apă şi mor de sete. Uite, eu mă voi ruga la Dumnezeu pentru tine şi pe cealaltă lume, dacă înainte de a-mi tăia capul, o să-mi aduci o cănuţă de apă, să beau apă să mă răcoresc şi pe urmă poţi să-mi tai capul.

El, dacă era din fire milostiv, avea şi milă câteodată, cât era el de tâlhar. Şi zice:

– Părinte, unde ţi-e vasul de apă?

– Uite colo un vas de lemn.

– Ştiu eu unde este apă.

A luat vasul, a încălecat pe cal şi s-a dus, iar pustnicul a căzut la rugăciune. Se ruga pentru el:

– Doamne, dă-mi mie sufletul acesta. Doamne, nu-l pierde pentru câte răutăţi a făcut el, că uite, are şi milă.

Vezi ce înseamnă milostenia? Şi s-a rugat pustnicul până ce a venit el cu apa. Şi s-a dat jos de pe cal:

– Părinte, uite, ţi-am adus apă. Bea apă.

Dar călugărul, după ce a băut, a zis:

– Să-ţi dea ţie Dumnezeu mare plată în ziua cea mare a judecăţii, că m-ai răcorit.

Şi atunci s-a întors inima tâlharului şi a zis:

– Părinte, nu te pot tăia pe sfinţia ta. Dar voi găsi eu altul. Dar, părinte, dacă vrei, să-mi spui mie, oare mai este mântuire pentru mine, dacă eu m-aş întoarce la pocăinţă?

Ai văzut ce a lucrat Dumnezeu pentru cănuţa cu apă, că acela s-a rugat: „Dă-mi, Doamne, mie, sufletul tâlharului acestuia”, iar Dumnezeu l-a ascultat, că era om sfânt. Şi zice:

– Fiule, la Dumnezeu este iertare până în ultimul ceas, dacă se întoarce omul.

– Părinte, se mai poate să mă mai ierte? Eu am 99 de omoruri şi am vrut să fac azi al o sutălea.

– Opreşte-te, fiule, că mare e Dumnezeu. Adu-ţi aminte de împăratul Manase. 52 de ani a făcut un popor să se închine la idoli. Şi atunci n-a pierdut 99, ci a pierdut milioane de suflete. Şi dacă s-a pocăit, l-a primit Dumnezeu şi l-a făcut sfânt.

– Este, părinte, mântuire după câte rele am făcut eu? a strigat tâlharul.

– Este, nu te deznădăjdui.

– Dar, părinte, eu mai am 30 de tovarăşi tâlhari în peştera noastră. Şi am prădat şi avem mari bogăţii acolo.

Iar pustnicul a zis:

– Fiule, dacă mă duci pe mine până la peştera voastră, am să vă spun o mare taină.

– Părinte, uite, am şaua şi calul. Te sui pe matale pe cal şi eu merg cu calul de căpăstru. Că nu-i prea departe de aici unde stăm noi şi avem peşterile.

– Am să vă spun o mare taină spre folosul tuturor. Şi pe urmă, dacă vreţi să mă aduceţi tot aici, că eu aici vreau să mor, că nu mai trăiesc mult.

Bietul tâlhar l-a luat în braţe pe pustnic. Era uşor ca o pană bătrânul. L-a pus pe şa şi mergea cu calul de căpăstru să-l ducă până la peştera lor tâlhărească. Şi când a ajuns acolo, ceilalţi veniseră cu prăzi şi au început a râde:

– Uite, băi, comandantul nostru a zis că se duce să facă o sută de morţi şi vine cu un călugăr.

Călugărul era bătrân, cu barba până la brâu. Dar comandantul a zis:

– Tăceţi din gură!

– De ce ai adus bătrânul ăsta aici?

– Băi, mare taină am păţit eu astăzi. Luaţi bătrânul ăsta – că ei pregătiseră masa – şi duceţi-l în camera aceea şi să stea liniştit.

– Dar de ce ai adus bătrânul ăsta aici?

– Mare taină are să ne spună el nouă.

Şi au stat la masă. Mâncau cărnuri, fripturi, nu ştiau ei ce-i acela post. Şi cum stăteau la masă, a luat comandantul de tâlhari o porţie de pâine şi un pahar de vin curat şi a zis:

– Du-te şi dă-l la pustnicul acela care l-am adus, că el n-a băut vin de 70 de ani, de când e în pustie. Şi spune-i că am spus eu să guste oleacă din vinul ăsta şi din pâinea asta, până stăm noi la masă.

Şi-i duce. Bătrânul, săracul, stătea la rugăciune. Şi când a văzut că a avut milă de el, a zis: „Doamne, nu m-am înşelat. Vezi că are milă. Dă-mi sufletul acesta. Câte rele a făcut, iartă-l, pentru îndurările tale cele fără de margini". Şi cu putere se ruga pentru el.

Iar după ce au stat la masă – erau toţi acolo –, a zis comandantul:

– Ia adă, măi, pustnicul încoace. Că el a zis că dacă îl aduc la peştera noastră tâlhărească are să ne spună o mare taină. Călugării aceştia care stau prin pustie ştiu mari taine.

Şi l-au adus şi i-au dat un scaun.

– Ei, părinte, noi suntem treizeci şi ai spus că ne zici o mare taină.

Dar un tâlhar, un bandit tânăr care slujea la masă, când a venit pustnicul, ba fugea încolo, ba fugea dincolo, punea pe masă şi fugea.

Călugărul, când a venit, a văzut că toţi stau, dar acela fuge. Şi atunci zice:

– Ia chemaţi pe bucătarul vostru încoace.

Şi când l-au chemat în faţă pe bucătarul lor, pustnicul a zis:

– În numele Preasfintei Treimi, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, te leg să stai pe loc, să spui cine eşti tu, de ce ai venit aici şi până când stai aici.

I-a zis aşa pentru că bucătarul lor era diavol. De 11 ani era acolo şi le slujea dracul la bucătărie, la banda asta de tâlhari. Şi atunci acela zice:

– Părinte, nu mă lega.

– Taci, nu te clinti deloc. Te arde puterea Sfintei Cruci. Cine eşti tu? De când ai venit aici şi până când vrei să stai aici?

Şi atunci el a început a mărturisi cu glas tare şi toţi tâlharii erau atenţi:

– Eu sunt diavol şi sunt trimis de satana. Am venit aici să iau sufletul comandantului tâlharilor şi să-l duc în iad.

– Şi până când stai aici?

– Până în ziua în care nu se va ruga el la Maica Domnului şi n-a face milostenie. Două fapte bune sunt pentru care nu mă pot apropia de el: se închină la Maica Domnului şi poartă icoana ei la dânsul şi când vede un om necăjit face milostenie. Pentru aceste două fapte bune nu-i pot lua sufletul lui, iar în ziua când a uita să facă acestea, îi pot lua sufletul şi să-l duc în gheena, că se teme satana să nu-l piardă, pentru aceste două fapte bune.

Ai auzit ce fac milostenia şi rugăciunea către Maica Domnului?

Când a auzit comandantul, a sărit:

– Cum, părinte, aista-i diavol? Dar el ne slujeşte bucătar de 11 ani aici.

– Ehei, fiule, ăsta nu pândeşte numai sufletul tău, ci şi pe al celorlalţi tâlhari şi vă ia sufletul la toţi, că voi prădaţi şi faceţi răutăţi. Şi Dumnezeu m-a trimis aici să vă scot din gheena pe voi.

Şi atunci toţi tâlharii au zis:

– Părinte, e diavol? Nu vezi că-i om?

Atunci a zis pustnicul către diavol:

– Ia să te arăţi tu oleacă aşa, numai cât să nu moară de frică.

Că un diavol dacă se arată cum este el, toţi murim de frică, atât e de urât.

– Arată-te aşa ca să te cunoască că nu eşti om.

Şi când s-a făcut ca un leu, scoţând pară de foc pe gură şi cu ochii ca şi cărbunele, şi când a mugit o dată, toţi tâlharii au căzut cu faţa la pământ, încât nu se puteau ridica de jos.

– Părinte, murim de frică.

Dar părintele râdea de ei:

– Ăsta-i bucătarul vostru, ce vă temeţi, măi? Nu vă făcea mâncare bună?

– Părinte, murim! Părinte, du-l de aici!

– Dar ce mâncare şi băutură bună vă dădea?! Câţi ani ai slujit?

– 11 ani de când le slujesc trimis de satana ca să le iau sufletul – întâi comandantului de tâlhari şi apoi ăstora.

Şi au zis bandiţii, cu faţa la pământ:

– Părinte, dacă îl duci de aici, toţi ne pocăim. Nu ne mai trebuie tâlhării, nu ne mai trebuie nimic. Dacă unul e aşa de urât, dar ce-i în iad, unde-s miliarde?

Şi atunci a zis pustnicul către drac:

– Ia ascultă, măi. În numele lui Iisus Hristos, pleacă în gheena!

Şi s-a făcut ca un fulger, nu l-au mai văzut. Şi au rămas cu pustnicul. Şi le-a zis:

– Ridicaţi-vă, fiilor.

Le amorţiseră mâinile, picioarele. Şi le-a zis:

– Aţi văzut cine era bucătarul vostru? Satana de 11 ani. Ca să vă ia sufletele, întâi al comandantului şi apoi ale voastre. Şi aţi auzit de ce nu poate să le ia?

– Vai, părinte, de acum purtăm şi noi icoana Maicii Domnului, ne rugăm, postim şi noi, facem milostenie.

– Fiilor, tot ce aţi adunat din jaf să daţi la săraci, la văduve şi la necăjiţi. Voi duceţi-vă şi vă pocăiţi şi luaţi şi faceţi milostenie, iar dacă vreţi să fiţi iertaţi mai repede, intraţi în mănăstire şi vă faceţi călugări. Dacă nu, chiar de veţi fi la ţară, să vă mărturisiţi curat la duhovnic, să puneţi început bun şi să nu mai faceţi ce aţi făcut. Iar tu, comandantule de tâlhari, să mai prazi.

– Eu, părinte, să mai prad, după ce am văzut pe satana? Nu!

– Taci, eu vreau să te scot pe tine. Tu să mai prazi, dar să păzeşti ascultarea care îţi spun: În cele douăsprezece praznice de peste an – Schimbarea la faţă, Sfântă Măria Mare, Duminica Mare, Ispasul, Paştile… – să nu porţi arme la tine şi să nu mai faci moarte de om. Dar să mai prazi cât îţi trebuie ţie hrană şi îmbrăcăminte.

– Părinte, nu mai fac, mă duc la pocăinţă.

– Nu, rămâi la peşteră.

– Părinte, mi-e urât aici. Dacă e diavolul aici, nu mai pot sta aici.

Că ei acum au prins frică de draci.

– Stai pe aici, zice, că ai icoana Maicii Domnului şi nu pot să se apropie de tine. Şi să nu porţi arme la tine şi cine va vrea să-ţi facă rău în zilele acelea, să te predai. Să nu te mai aperi.

Aşa i-a dat canon comandantului de tâlhari, dar lor le-a spus: „Plecaţi la pocăinţă”. Şi ei s-au dus şi au împărţit aur, argint, haine, câte aveau ei, tot au dat de pomană. Unii s-au dus şi s-au făcut călugări, alţii s-au dus în lume şi au lăsat păcatul, că au văzut pe dracul cu ochii lor. Iar pustnicul a rămas acolo. Şi i-au zis:

– Părinte, dar dumneata ce faci?

– Pe mine luaţi-mă, fiilor, şi mă duceţi de unde am venit, că eu nu mai am mult de trăit.

Şi l-au suit pe cal şi l-au dus la peştera lui.

Iar comandantul a rămas şi a început a plânge:

– Vai, Maica Domnului, vrei să mă scoţi pe mine din iad, se poate una ca asta? Un om care am făcut atâtea omoruri!

Şi plângea şi se ruga. Şi potera din Antiohia îl căuta şi se temea foarte tare de el, că acesta era Man tâlharul, cel mai mare tâlhar din părţile acelea, şi avea atâţia tovarăşi. Şi a dat odată peste dânsul, dar era într-o zi când el nu purta arme, era în ziua de Sfântă Măria Mare. Şi el a ridicat mâinile şi a zis:

– Măi, fraţilor, veniţi şi mă prindeţi, că nu mai am arme.

Dar aceia:

– Măi, ăsta şi sub limbă are arme. El anume te cheamă, dar bandiţii lui poţi să ştii pe unde sunt acum? Ei ne fulgeră pe noi pe departe şi gata suntem.

Şi se temeau să se apropie. Dar odată, ei pândindu-l aşa, îl găsesc într-o poiană, în alt praznic, tot al Maicii Domnului, în Sfântă Măria Mică. Stătea şi se ruga.

– Măi, aista-i Man tâlharul. Uite, domnule, că se roagă. Stai!

– Stau.

– Mâinile sus! Unde ţi-s armele?

– N-am arme!

– Unde ţi-s tovarăşii?

– S-au dus la pocăinţă.

Şi le-a zis de departe:

– Am dat de un pustnic mare care ne-a sfătuit să ne predăm şi eu nu mai prad toată viaţa. Vreau să sufăr mii de morţi numai să-mi mântuiască Dumnezeu sufletul. Prindeţi-mă, că n-am arme.

Ei s-au uitat întâi în stânga, în dreapta, şi au zis: „Măi, n-are arme". Dar nu erau nici patruzeci de zile de când fusese întâmplarea cu călugărul.

– Măi, n-are măi, nu-i nimeni pe lângă el.

– Uită-te colo în pădure.

– Nu-i nimeni.

– E o taină aici, ia să-l prindem.

Şi atunci au îndrăznit şi s-au apropiat şi au pus mâna pe dânsul:

– Hai la ighemon (adică la prefect).

– Merg oriunde. Să nu vă temeţi de mine, că vreau să mor de o sută de ori, că multe rele am făcut.

– Dar cine v-o învăţat pe voi aici să vă pocăiţi?

– Am dat de un mare sfânt părinte în munţii ăştia. Şi el ne-a spus să ne pocăim şi am văzut şi pe diavolul cu ochii noştri.

Ei credeau, dar cu rezervă, că era hoţ. L-au dus la Antiohia şi l-au băgat într-o temniţă mare. Ziceau: „Nu-l judecăm până nu-i prindem pe ucenicii lui – credeau că ceilalţi pradă –, ca să facem un proces mare să vedem cât a operat el, că a făcut prădăciuni mari". Dar el a zis:

– Nu vă bateţi capul, că aceia s-au dus la pocăinţă. Pe unde s-or fi dus, nu ştiu.

Şi l-au dat la închisoare şi el scotea icoana Maicii Domnului şi plângea. Şi avea cinci batiste şi atâta a plâns, că acelea s-au făcut numai apă, au putrezit de lacrimile lui. Şi iată, când s-au împlinit patruzeci de zile, l-au scos la judecată. Şi a venit călăul cu sabia trasă, că era pedepsit cu tăierea capului. Şi l-a întrebat ighemonul:

– Cum de te-ai predat tu?

– Domnule, nu m-am predat decât de frica lui Dumnezeu. Uite aşa am dat de un pustnic şi uite aşa ne-a arătat pe diavolul şi uite aşa a fost.

Şi au început să creadă, că erau creştini pe atunci, era pe timpul împăratului Anastasie, care a fost pe vremea Sfântului Simeon Stâlpnicul.

– Domnule, omul ăsta s-a predat de bunăvoie şi a fost pedepsit cu mare foamete la temniţă.

Dar el mânca foarte puţin, numai plângea şi se ruga la Maica Domnului să-i ajute în vremea morţii.

Şi atunci a dat ordin ighemonul:

– Scoateţi-l de aici şi duceţi-l în cutare loc (unde-i executa, că era o râpă, o prăpastie, ca să le taie capetele).

Dar el a spus:

– Vă rog, nu-mi tăiaţi capul până când nu aduceţi pe duhovnicul meu.

– Dar unde stă?

– Uite, în cutare munţi, în cutare loc.

Şi au trimis repede şi l-au găsit. Nu murise încă bătrânul. Dumnezeu l-a ţinut pentru ajutorul tâlharului. Şi când l-au adus aceia cu mare cinste, au zis:

– Într-adevăr, domnule, tâlharul ăsta a avut mare fericire. Ce bătrân venerabil a găsit el în pustie!

Şi a întrebat ighemonul:

– Părinte, acest tâlhar s-a pocăit? Este adevărat?

– Da, fiule. Le-a slujit dracul de bucătar şi a vrut să-i ducă pe toţi în gheena. Dar fiindcă a avut milă de mine, mi-a adus apă, că muream de sete, şi n-a vrut să mă taie, Dumnezeu şi-a întors mila spre el.

– Uite, părinte, el de când stă la închisoare numai plânge, nu mănâncă aproape nimica.

– Nu-i tăiaţi capul, zice, până nu-l mărturisesc.

L-a luat deoparte şi el s-a mărturisit din mica lui copilărie. Tot ce a făcut el, cât şi-a adus aminte, cât a plâns acolo în temniţă. Şi pe urmă a chemat duhovnicul pe călăii care trebuiau să-i taie capul, că era condamnat la moarte.

– Acuma lăsaţi-l să se roage trei ceasuri.

Dar când se ruga, el uda pământul cu lacrimi. Aceia n-au avut răbdare, a scos unul sabia, dar când l-a lovit, sabia s-a îndoit ca ceara şi s-a dus în jurul gâtului lui. Nu l-a putut tăia, pentru că nu terminase rugăciunea.

– Părinte, nu-l putem tăia, e vrăjitor.

– Nu e vrăjitor. El acum se roagă. El s-a mărturisit la mine de tot ce a făcut ca om în viaţă, şi rugăciunea lui e înainte de sfârşit. Nu-l puteţi tăia până nu termină rugăciunea.

– Dar când o termină?

Trei ceasuri s-a rugat singur. Când s-au împlinit trei ceasuri, ei l-au lovit cu sabia, i-au tăiat capul, iar de pe grumazul lui a zburat un porumbel alb, care avea trei batiste legate de un picior şi două de celălalt picior. Cele cinci batiste cu care a fost el în închisoare, care erau pline de lacrimi, cum a plâns el atâta la închisoare. Şi a văzut duhovnicul, că era înainte-văzător, că atunci când a ajuns sufletul tâlharului – porumbelul – la vămi, când puneau îngerii batistele în cântar, îi ridicau pe draci în sus, că erau mai grele pocăinţa şi lacrimile tâlharului decât fărădelegile lui. Şi a trecut în ceruri. Şi în loc să curgă sânge din grumazul tâlharului, a curs lapte, ca la unii martiri, cum a fost la Sfântul Pantelimon.

Aşa s-a săvârşit în pocăinţă sfântă Man, tâlharul Antiohiei. Pentru că a purtat icoana Maicii Domnului şi s-a rugat Maicii Domnului şi a făcut milostenie. Şi am vrut să auziţi şi această istorie sfântă, ca să vedeţi că Dumnezeu primeşte pe om la pocăinţă până la ultima lui suflare, dacă se întoarce din toată inima, dacă cinsteşte pe Maica Domnului, mijlocitoarea noastră către Dumnezeu, şi dacă face milostenie. Amin.

MILOSTENIA AJUTĂ ŞI ÎN VIAŢA ACEASTA ŞI ÎN CEA VIITOARE

Am să vă spun o istorioară cu un general milostiv. Era un general de oşti, care era foarte milostiv. Şi era mare război între bulgari şi greci. El a primit ordin să se prezinte cu trupele la graniţa cutare, la marginea pădurii cutare, unde avea să dea piept cu bulgarii. Dar mergând el cu regimentele, cu divizia lui – era călare pe cal –, au avut în drumul lor o întâmplare ca aceasta. Un om mort zăcea gol în şanţul drumului. Nu numai că era dezbrăcat de toate hainele, dar era şi înjunghiat în inimă. Soldaţii, când l-au văzut, nu i-au dat atenţie. Mergeau înainte. „Uite un om gol şi înjunghiat!"

Şi era un deal acolo. Generalul a dat comanda regimentului la altul: „Du-te înainte, că eu mai rămân oleacă", şi acela s-a dus înainte şi a trecut cu armata dealul, iar generalul s-a dat jos de pe cal, s-a dezbrăcat de manta, care era deasupra vestonului, şi a acoperit mortul acela să nu-l mănânce muştele sau fiarele, că dacă-i acoperit se teme orice fiară să se apropie, crede că-i viu. Apoi a încălecat pe cal, a făcut cruce: „Doamne, ajută!", s-a dus şi a ajuns trupele lui care mergeau la război.

Soldaţii şi ofiţerii au observat: „Măi, ce-o păţit domnul general, că parcă era cu mantaua?" „Ba nu era". Unul zicea că era în veston. Dar nimeni nu ştia ce a făcut generalul, cum a acoperit cu mantaua sa pe cel gol şi junghiat. Şi au mers la război.

Iar acolo a venit unul cu o suliţă şi de departe a înjunghiat calul lui în piept. Calul când a căzut i-a rupt piciorul generalului, mai sus de genunchi. Şi mare, negrăită durere are cel care şi-a rupt un oscior cât de mic, dar piciorul rupt mai sus de genunchi? Doamne fereşte! El răcnea acolo. Au venit soldaţii, l-au scos de sub cal şi l-au dus la o casă de ajutor din oraş şi de acolo alţii l-au dus mai departe până la un spital. S-au dat lupte groaznice şi au biruit grecii pe bulgari.

Iar el era în spital şi l-au băgat într-o cameră care avea un gemuşor mic. Singur. Era mare comandant de război şi nu l-au mai lăsat cu alţii. Şi acolo au venit doctorii, dar dacă piciorul era rupt de o săptămână sau mai mult, până ce a ajuns el la spital i se înnegrise piciorul până la şold. A venit doctorul, l-a cercetat şi apoi i-a zis:

– Domnule general, cu toată părerea de rău, dacă nu tăiem piciorul mâine de dimineaţă din şold, nu te putem salva. Ajunge răutatea la inimă şi eşti gata, eşti mort.

Şi l-au întrebat:

– Vrei sau nu vrei?

El, săracul general, se gândea: „Rămân cu un picior. Vai de capul meu!" Dar până la urmă a zis:

– Domnule, dacă aşa e situaţia, mâine dimineaţă să-mi tăiaţi piciorul.

A preferat să rămână cu un picior, dar măcar să rămână în viaţă, mare mutilat de război. Şi s-a dus acasă doctorul, a pregătit ferăstraie, ciocane, dălţi, blide, cuţite de tăiat carnea. Ferească Dumnezeu, să taie corpul omului ca şi cum ar tăia lemne! A pregătit

tot ce trebuia: doctorii de oprire a sângelui, cutare, ca dimineaţă să meargă să taie piciorul generalului.

Dar el, rugându-se acolo în salonul acela singur, plângea tare şi se ruga. Era mare durere. Ferească Dumnezeu la care se rupe osul, că acele oase când se ating unul de altul e durere până în creier. El stătea liniştit tare, să nu se dea în stânga sau în dreapta, ca nu cumva oasele acelea să se atingă, că atunci e mare durere, nespusă. De aceea era bucuros să stea cât mai liniştit să nu cumva să se facă durere mai mare. Şi pe la miezul nopţii, rugându-se el, vede pe gemuşorul acela o lumină mare, a venit un om la dânsul strălucind ca soarele, cu toiag de aur în mână. El când l-a văzut, a crezut că e Mântuitorul. A zis:

– Doamne, miluieşte-mă pe mine, păcătosul, că atâta strălucire n-am mai văzut.

– Ce te doare?

El i-a arătat piciorul care era rupt:

– Uite, Doamne, nu pot să mă scol pe picior. Când se atinge un os de altul nu mai pot. Mor.

Dar cel care s-a arătat i-a spus:

– Scoală-te, unde te doare?

– Uite, mai sus de genunchi.

Acela a făcut cu toiagul o cruce pe piciorul lui. Şi i-a zis:

– Scoală-te şi stai pe picioarele tale.

A dat scaunul lângă el. Nu îndrăznea să se mişte, ştia durerea care o avea. Dar acela s-a pus lângă el şi i-a zis:

– Pune mâna pe umărul meu şi sprijineşte-te pe mine şi scoală-te.

Şi a luat îndrăzneală generalul şi când a pus mâna pe el s-a sculat drept în picioare. Nici o durere. S-a speriat:

– Doamne, cine eşti, că ai venit să-mi faci aşa de mare bine?

– Eu sunt omul acela înjunghiat. Acela gol şi înjunghiat pe care ai pus mantaua ta. Mergeam la o mănăstire să dau nişte slujbe. M-au prins nişte hoţi şi nu numai că m-au jefuit, dar deşi i-am rugat să nu-mi ia viaţa, m-au înjunghiat şi m-au lăsat şi mort şi gol. Iar tu, general de oşti, ai avut milă de mine, te-ai dat jos şi ţi-ai pus mantaua ta pe mine. Şi mi-a zis Dumnezeu: „El a făcut milă cu tine, du-te şi tu, că a căzut în război şi şi-a rupt piciorul, şi fă milă cu dânsul şi tămăduieşte-i piciorul". Şi am venit cu porunca lui Hristos să te fac sănătos şi să dai slavă lui Dumnezeu care are milă de cei milostivi.

Când a zis aşa, generalul nu l-a mai văzut pe acela, că a dispărut. Iar după ce acela s-a dus, el în loc să mai plângă, s-a sculat la cântări şi la slavoslovii către Dumnezeu câte ştia. Cânta şi se ruga. N-a mai avut somn.

Dimineaţa când veneau doctorii cu ferăstraie, cu dălţi, cu blide, cu cuţite de tăiat carnea, oasele, pentru mare operaţie – să-i taie piciorul din şold –, îl aud cântând în salon.

– Cine cântă acolo?

Dar toţi au zis:

– Măi, cred că a murit şi au venit preoţii şi acum îi cântă cântările bisericeşti.

Ei auzeau cântând bisericeşte.

– Se vede că a murit şi au venit preoţii şi de acum nu-l mai operăm noi, îl îngroapă.

Dar portarul zice:

– N-a venit nimeni. Eu am fost la poartă.

– Dar cine cântă bisericeşte în salonul lui?

– Duceţi-vă şi vedeţi, domnule, noi nu ştim să fi intrat vreun preot în noaptea asta.

Când s-au dus, l-au găsit cântând şi slăvind pe Dumnezeu.

– Ce-i cu dumneata, domnule general, cum de te-ai sculat?!

– Să fiţi sănătoşi, domnilor, mai înainte de a veni voi, a venit mila lui Dumnezeu. Iată care doctor m-a vindecat pe mine.

Şi le-a spus minunea cum acela numai cu atingerea toiagului său l-a vindecat.

– Cum se poate, domnule, una ca aceasta? Doar piciorul era negru, putred.

Generalul şi-a ridicat haina:

– Ia uitaţi-vă aici.

Nici nu se cunoştea unde a fost rupt piciorul. Nimic.

– Ce-i cu asta, domnule?

– Asta-i minunea lui Dumnezeu celui Preasfânt şi Preadrept. Aţi văzut cum a făcut milă cu mine? Pentru că acum câteva zile când mergeam la război, am găsit un om înjunghiat şi gol şi am spus la armată să meargă mai departe cu alt comandant, m-am dat jos de pe cal, n-am avut cu ce-l ajuta că mergeam la război, am pus mantaua mea peste el să nu-l mănânce păsările. Acesta pe care l-am acoperit eu, la Dumnezeu

s-a făcut sfânt, că el mergea la o mănăstire şi a fost omorât şi înjunghiat. Şi l-a trimis Hristos şi m-a vindecat pe mine, ca să se împlinească ce se spune în Sfânta Evanghelie: *Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui.*

V-am spus aceasta pentru ca să ştiţi că milostenia nu numai în vremea morţii şi în ziua judecăţii, ci şi în viaţa aceasta ne ajută nouă şi ne scoate de la necazuri şi de la primejdii.

RUGĂCIUNEA – MAICA TUTUROR FAPTELOR BUNE

Vom vorbi despre maica tuturor faptelor bune, care este dumnezeiasca rugăciune. Poate are să zică cineva, care ştie carte mai multă, că maica tuturor faptelor bune este dragostea dumnezeiască, după cum a zis marele Apostol Pavel: *Şi acum rămân acestea trei: credinţa, nădejdea şi dragostea.* Şi tot el a adeverit, zicând: *Iar mai mare decât toate este dragostea.* Deci dragostea ar fi cea mai mare faptă bună, dragostea dumnezeiască în care se cuprinde şi dragostea de aproapele.

Dar de ce se numeşte rugăciunea maica tuturor faptelor bune la sfinţii părinţi? Iată de ce. Pentru că nici dragostea lui Dumnezeu nu vine în sufletul nostru fără rugăciune. Iată ce zice dumnezeiescul părinte Isaac Sirianul: „Dragostea din rugăciune se naşte". Deci dacă se naşte din rugăciune, negreşit că rugăciunea este mai mare, este maica dragostei. Şi

dacă dumnezeiescul părinte Maxim Mărturisitorul, marele teolog din secolul VII, zice aşa: „Toate faptele cele bune ajută pe om să câştige dragostea dumnezeiască, dar nici una ca rugăciunea", atunci este clar, şi dragostea de Dumnezeu care este cea mai mare faptă bună se câştigă prin rugăciune şi se naşte din rugăciune. De aceea cuvântul care urmează va fi pentru sfânta rugăciune.

Voi să ştiţi: toate faptele bune, cum ar fi credinţa, nădejdea, înfrânarea, curăţia, blândeţea, îndelungă-răbdarea, răbdarea, dreapta socoteală, cumpătarea, nerăutatea, toate aceste fapte bune apropie pe om de Dumnezeu, dar rugăciunea nu-l apropie, ci îl lipeşte de Dumnezeu şi îl face un duh cu Dumnezeu. Vezi un tâmplar că face o uşă sau un dulap, orice mobilă, şi el potriveşte din vinclu şi din gealău şi din ferestrău piesele acelei mobile care ţi-o face. Iată la o uşă îi pune tăblii, îi pune frizuri, toate şi le împănează. Dar uşa aceea nu-i trainică dacă n-a plus clei. Că odată acele piese uscându-se, se desface uşa sau se corogeşte. Iar când i-ai pus clei, uşa se face tare şi este ca şi cum ar fi dintr-un lemn.

Care-i tâmplar ştie ce zic. Ia o scândură şi o geluieşte curat şi mai ia una şi o geluieşte bine şi o trage la cant, la muchie şi le pune alăturea. Şi pe urmă le pune la clei şi după ce le-a lăsat o zi-două să se încleie, trage cu gealăul şi vezi că aproape nu cunoşti unde-i lemnul şi unde s-a unit o scândură cu alta. Şi s-a făcut una prin clei. Aşa sfânta rugăciune face pe om cu Dumnezeu lipit şi unit cu unirea cea mai potrivită cât îi este firii omeneşti cu putere. Deci rugăciunea e

cleiul cel duhovnicesc care nu numai apropie pe om de Dumnezeu, ci îl lipeşte de Dumnezeu.

Şi de aceea cuvântul despre rugăciune va fi aşa. Toată fapta bună o vedem poruncită de sfinţii apostoli. Dar când vorbeşte de rugăciune auzi ce zice: *Neîncetat vă rugaţi*. Şi iarăşi auzim pe proorocul: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea*. Şi iarăşi auzim pe apostolul: *Privegheaţi în toată vremea rugându-vă, că vrăjmaşul vostru, potrivnicul, ca un leu umblă căutând pe cine să-l înghită*. Deci rugăciunea atât de necesară este sufletelor noastre cum este aerul.

Uite am stat în biserică, ne topeam de căldura asta, biserica este mică, a dat Dumnezeu şi afară e cald şi am ieşit aici, ne-am înviorat. Oxigenul ăsta şi ozonul ăsta de la brazi ne dă sănătate şi viaţă. Aşa-i dă sufletului rugăciunea viaţă. Un suflet care nu se roagă e mort şi satana îşi bate joc de dânsul, îl duce unde vrea. De aceea vă rog, întotdeauna aduceţi-vă aminte de sfânta rugăciune în toată clipa şi în toată vremea.

Este un drac care se cheamă înainte-mergător. Ştiţi voi ce treabă are acela? Are o armată de miliarde de draci şi-i trimite pe faţa pământului în casele creştinilor. Ştii de ce? Când s-a scula omul de dimineaţă, întâi să se apuce de treabă: „Hai la treabă, măi!", „Văi de mine! I-auzi, câinii!", „Dă mâncare la găini!", „Fugi şi mulge vaca!", „Du-te că zbiară oile!", „Du-te că ţipă porcii!", „Fă mămăligă!", „Dă la câini, dă la păsări!".

Mare drac e aista! Pentru că îţi fură cele dintâi porniri ale minţii numai şi numai către lucrurile

deşarte ale veacului de acum. Auzi ce spune dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur: „Mai înainte de toate, o, creştine, să povăţuiască în viaţa ta nevinovata rugăciune". Şi când te-ai sculat din somn, primele mişcări ale tale acestea să fie.

Fie că eşti în pat, dacă ţi-e frig iarna, fie că eşti jos, fie că eşti bolnav, fie că eşti sănătos, fie bătrân, începe, cum ai deschis ochii: „Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie, Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Carele pretutindenea eşti şi toate le plineşti şi celelalte". Pe urmă: Preasfântă Treime, Tatăl nostru, Crezul şi celelalte rugăciuni ale dimineţii.

Roagă-te un ceas dimineaţa, dă-i un ceas hrană sufletului, că hoitului acestuia îi dai toată ziua şi când vrei. Dă-i şi lui viaţă măcar dimineaţă. Proorocul David era împărat şi conducea o ţară şi atunci ţara lui Israil nu era cât acum, câteva judeţe, era de la Eufrat şi până în Egipt, şi în Damasc tot împărăţia lor era. Şi avea vreme acest prooroc de şapte ori pe zi să laude pe Dumnezeu. Auzi ce zice: *De şapte ori pe zi Te-am lăudat pe Tine, Doamne, pentru judecăţile dreptăţii Tale.* Şi iarăşi îl auzim: *Seara şi dimineaţa şi amiazăzi spune-voi şi voi povesti minunile Tale.* Şi iarăşi îl auzim cum se ruga noaptea: *În miezul nopţii m-am sculat ca să mă mărturisesc Ţie* şi celelalte. Şi iarăşi: *În nopţi ridicaţi mâinile voastre la cele sfinte şi binecuvântaţi pe Domnul.* Ai auzit, omule? *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea. Seara, dimineaţa şi la amiazăzi.* Iar mai presus de toate auzi pe apostolul Pavel care zice: *Neîncetat vă rugaţi.*

Cum nu poate trăi hoitul ăsta de trup fără hrană, fără apă, fără aer, fără mâncare, aşa nu poate trăi sufletul fără rugăciune. Hrana lui este rugăciunea, meditaţiile sfinte, citirea sfintelor scripturi. Nu te înşela, că dracul nu stă degeaba. Tu nu te rogi, dar el când îţi găseşte mintea goală ţi-o umple cu toate drăciile lui. Că zice Marele Vasile că din fire mintea este aşa zidită de Dumnezeu şi această însuşire o are ca să nu stea goală. Ori o umple Dumnezeu cu gândirile Lui, ori satana cu ale lui.

Deci dacă diavolul găseşte în mintea ta această rugăciune: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul sau păcătoasa" sau „Tatăl nostru" sau „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te, ceea ce eşti plină de daruri, Marie, Domnul este cu tine" şi celelalte, deci dacă dracul găseşte în minte rugăciunea nu se poate apropia. Îl arde! Cine? Numele Domnului. N-auzi ce zice psalmul? *Înconjurând m-au înconjurat şi întru numele Domnului i-am biruit pe ei. Înconjuratu-m-au ca albinele fagurul şi s-au aprins ca focul în spini* poftele şi drăciile. Şi ce zice? *În numele Domnului i-am biruit pe ei.* Dar cheamă numele Domnului, zice Proorocul Ioil, şi te vei mântui.

Nu te înşela că dracul stă degeaba vreodată. Noi stăm, el nu poate sta. Când a găsit mintea nu în veghere de Dumnezeu, nu în rugăciune, nu în cugetarea Scripturilor, îi dă toate drăciile şi o duce unde vrea. Mintea este ochiul sufletului, este partea cuvântătoare a sufletului şi ochiul. Ce zice Evanghelia? *De va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat, iar*

de va fi ochiul tău întunecat, te duci la pierzare. Care ochi? Să nu credeţi că de ochiul ăsta? Poţi să fii orb de amândoi ochii şi să lumineze ochii minţii tale ca soarele. Aici de minte vorbeşte. Dacă n-ai mintea curată, eşti un măturoi al satanei, te duce unde vrea, face ce vrea cu tine.

De aceea trebuie trezvie întotdeauna, să fii veghetor cu mintea şi să te rogi. Şi dacă ai să-mi spui: „Dar eu am treabă, eu sunt tâmplar, eu tai brazi în pădure, eu sunt la birou, eu sunt la volan, eu sunt în fabrică, eu sunt la prăşit, la seceră, la pus cartofi şi n-am când mă ruga" – minţi! Că rugăciunea nu are nevoie de acestea. Poţi să te rogi întotdeauna.

Aţi auzit că a vorbit Patriarhul Ierusalimului la Mănăstirea Neamţ, care aţi fost cealaltă seară, când a venit acum şi a vorbit şi stareţul. Şi acela a zis: „Să împletiţi munca cu rugăciunea". Mâna tinde-o la lucru, limba ta să laude pe Dumnezeu şi mintea ta să fie la Hristos. Asta-i lucrarea. Pentru că nu eşti făcut numai din huma asta de pământ, ca să ai grijă numai de hoit, să-l hrăneşti şi să-l îmbraci; ai suflet nemuritor şi veşnic. Hrăneşte hoitul ăsta, dă-i mâncare, dă-i băutură, dă-i odihnă, dar nu uita că ai în tine ceva nemuritor în vecii vecilor. Este sufletul. Nu-l lăsa să moară de foame, dă-i şi lui hrană.

Cu ce îl poţi hrăni? Întâi cu rugăciunea, apoi cu citirea dumnezeieştilor Scripturi, cu meditaţiile sfinte, cu gândiri, cu milostenii şi cu celelalte. Dar vai de noi şi de noi că prea puţin ne ocupăm de rugăciune. Este un rău foarte mare, acela se cheamă uitarea. Sufletul omului se împarte în trei părţi: partea raţională, care stă în minte, în creier, partea mânioasă sau irascibilă (voinţa), care e în mijlocul inimii, şi partea poftitoare (sentiment), care e de la inimă până la buric. Fiecare parte a sufletului nostru are patimile şi virtuţile ei. Şi păcatele părţii raţionale sunt acestea: necredinţa, hula, nebunia, eresul, credinţa strâmbă, nemulţumirea faţă de binefacerile lui Dumnezeu şi ale oamenilor, nerecunoştinţa, nedreapta socoteală, nediscernământul, nechibzuinţa şi celelalte. Iar păcatele părţii mânioase sunt: ura de oameni, zavistia, pizma, invidia, răutatea, râvna cea rea, mânia, iuţimea, nerăbdarea, cârtirea, răpirea, ţinerea minte de rău, dorinţa de răzbunare şi celelalte asemenea. Păcatele părţii poftitoare încep cu lăcomia, desfrânarea, beţia, trândăvia, dezmierdarea şi celelalte.

Iar când mintea veghează, toate acele trei părţi sunt luminate de Duhul Sfânt şi din partea raţională izvorăşte dragostea şi înfrânarea, din partea mânioasă bărbăţia şi răbdarea, din partea poftitoare înfrânarea cea mult cuprinzătoare. Şi ai văzut cine-i vinovată – mintea, dacă doarme. Şi cel dintâi păcat care întunecă mintea ca să uite rugăciunea şi gândirea de Dumnezeu este uitarea. Primul păcat din partea raţională a sufletului este uitarea.

N-ai văzut? Zici oleacă de rugăciune, când te trezeşti cu mintea, e în altă parte. Ai auzit o predică acuma, du-te mai încolo şi ai uitat-o, ţi-a furat-o. Te-ai apucat să citeşti o carte, citeşti o pagină, două – „Măi, dar frumos mai spune aici!" Mai încolo, când ai închis cartea: „Nu ştiu, am uitat ce spunea acolo!".

Acesta-i rău mare. Zice Sfântul Isihie Sinaitul: „Blestemata uitare stinge rugăciunea din suflet şi paza

minţii, ca apa pe foc". Uiţi şi rugăciunea, uiţi şi frica lui Dumnezeu, uiţi şi gândirea de Dumnezeu şi tot ce ai auzit, vine uitarea şi ţi le-a furat. Rău mare e acesta! Dar ai să mă întrebi: „Părinte, dar cu ce-l pot birui?" Aşa găsim la Sfinţii Părinţi: „Uitarea se biruieşte cu frica de Dumnezeu şi cu credinţa". Căci ce zice Sfântul Maxim? „Cela ce crede se teme, cela ce se teme se trezeşte". Eu dacă cred că Dumnezeu e aici şi nu numai că e aici, că Dumnezeu e în inima noastră de la Botez, şi stau în faţa Lui, cum o să-mi permit să fac răutăţi? Căci îndată vine frica lui Dumnezeu: „Nu, nu gândi aşa, că Dumnezeu ştie sfaturile inimii". Că i-a zis lui Iov: *Cine este care ascunde de la Mine sfaturile inimii sale?*

Poate omul să aibă un gând în inimă şi să nu-l ştie Dumnezeu? Ce zice dumnezeiescul apostol? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuţit decât toată sabia cea cu două tăişuri şi străbate* – până unde, auzi! – *până la despărţirea duhului de a sufletului.* Până acolo străbate ştiinţa lui Dumnezeu şi de Dumnezeu nu ne putem păzi nici cu un gând al inimii noastre.

Aceasta având în vedere, totdeauna să ne trezim să avem frica lui Dumnezeu. Frica lui Dumnezeu dacă o avem, ea alungă uitarea, lenevia, negrija şi toate păcatele. Să ne trezim să avem frica lui Dumnezeu, că auzi ce zice proorocul? *Cu frica lui Dumnezeu se abate tot omul de la rău.* Cum ai uitat frica lui Dumnezeu, cum ai păşit la păcat. Ce zice psalmul? *Zis-a călcătorul de lege ca să greşească întru sine.* Nu zice aşa psalmul? Dar de ce? Îndată spune Duhul Sfânt: *Nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui.*

Cum a uitat omul frica lui Dumnezeu, cum păşeşte la îndrăzneală, la păcat, la toate răutăţile. Pentru ce? Uită că Dumnezeu se uită în inima lui nu aşa cum ne uităm noi în oglindă. Auzi ce spune Solomon? *Ochii lui Dumnezeu de miliarde de ori sunt mai luminoşi decât soarele.* Ce zice Ieremia, marele prooroc, cel sfinţit din pântecele maicii lui? *Iadul este gol înaintea mea, cum nu şi inimile oamenilor?* Este vreun colţişor în fiinţa noastră unde nu cercetează atotştiinţa lui Dumnezeu? Credeţi voi o nebunie ca aceasta? Dacă cele mai înainte gândite ale noastre le-a văzut El, cele mai înainte lucrate le ştie, cum să nu ştie ce gândim acum? Ce? La Dumnezeu este prezent şi viitor? Toate sunt de faţă şi toate veacurile nemărginite sunt înaintea Lui de faţă. El nu ştie numai ce gândeşti tu acuma sau ce ai să gândeşti peste trei ani, sau ce are să gândească cutare om care nu s-a născut sau se va naşte peste o mie de ani. Toate sunt de faţă la El.

Având un Dumnezeu atât de atotştiutor şi atât de atotprezent, care pedepseşte păcatul, noi întotdeauna trebuie să ne rugăm şi când am uitat rugăciunea să ne pară rău, că uitarea vine de la draci. Ei îţi fură rugăciunea, trezvia atenţiei, îţi fură memoria, îţi fură evlavia, îţi fură simţirea de Dumnezeu şi te lasă ca o piatră nesimţitoare, un buştean. A venit satana şi ţi-a furat ce-i mai scump din suflet când ai uitat rugăciunea, şi mai ales rugăciunea inimii.

Şi de-aceea îţi spun: Nu te pun la pravilă de 10 ore cum au călugării de făcut. Zi o rugăciune scurtă, dar adeseori. Auzi! „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui

Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul sau păcătoasa!" Ce greutate este să zici câteva cuvinte? Şi ştiţi voi câtă putere are aceasta? Întreabă-l pe Sfântul Apostol Petru! *Nu ni s-a dat nouă armă mai puternică sub cer ca numele lui Iisus Hristos.* Întreabă-l pe Sfântul Ioan Scărarul, care zice: „Bate pe oşteni – adică pe draci – cu numele lui Iisus Hristos". Numele Domnului şi Dumnezeului nostru Iisus Hristos a împrumutat atâta putere de la îndumnezeirea Lui, încât când îl aud dracii şi îngerii şi oamenii, toţi se cutremură. Că auzi ce zice apostolul la Filipeni: *Întru numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece: al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor dedesubt.* Deci şi îngerii şi oamenii şi dracii.

Sunt oameni simpli, dar având frica lui Dumnezeu, ei zic o rugăciune mică, dar Dumnezeu o primeşte ca pe o mare jertfă, că ei o zic cu toată inima. Ce? Crezi că dacă bolborosim ore întregi şi citim multe, o căruţă de acatiste şi una de psalmi, dar mintea noastră e pe dealuri şi la draci, crezi că-i mare lucru? Zi o rugăciune scurtă, dar adeseori. Auzi ce spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur? „Omule, roagă-te scurt, dar adeseori". Că rugăciunea lungă dă mare loc diavolului. Mintea se răspândeşte căutând multe cuvinte. Sau te-ai rugat două-trei ceasuri şi după aceea: „Gata, nu mă mai rog. Mă voi ruga mai deseară". I-ai dat loc satanei de aici. Măcar că ai făcut două-trei ore de pravilă, dacă mai încolo nu te rogi, i-ai dat locul lui şi te ia el în primire. Că cela ce face pravilă lungă şi în celălalt timp nu se roagă, mare loc dă diavolului. Iar Sfântul Grigorie Teologul zice:

„Cela ce se roagă numai când se roagă şi în celălalt timp tace, niciodată nu s-a rugat". Că auzi că trebuie neîncetat să ne rugăm. Deci o rugăciune scurtă, dar să o ai cu tine. Fie că eşti la prăşit, că eşti în oraş, că eşti la vândut, că eşti la cumpărat, că eşti la moară, că eşti la meserie, că eşti la birou, că eşti la volan, că eşti inginer, că eşti profesor, să ai o rugăciune. Măcar atât: „Doamne, miluieşte!" Şi vorbeşti cu Dumnezeu prin aceasta. Şi te poţi mântui cu aceasta.

Hai să vă spun o istorioară scrisă de – Dumnezeu să-l ierte – Patriarhul Nicodim. Mergea un vapor rusesc la Ierusalim. Plecase din Odessa cu câteva mii de oameni, că ei foarte mulţi se duceau la Sfintele Locuri şi la Sfântul Munte. Popor foarte evlavios. Pe cale s-a stricat ceva la vapor. „Măi, unde ancorăm, ca să reparăm ceva la vapor?" Şi au văzut o insulă pustie. „Acolo ancorăm". Şi s-au apropiat de insulă, ancora s-a oprit la 20 de metri. Au înfipt ancorele şi s-au oprit şi au trecut cu bărcile în insulă.

O insulă pustie cu pădure, cu poieni. Oamenii au ieşit şi ei din corabie până au reparat-o, ca a doua zi dimineaţă să plece. Şi umblau pe insulă să vadă ce fel de pământ e pe acolo. Flori diferite, păsări diferite, cum nu erau în ţara lor. Şi oamenii s-au aşezat jos, au început să stea la masă, să scoată de mâncare. Iată, când văd pe insulă trei oameni goi, cu pieile goale. Fugeau unul după altul şi ziceau aşa: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi". Atâta ştiau să zică. Dar ziceau pe limba lor şi-i înţelegeau. „Ce-or fi ăştia, măi?" „Măi, sunt nişte oameni sălbatici pe insulă! Hai să-i prindem".

Şi s-au dus mulţi oameni, cu frânghii, cu ce-au putut. „Măi, hai să-i prindem. Ce fel de lume-i asta, măi?" N-au văzut femei, doar trei bărbaţi, fugeau unul după altul şi ziceau aşa: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi". Şi i-au prins.

În vapor aveau doi episcopi care mergeau la Sfintele Locuri şi comandantul vaporului şi lume bună. Şi le-au spus: „Am prins oamenii aceştia sălbatici". Dar aceia când i-au prins, au început a plânge. Erau goi, n-aveau haine şi tot aşa ziceau: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi". Şi i-au întrebat:

– De unde sunteţi? De când staţi aici?

Şi aproape uitaseră şi vorba, în afară de aceea: „Trei voi, trei noi...". Dar au zis:

– S-a sfărâmat un vapor aproape de insula asta acum vreo 30 de ani. Şi eram copii. Şi noi am scăpat pe câteva scânduri aici. Au fost şi părinţii noştri, dar au murit. Şi noi am auzit că Dumnezeul nostru sunt trei. Unul se cheamă Tatăl, Unul Fiul şi Unul Duhul Sfânt.

Ei nu ştiau că e un Dumnezeu în trei persoane.

– Şi ne-am gândit că dacă aceia sunt în cer şi noi pe pământ, noi aşa ne rugăm: Aceia trei din cer să ne miluiască pe noi trei de pe pământ. Şi atâta rugăciune ştim: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi".

Atunci episcopul a zis:

– Măi, săracii, nici rugăciunea *Tatăl nostru* nu o ştiu.

Le-a dat haine, i-a îmbrăcat. Ei găseau de mâncare că erau nişte pomi pe insula aceea cu seminţe, cu pădureţe, cu ce or fi fost, şi cu acelea trăiau. Şi a zis episcopul, că avea vreo zece preoţi în corabie:

– Haide, cât stăm noaptea aici, să-i învăţăm *Tatăl nostru*.

Le-a dat de mâncare, i-a îmblânzit. Ei, dacă au văzut că nu le face rău, stăteau. Şi a pus un preot să-i înveţe *Tatăl nostru*.

– Uite aşa să vă rugaţi, că noi nu vă luăm de aici.

Că ei voiau să rămână acolo până la moarte.

– Cum să ne rugăm?

– *Tatăl nostru, Care eşti în ceruri* şi celelalte.

I-au învăţat preoţii, iar dimineaţa vaporul a fost reparat, a plecat din radă, mergea. Trebuia să plece, iar ei au zis că „noi nu mergem nicăieri, noi vrem să stăm aici". Şi învăţaseră ei oleacă *Tatăl nostru*, dar când s-a depărtat vaporul, unul dintr-înşii a zis:

– Eu am uitat, ai uitat şi tu?

– Măi, am uitat. *Tatăl nostru* şi mai cum?

– Hai după vapor că nu-i departe. Să-l prindem să ne înveţe preotul *Tatăl nostru* că am uitat.

Şi au început a merge pe apă ca pe uscat şi făceau din mână la vapor:

– Mai staţi, mai staţi.

Când au văzut aceia din vapor că aceştia trei merg pe apă, s-au spăimântat:

– Ce-s aceştia? Nălucă? Îngeri? Draci? Ce-s aceştia? Ia uite, merg pe apă, domnule!

Vaporul a încetinit şi ei au ajuns vaporul. Şi a ieşit preotul la geam:

– Ce-i cu voi?

– Am uitat *Tatăl nostru*. Cum zicem? *Tatăl nostru, Carele eşti în cer*?

Dar preotul, când a văzut că merg pe apă ca îngerii, cum mergea Hristos pe mare, le-a zis:

– Nu mai ziceţi *Tatăl nostru*!

– Dar cum?

– Aşa cum aţi zis. Duceţi-vă înapoi şi ziceţi: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi", dacă mergeţi voi pe apă şi aţi devenit aşa de sfinţi cu rugăciunea voastră!

Atunci au început a se prinde toţi trei de mână pe apă şi de bucurie mergeau zicând: „Trei voi, trei noi, miluieşte-ne pe noi!" până au ajuns la mal în insula lor. Atât de sfinţi erau. Ei nu ştiau dogmele Sfintei Treimi, ştiau de un Dumnezeu în trei persoane, atât au putut să înveţe, dar când ziceau aceasta o ziceau din toată inima.

Vezi câte minuni s-au întâmplat? Unii sfinţi au mutat munţii cu rugăciunea, alţii au înviat morţii şi alţii multe alte minuni au făcut cu rugăciunea.

Noi ştim *Tatăl nostru*, *Crezul*, rugăciuni, ştim de Sfânta Treime, învăţăm, avem preoţi, biserici. Însă în timpul zilei trebuie să avem o rugăciune scurtă. Ori *Tatăl nostru* în toată vremea, ori Doamne Iisuse, ori către Maica Domnului sau către îngerul păzitor. Preaîndumnezeitul la minte, Sfântul Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, zice aşa: „Toţi creştinii care au dumnezeiescul botez sunt datori în toată vremea şi în tot locul să zică rugăciunea minţii: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (sau păcătoasa)», că de numele Domnului se cutremură tot iadul".

Când am mers la Ierusalim, ne-am urcat în avion la Bucureşti, la Otopeni. Eram şi călugări şi

maici şi preoţi şi mireni. Şi când am intrat în avion, au întrebat: „Părinte, ce rugăciune luăm acum?" Avionul zbura la 8 kilometri înălţime. Şi le-am zis: „Luaţi rugăciunea minţii, că dacă avionul ăsta cade mai încolo şi noi murim, dacă murim cu «Doamne Iisuse» în minte, cu el rămânem în veacul veacurilor. Că zic Sfinţii Părinţi: *În ce fapte te va găsi moartea, în acele fapte vei fi judecat*".

De aceea, oriunde veţi merge, să aveţi rugăciunea asta: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!" Asta-i o rugăciune scurtă, dar are mare putere. Nu-i greu de zis, dar diavolul ţi-o fură, pentru că-l arde numele lui Iisus Hristos. Ţi-o fură din minte, să n-o zici. Dar voi aducându-vă aminte, spuneţi-o mereu. Cu această rugăciune poţi lucra, poţi să mergi cu maşina, cu trenul şi poţi să o zici oriunde. Vă rog să aveţi rugăciunea asta cu voi, pentru că aveţi pe Hristos cu voi.

Şi învăţaţi copilaşii cei mici să se roage. Ştiţi voi că un copilaş din acela mic când se roagă, trei îngeri stau lângă dânsul? Atâta-i de primită rugăciunea copiilor. Dar de ce? Pentru nevinovăţia şi curăţia lor. Odată a luat Mântuitorul un copilaş în mână şi a zis: *Amin, zic vouă, de nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi ca pruncul acesta, nu puteţi intra în împărăţia cerurilor*. Vezi? Ca să ne mântuim, să ne ducem la rai, trebuie să fim curaţi ca şi copiii cei mici. De aceea vă rog, dacă v-a dat Dumnezeu copilaşi, de când încep a vorbi, de când învaţă guriţa lor să grăiască, învaţă-i să spună „Doamne, Doamne". Mai târziu vor învăţa *Tatăl nostru*, apoi când merg la şcoală învăţaţi-i *Crezul*, Psalmul 50 şi celelalte.

Ţineţi minte, v-am vorbit despre rugăciune, care este maica tuturor faptelor bune, este hrana sufletului nostru şi viaţa sufletului nostru. Ea nu numai că ne apropie de Dumnezeu, ci ne uneşte şi ne lipeşte într-un Duh cu Dumnezeu. Fără rugăciune sufletul nostru e mort. Să vă ajute Bunul Dumnezeu şi Maica Domnului şi vouă şi mie să nu uităm sfânta rugăciune. Amin.

ÎNTÂLNIREA CU PĂRINTELE PAISIE AGHIORITUL

Eram la Careia, în capitala Sfântului Munte. De acolo am mers la Mănăstirea Cutlumuş, marea lavră românească făcută de Radu cel Mare şi reînnoită de Mihai Viteazul. Acolo am dormit noaptea. Un părinte, mare scriitor de la chinotită (conducerea comunităţii atonite), ne-a spus: „Asta-i mănăstirea românească", că era ctitorită de domnitori români. Dar unde nu suntem noi ctitori? Ne-am simţit bine, că era o mănăstire făcută de-ai noştri. Apoi ne-a zis: „În programul nostru avem să vizităm şi Mănăstirea Stavronikita – acolo era arhimandritul Vasile, un prieten de-al nostru –, apoi Mănăstirea Filoteu şi Mănăstirea Caracalu, făcută de Petru Şchiopul. Şi mergând spre Mănăstirea Stavronikita, o să vizităm un mare pustnic, venit din Sinai. Ăsta a postit de două ori câte 40 de zile". El nu spunea, dar un ucenic de-al lui care era acolo ne-a zis: „Măi, ăsta-i mare pustnic. Numai 54 de ani are. Paisie îl cheamă. Simplu monah. Nu-i cleric".

Şi noi am plecat dintr-un loc de la Burazeri – un schit. Acolo, la Burazeri, sunt 34 de călugări, care fac slujbă zi şi noapte, cu stareţul lor, slujbă neadormită. În fiecare ceas intră alt călugăr. Slujba nu se mai termină. Cele şapte laude şi Psaltirea. Şi am întrebat cum să ieşim la Pustnicul Paisie. Şi ne-au spus: „Faceţi la stânga, pe unde merg maşinile de la Careia la Stavronikita, dar ca să ieşiţi la el, o luaţi aşa". Şi aveam călăuză pe Haralambie Nikiforidis, student la teologie la Bucureşti. Dar el, deşi ştia greceşte, dacă nu umblase mult prin Sfântul Munte, nu ştia în ce parte este pustnicul.

Şi i-au spus ăştia: „O luaţi cam la dreapta, daţi de cărări de cerbi, de căpriori, de porci sălbatici, care sunt foarte mulţi, şi apoi daţi de o cărare mai pronunţată. El s-a ascuns acolo că a venit de la Sinai din cauza lumii, că acolo ziceau: «Mamă, acela-i făcător de minuni, e înainte-văzător». Şi s-a ascuns săracul acolo de lume, dar tot l-au găsit. Şi a fugit din Sinai că acolo vin mai mulţi turişti. Şi el a zis: «Las' că în Sfântul Munte Athos nu mai vine nimeni, nici femei. Aici o să am mai mare linişte»".

Am mers noi şi tare greu mai mergeam. Era o pădure cu spini. Şi spini mari. Erau şi copaci mari, dar pe unde mergeam noi, erau ca şi porumbarii, dacă aţi văzut, un fel de spini care trăiesc la noi. Şi noi, ca să nu ne agăţăm, am pus dulamele în brâu şi spinii ne înţepau pantalonii acum. Mergeam printre ei, ce să facem? Ne-au spus că spinii aceia primăvara când înfloresc e o frumuseţe de flori şi de mireasmă. Au o mireasmă grozavă, când înfloresc, strâng albinele de

pe dânşii miere şi polen. De aceea nu-i curăţă, îi lasă acolo, că aceia cresc de la sine pe acolo.

Şi mergeam prin pădurea aceea spinoasă. Şi ne-am rătăcit, nu mai puteam de sete, nu găseam apă. Şi iată cu mila lui Dumnezeu, sau poate cu rugăciunile pustnicului, găsim deodată un gărduţ, un gard vechi de lemne şi o portiţă veche, şi înăuntru o grădinuţă, câţiva smochini cu smochine crude. Iar de la portiţă de aici, era legată o sârmă dintr-acelea albe, care se folosesc la telefoane. Mergea pe gard sârma şi pe urmă cobora într-o prăpastie drept în jos. Şi ne-a spus ăsta: „Noi să nu ne coborâm fără blagoslovenie, că aici stă, în prăpastia asta. Tragem de sârma asta, că ea are legat un clopot jos în prăpastie unde stă el şi când sună clopotul iese el la noi".

Aici era un scaun de stat lângă copacii aceştia şi noi am tras de câteva ori de sârma aceea şi am stat să vedem ce are să fie. Şi erau trepte care coborau. Numai ce vedem că iese un bătrânel cu barba albă, cu capul gol: „Oriste! Oriste!" Adică, pe greceşte „Poftiţi! Poftiţi!".

A luat-o el înainte pe treptele acelea, noi după dânsul. Am coborât jos, acolo într-o stâncă era peştera lui, un pârâu cu apă rece. Şi când ne-a văzut săracul, din multă dragostea lui, ce să ne dea el? Ne-a dus într-un pridvoraş aşa, cam de doi metri, unde era o măsuţă şi un scaun. Ne-a pus pe masă câte un pahar de apă. Dar noi, cum ne era sete, ce era pentru noi apa rece? Zice Evanghelia: *Nici pentru un pahar de apă rece nu-ţi vei pierde plata*. Apoi atunci vezi cât costă un pahar de apă rece, când mori de sete, că noi

veniserăm aproape 20 de km pe jos de la Careia. Ne-a pus pe masă câte un pahar de apă rece, câte două smochine şi dulceaţă de cireşe.

– Oriste, oriste!

L-am întrebat:

– Mai ai apă?

Nimic nu ne mai trebuia! Am băut câte trei-patru pahare de apă. Şi el spunea să bem puţină că e prea rece. După aceea, el ne-a spus pe nume la toţi:

– Părintele stareţ Victorin de la Sihăstria, părintele Ioanichie, părintele Vartolomeu Florea, părintele arhimandrit Cleopa Ilie, bine aţi venit!

Ne-a zis pe nume la fiecare, deşi nu ne-a mai văzut şi nici noi nu l-am mai văzut, dar nici n-o să-l mai vedem, decât pe cealaltă lume!

– Ce zice?

– V-a zis pe nume la toţi, cum vă cheamă.

Şi pe urmă a început a se smeri el:

– Tare-i rău, zice, de un călugăr când îi prisoseşte numele mai mult decât faptele lui, că Mântuitorul cu vaiul i-a ameninţat pe aceia: *Vai vouă când vor prisosi numele voastre mai mult decât faptele voastre.* Am fugit din Sinai aici, ca să scap de lume, şi aici a ieşit iar veste de pustnic. Eu nu sunt pustnic, eu sunt un om păcătos. Dacă aţi venit să întrebaţi ceva, întrebaţi, că vorbesc…

Şi eu am întrebat, că aveam translator:

– Părinte Paisie, unde se mântuieşte omul? Aici, în prăpastia asta, cu toate stâncile deasupra lui, şi de cealaltă parte de pârâu şi dincoace? Aici sau în viaţa de obşte, în mănăstire cu viaţă de obşte, sau în cele cu

viaţa de sine? Sau în oraş, sau în sat, unde se mântuiesc oamenii?

Ah, ce înţelepţeşte a răspuns! Zice:

– Dragii mei, cine are trei lucruri: credinţă dreaptă în Dumnezeu, smerenie şi fapte bune, se mântuieşte oriunde. Cine n-are acestea, nicăieri nu se mântuieşte.

Aşa ne-a spus. Adevărat: fapte bune, smerenie – să nu socoţi că ai făcut ceva bun în faţa lui Dumnezeu – şi credinţă dreaptă în Dumnezeu. Aşa ne-a zis. Ne-am minunat. Şi pe urmă a întrebat Ioanichie:

– Părinte Paisie, noi am vrea să întrebăm, că Părintele Cleopa ar vrea să rămâie în Sfântul Munte, ce zici mata, să rămâie aici?

M-a pârât pe mine, că eu le-am spus că rămân acolo, nu mă mai duc, că am doi moşi acolo, unu-i moşul Varlaam Vântu, a trăit 100 de ani, am fost la mormântul lui.

Şi i-am zis:

– Ioanichie, cine te-a pus să întrebi asta?

Că el tot stătea împotrivă să nu rămân eu acolo, să vin în ţară.

Şi a răspuns pustnicul:

– Mănăstirea voastră e misionară, unde vin multe suflete. (El ştia tot.) Părintele Cleopa dacă vine în Sfântul Munte se mântuieşte ca simplu monah, iar dacă o să stea acolo şi o să aibă multă răbdare, se mântuieşte ca un apostol.

Asta i-a spus lui Ioanichie, că el a întrebat de soarta mea. Şi i-a mai zis:

– Dumneata ai venit ca să faci însemnări ca să scrii o carte, dar să şi faci câte ceva din ceea ce scrii.

Iar părintelui Vartolomeu i-a spus:

– Părinte, ai venit să vezi picturile Sfântului Munte?

Că el de aceea a şi venit. Acolo sunt frumoase picturi. Ce-i în Sfântul Munte! Picturile lui Panselinos. Cele mai frumoase picturi din lume le găseşti în Sfântul Munte. Au fost pictori bizantini, zugravi straşnici. Zice:

– Bine este a-i picta pe sfinţi, dar mai bine este a ne face sfinţi.

Stareţul a întrebat:

– Părinte, eu ce să fac?

– Dumneata eşti stareţul. Să conduci mănăstirea cu blândeţe şi cu îndelungă răbdare, dacă vrei să câştigi mai mult.

Aşa ne-a spus Paisie. Mi-aduc aminte la fiecare. Şi puţin ce-a vorbit. Şi a zis:

– Dumneavoastră aţi venit la noi şi v-aţi rătăcit. Şi v-aţi ostenit. Dar osteneala voastră e scrisă în ceruri, pentru că aţi făcut-o pentru cuvântul Domnului. Să nu vă temeţi.

Noi eram osteniţi. Câtă apă am băut!

– Dar unde aţi vrut să ajungeţi?

– Am vrut să ajungem până diseară la Stavronikita. (Aceea e o mănăstire mare pe malul mării. Arhimandritul Vasile e stareţ acolo).

– Nu sunteţi departe de această mănăstire.

Şi a luat el un băţişor, cu capul gol şi desculţ, şi ne-a dus peste un pârâu, de-a dreptul. Nu ştiu dacă am mers o jumătate de ceas şi am ajuns drept în poarta mănăstirii. Ne-am luat rămas bun. A făcut metanie până la pământ şi s-a dus în treaba lui.

CUM S-AU SĂVÂRŞIT PĂRINŢII VENIAMIN IORGA († 1976) ŞI VICTOR CRISTESCU († 1964)

Pentru mântuirea sufletului, dacă ar ajuta Dumnezeu să ţinem minte două lucruri: frica de Dumnezeu şi frica de moarte, fiindcă acestea ne păzesc totdeauna în viaţă de a nu greşi lui Dumnezeu, şi dacă greşim lui Dumnezeu sau dacă greşim mai puţin, nădăjduim la mila lui Dumnezeu să câştigăm mântuirea. Asta ne rămâne pentru mântuirea sufletului.

Era aici un părinte foarte sporit: Veniamin Iorga. El aşa a fost de lepădat de sine, că n-a scris niciodată acasă. Nu ştia nimeni unde e plecat el. Doi am avut aşa, numai la moarte au spus de unde sunt: unul Marcu Potop, era din comuna Cloşani, judeţul Mehedinţi, şi acesta. Ei n-au comunicat cu nimeni din neamul lor. Era plecat la mănăstire din 1916. Şi n-a scris la nimeni, n-a ştiut nimeni unde a plecat el. A plecat când era flăcău de 17-18 ani.

I-am zis: „Părinte Veniamin, eu, ca duhovnic, vreau să ştiu de unde eşti". „Da, eu sunt din comuna Läleşti, judeţul Fălciu, dar de mine din ai casei şi neamuri nimeni nu ştie, că eu n-am scris de când sunt o scrisoare şi ei toţi ştiu că m-am dus la Sfântul Munte, nu ştiu că sunt în ţară. Am petrecut mai mulţi ani la metocul Sfântului Munte, la Ţifeşti, la Iaşi, la Bucium, apoi am venit aici".

Mare călugăr! De 27 de ani nu se pieptănase pe cap. De 46 de ani nu băuse vin, decât o linguriţă la împărtăşanie. Carne n-a mâncat de când s-a făcut călugăr, în 1921. Dar a spus şi ceasul când are să moară, că e în legătură cu cuvântul nostru despre moarte.

M-am dus la el. El se lupta cu moartea. Eram un cârd de părinţi. Era Părintele Iulian Lazăr, care a plecat la Sfântul Munte, duhovnic bun, era unul Cristofor Radu, duhovnic la Văratec, şi ne-a spus: „Părinţilor, vă mulţumesc că aţi venit, dar eu nu mor acum. Eu mor mâine la ora 10. Care vreţi să mă petreceţi, veniţi atunci". Şi-a cerut iertare, eu l-am împărtăşit. Eu eram cu Sfintele, m-am dus de l-am împărtăşit. „Mâine la ora 10 mă voi duce la Domnul". Dar Părintele Cristofor a zis: „Am s-o văd şi pe asta, părinte!"

Era mare, desăvârşit om. N-avea nimic în casă decât o scândură goală. Mânca o dată în zi după apusul soarelui. Avea o rugăciune a minţii permanentă. Îl învăţase marele dascăl din Sfântul Munte, Evghenie Dumitrescu, stareţul lui. Acela tot timpul când lucra în vie, era cu „Doamne Iisuse", rugăciunea minţii.

Eu îi ştiam lucrarea lui. Zic: „Părinte Veniamin, ţi-a ajutat Dumnezeu, ai 60 de ani în mănăstire". El n-a suferit să-l laud, a spus: „60 de ani am slujit dracilor şi nici o clipă lui Dumnezeu. Văd hoitul ăsta de trup că nu se lasă străbătut de minte. Nu vrea să petrec cu Hristos şi cu mintea mea în rugăciune şi mă răspândeşte". Era foarte iscusit. Avea 87 de ani. Zice: „Veniţi mâine la ora 10". Eu l-am împărtăşit, am pus

un călugăr să-i facă mulţumirea pentru împărtăşire şi m-am dus.

A doua zi pe la ora 9 ne-am dus la el. S-a uitat puţin la noi. Era clar la minte: „Durerile iadului şi durerile morţii m-au înconjurat. Iubiţii mei părinţi, rugaţi-vă pentru mine să trec pragul acesta, că veţi ajunge toţi ceasul acesta şi tare-i greu. Rugaţi-vă că n-am făcut nici un bine înaintea Domnului". Şi zicând aşa, a cerut iertare la toţi câţi eram şi el a rămas cu faţa în sus, în rugăciunea minţii. Zice: „Au venit dracii, dar nu vă pot spune cât sunt de mulţi. Dar este aici lângă mine şi îngerul Domnului cu coroană de aur pe cap şi cu pavăză de aur. Şi când le dă câte o suliţă se depărtează un kilometru de aici".

Şi el tot ne spunea: „Staţi, părinţilor, şi dacă vreţi faceţi câteva închinăciuni". Ne-am pus toţi în genunchi şi ne rugam. „Eu în clipa asta de acum mă duc!" La ora 10 fix atâta a zis: „Iertaţi-mă!" A suspinat o dată şi a căscat gura. Se vedea limba lui în gură cum zicea rugăciunea lui Iisus, dar nu se mai auzea nimic. A suspinat a doua oară, a treia oară s-a făcut alb şi s-a dus sufletul lui. Şi a venit o mireasmă şi am zis: „Uite, vezi, ăsta a fost desăvârşit!" Şi n-a ştiut nimeni ca să vină la înmormântare, că ne-a spus cu legământ: „Nu cumva să chemaţi pe cineva la moarte". Aşa a fost şi Părintele Marcu Potop. Şi acela avea 90 de ani. Tot eu i-am fost duhovnic.

Da, călugări cu viaţă înaltă. Că ne zicea Părintele Stăniloae: „Scrieţi-le vieţile acestea, că sunt de mare folos". Am mai scris din viaţa lui, când mă duc la mormântul lui îmi aduc aminte. Şi s-a dus Părintele Veniamin exact la ora 10, cum a spus din ajun.

Aşa a trecut un alt mare bătrân, arhimandritul Victor Cristescu. 94 de ani avea. Eu cu nevrednicie i-am fost duhovnic. M-au luat ei, cu dragostea lor, cei mai bătrâni dintre părinţi, fiindcă aşa au avut ei evlavie, dar eu n-am fost vrednic să fiu duhovnic la aceşti mari stâlpi ai mănăstirii.

Acest Victor Cristescu a venit la mănăstire când avea 16 ani şi a murit la 94 de ani. El a fost stareţ la Vorona, a fost duhovnic. Citea la Psaltire, iar când citea, nu te-ai mai fi clintit de lângă el. Dormea foarte puţin noaptea. Deci a făcut în mănăstire aproape 80 de ani. El, când a văzut că a slăbit, a trimis un frate: „Spune-i părintelui duhovnic să vie la ultima spovedanie".

M-am dus la el. Barba albă până la brâu. Era cu o dulămioară subţire şi se rezema de perete. Zice:

– Bine ai venit, taică părinte. Mărturiseşte-mă şi adă repede Preacuratele Taine că eu mă duc.

Dar unde? Că el şi în noaptea aceea a fost la biserică, că n-a zăcut nici o zi. Dar eu când l-am văzut aşa, am pus un călugăr, Teodosie: „Citeşte-i tu molitfele de împărtăşire" şi eu m-am dus repede în biserică, am luat epitrahilul, felonul, cutia cu Preacuratele Taine şi am venit.

Dar spune Sfântul Nicodim Aghioritul că la moartea dreptului toţi dracii vin ca să-l înspăimânte, pentru ca sufletul, văzând dracii, mai tare să alerge la Dumnezeu.

Şi îmi spune aşa, era casa plină:

– Ia uite ce câine negru a venit şi se uită la mine. Dar noi nu-l vedeam.

– Vai de mine, n-am văzut câine aşa de mare ca aista. Ochii-s ca cărbunele şi pară de foc iese din gura lui. Şi pe urechi iese fum. Voi nu-l vedeţi?

– Nu-l vedem.

Dar tot el întreba:

– Dar oare câine să fie sau e diavol?

Atunci noi am zis:

– Părinte Victor, nu-i nimica, lasă că se duce el.

Zice:

– Tare mi-e frică să nu sară la mine aici în pat. Să mă păziţi, dragii mei, că eu câine de aista n-am văzut.

El nu era împărtăşit cu Preacuratele Taine şi vedea pe diavolul în chip de câine. Căci spun Sfinţii Părinţi că întâi diavolul vine la moarte. Că a venit şi la moartea Mântuitorului. Nu spune la Evanghelie: *Vine stăpânitorul lumii acesteia şi întru mine nu are nimic*? Că n-a găsit păcat. A venit şi la moartea Mântuitorului, că n-a ştiut că-I Fiul lui Dumnezeu, cu cât mai mult la moartea noastră?

A zis părintele Victor „Cred, Doamne, şi mărturisesc..." şi l-am împărtăşit.

După ce s-a împărtăşit, l-am întrebat:

– Îl mai vezi?

– Nu-i aici. Uite, e în dosul uşii, îi văd coada.

Dar noi nu-l vedeam. Tocmai lui, Victor Cristescu, un arhimandrit de 94 de ani, i se arăta.

– Taică părinte, s-a dus, dacă te-ai împărtăşit.

Atunci s-a rezemat, a făcut sfânta cruce cu mâna lui slabă:

– Mulţumesc Preasfintei Treimi şi Maicii Domnului că am ajuns să mă mai împărtăşesc o dată

pe faţa pământului, că de acum nu mă mai împărtăşesc cu Trupul şi Sângele Domnului.

Dar eu mi-am adus aminte de ce spune în Pateric: „Totdeauna când are să se săvârşească un frate, să te duci la el la moarte, că mare folos ai". Mai ales la un om care avea 80 de ani în mănăstire. Zic:

– Taică părinte, ţi-aş cere un sfat.

Dar el zice:

– Dar mata să ceri sfat de la mine, care ai citit toate Vieţile Sfinţilor şi ţii predici şi scrii prin cărţi? Ce sfat să-ţi dau eu păcătosul? Eu nu ştiu carte.

Se smerea.

– Nu, taică părinte, să nu-mi spui din cărţi. Spune-mi ce-ţi zice Dumnezeu, dă-mi un sfat pentru mântuire.

Şi apoi le-am scris eu acelea şi bine că le-am înregistrat.

El a stat aşa ca un om obosit care ajunge la capătul drumului, ca după o călătorie lungă, şi a stat undeva să se odihnească, că mai avea câteva clipe să se ducă.

– Părintele meu, dacă vrei să auzi de la mine păcătosul ceva, îţi spun acest lucru: Două lucruri să le urăşti în viaţă.

– Care?

– Dregătoria şi bogăţia. Că amândouă te înstrăinează de la Dumnezeu. Deci două lucruri: dregătoria şi bogăţia. Bagă de seamă că amândouă acestea. Nu vezi că grija care o are o dregătorie îl face pe om să se ducă încolo şi încoace şi apoi al doilea, bogăţia, iar îl răspândeşte pe om?

Astea le spunea el din experienţa vieţii sale, nu din cele pe care le-a citit. El a fost stareţ atâţia ani şi ştia bine acestea. Era dintr-o comună cu mine, din satul Cerceleni, că mulţi sunt din comuna mea preoţi, arhimandriţi, călugări. De acolo-s mulţi şi părintele Paisie e de-alăturea cu noi. El e dintr-un sat lângă comuna mea.

Pe urmă zice:

– De, părinţele, eşti duhovnic. E mare grijă la un duhovnic, că nimic nu e mai greu în lume decât a povăţui sufletele.

Cum zice Sfântul Nil Ascetul: „Decât a creşte fii duhovniceşti, nimic nu-i mai greu". Pentru că a creşte fii duhovniceşti, până se formează ei, câtă răbdare îţi trebuie? Vai de mine!

– Dar să ştii matale, dacă eşti duhovnic, matale eşti şi pentru popor şi pentru călugări. Dacă are să vină cineva la mărturisire încărcat pe conştiinţă cu păcate foarte grele, să nu-l deznădăjduieşti. Mare blândeţe să arăţi către aceştia. Că pe cât se bucură satana când îl dă pe om în păcat, cu mult mai tare se bucură Dumnezeu când se întoarce acela înapoi. Ai auzit mata că bucurie mare se face în ceruri când un păcătos se întoarce la pocăinţă!

Acesta a fost al doilea sfat, o învăţătură foarte bună. Era acum obosit. Al treilea a zis:

– Iată, părinţele, ţine minte ce am să-ţi spun. Dacă vrei să cunoşti dulceaţa psalmilor, nu te mulţumi cu ce citeşti la biserică, ci noaptea după Utrenie, după ce se culcă toţi părinţii, să rămâi până la

ziuă citind psalmi. Că atunci toţi se liniştesc, nu-i nimeni.

Psalmii sunt plini de Duhul Sfânt. În şirul psalmilor sunt taine mari, sunt inspiraţi de Duhul Sfânt. Să citeşti şi vei afla dulceaţa psalmilor în liniştea nopţii după Utrenie.

El când citea la Psaltire, nu te-ai mai fi dus de lângă el. Avea o barbă albă, era de 94 de ani, venerabil, arhimandrit şi foarte smerit. Totdeauna cu rugăciunea în inimă.

Acesta a fost al treilea sfat. Al patrulea sfat, mai că nu mai putea.

– Taică părinte, mai spune ceva.

– Nu mai pot, dragul meu. Dar îţi spun atât: Orice vei auzi că unul a păcătuit sau a greşit, să nu-l judeci, pentru că mare îndrăzneală o să ai în ceasul în care am ajuns eu. Pentru că Dumnezeu ştie că omul a păcătuit, dar pocăinţa lui noi n-o cunoaştem. Şi Dumnezeu ştie cum să-l ridice pe el, Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului. Deci să nu judecaţi, zice Evanghelia, şi nu veţi fi judecaţi. Şi cât o să poţi, păzeşte-te, orice vei auzi să nu judeci. Lasă-le în judecata lui Dumnezeu şi vei avea mare îndrăzneală în ceasul în care acum sunt eu.

Şi pe urmă, cât era el de slab, cu mânuţele acelea de om de 94 de ani, m-a prins în braţe şi cu lacrimi m-a sărutat. Eu eram cu felonul, cu epitrahilul, am luat cutia cu Preacuratele Taine, am lăsat pe Teodosie să citească mulţumirea. Candela era aprinsă şi l-am lăsat pe bătrânul şi m-am dus la biserică.

Era în timpul Sfintei Liturghii. Când am pus cutia cu Preacuratele Taine pe Sfânta Masă, numai ce aud clopotele. Era pe la Heruvic. Zic:

– Ce-i? De ce trag clopotele la ora asta?

– A murit părintele Victor.

M-am uitat la ceas. Patru minute au fost de când ne-am despărţit. Ce sfaturi duhovniceşti şi ce minte până la ultima suflare! Şi am zis: „Le scriu în inima mea, că sunt din experienţa unui om care a slujit 80 de ani lui Dumnezeu în mănăstire şi care era foarte duhovnicesc".

Deci vă spun, mulţi părinţi am apucat. Când mă duc în cimitirul acesta al nostru îmi aduc aminte de părinţii care ştiau Psaltirea pe de rost şi dormeau în sicrie. Pe mine m-a lăsat Dumnezeu să trăiesc până acum din cauza lenevirii mele, că n-am făcut nici o faptă bună de când sunt pe pământul ăsta. Aceia ce nevoitori au fost! Drept cum spune Sfântul Ioan Scărarul: „Repede au alergat şi repede au ajuns". Trei erau care ziceau Psaltirea din scoarţă în scoarţă în fiecare zi.

Aşa călugări am apucat, asta-i sihăstrie. Câţi erau în Sihăstria, nimeni nu avea pat în chilie, toţi dormeau pe scaune sau în sicrie sau jos pe rogojină sau pe o piele de oaie jos. Eu am zis, dacă ar învia acum părinţii care i-am apucat aici, ar zice că aici e patriarhie, nu e mănăstire, faţă de cum au trăit ei, mari nevoitori. Că aici la 1655 au venit şapte schivnici de la Mănăstirea Neamţului şi în poiana zisă a lui Atanasie au pus icoana Maicii Domnului într-un brad şi au făcut rânduială de sihăstrie. Aici a trăit Sfântul

Daniil Sihastrul, înainte de a se duce la Voroneţ, de aceea îi spune Sihăstrie.

Şi părinţii care i-am găsit aici, n-aveai cu cine vorbi toată ziua. Toţi încălţaţi cu opinci, îmbrăcaţi cu cojoace, încinşi cu nişte funii, cu nişte fesuri rele. Toţi aveau metanii de lemn în mână, numai stareţul avea metanii de lână. Pentru smerenie purta metanii de lână. Erau aşa de lucioase, parcă erau de sticlă. Cu rugăciunea minţii: „Doamne Iisuse, Doamne Iisuse..." permanent, permanent. N-auzeai vorbind decât: „Iartă-mă, frate", când se despărţeau unul de altul şi rugăciuni.

Aşa am apucat viaţa Sihăstriei. Şi de aceea vă spun. Fraţii mei amândoi au murit de tineri. Erau mai mari decât mine şi amândoi au murit la 26 de ani. Dumnezeu să-i ierte că s-au dus acolo mari nevoitori. Dar de câte ori aud paremia aceea la biserică care se zice la mucenici: *Răpitu-s-a ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înşelăciunea să înşele sufletul său. Puţin ostenindu-se a împlinit ani îndelungaţi, că plăcut era Domnului sufletul său, de aceea s-a grăbit a-l scoate,* mă gândesc că aşa s-a întâmplat la aceştia.

Şi Sfântul Ioan Scărarul spune: „Dumnezeu dacă vede nişte suflete viteze, care vin cu mare foc la mănăstire, cu mare râvnă, cu mare dragoste şi la ascultări, nu le lasă mult să trăiască. Le ia în focul acela ca nişte serafimi înfierbântaţi în lucrarea lor, pentru că Dumnezeu nu are nevoie de ani mulţi, ci de aşezarea omului în ultima lui clipă".

A binevoit bunul Dumnezeu de câtiva ani de am apucat aici viaţă înaltă. Şi aşa era în multe mănăstiri. Dar noi vorbim, săracii de noi, că uite că am ajuns

acuma seci şi împrăştiaţi şi reci. Dar vreau să vă spun că cine are frica morţii, cine se gândeşte că mâine va pleca de aici şi are să dea seamă de toate clipele vieţii ce a făcut, acela îşi îndreaptă viaţa. Cuvântul mi-a fost de la început pentru frica de Dumnezeu şi pentru frica morţii şi cu acestea termin.

DESPRE RUGĂCIUNE

A fost vorba noastră dacă mirenii pot să ajungă la treptele cele mai înalte ale rugăciunii. Pot! Sfântul Grigorie Sinaitul spune că rugăciunea minţii este prea obligatorie pentru toţi creştinii care au Sfântul Botez. El a predicat în secolul XIV din Sfântul Munte Athos până la noi, în Valahia. În viaţa lui spune despre aceasta. Până aici i-a învăţat pe toţi. Unde ajungea, pe mireni îi învăţa rugăciunea minţii şi a inimii. Şi atunci nu este exclus să înveţi pe oricine.

Uite, aţi citit *Pelerinul rus*? Aţi văzut un pelerin, un mirean, cum a învăţat rugăciunea lui Iisus? Doar acela n-a fost călugăr. Era un pelerin rus care mergea din mănăstire în mănăstire. Acest pelerin a învăţat rugăciunea lui Iisus şi a ajuns pe cele mai înalte trepte. Dar poate i-a venit vreun gând de mândrie şi l-a smerit Dumnezeu aşa. S-a întâmplat că mergând pelerinul, un orb l-a rugat:

– Moşule, ia-mă şi pe mine până la oraş. Ia-mă de mână, du-mă. De auzit aud bine şi o să-mi mai spui despre rugăciune.

– Hai, omule.

Şi l-a dus de mână. Şi mergând cu orbul, acela tăcea din gură. Tăcea şi el, că şi el avea lucrare tainică, rugăciunea minţii. Oamenii care au această rugăciune nu le place vorba multă, sunt cu mintea şi cu inima la ea.

Şi mergând ei, orbul a zis:

– Părinte, arde biserica din satul unde mergem.

Satul era după un munte. Dar pelerinul n-a crezut. Dar acela a zis iar:

– Părinte, uite arde biserica şi oamenii fug în toate părţile. Unul a luat cărţile, altul a luat veşmintele, alţii scot geamurile bisericii.

Orbul vedea, era înainte-văzător, pentru că avea rugăciunea inimii, vedea mai înainte ce se întâmplă. Şi când au ajuns, biserica arsese, oamenii erau scârbiţi, care cum a scăpat, numai tăciuni pe jos. Şi atunci a întrebat pelerinul:

– Ce făceai când ai văzut toate acestea?

– Atunci ziceam rugăciunea.

Ai văzut ce daruri are această rugăciune azi, la mireni? Nu excluzi pe nimeni, numai dacă are darul lui Dumnezeu.

Dar ai văzut Sfântul Zaharia Ciubotarul din Constantinopol, ca să vezi ce fel de mireni erau cu rugăciunea minţii? Un călugăr din pustie a venit în Constantinopol să se închine în biserica cea mai mare a imperiului, în Sfânta Sofia. Şi fiind străin, el n-a ştiut că biserica e încuiată. În grădina Sfintei Sofia era o livadă frumoasă şi scaune pentru popor ca să stea la umbră şi să se odihnească. Era timp de vară, cald. El s-a dus întâi la biserică, că ştia că urmează să se facă

Utrenia, că atunci se făcea Utrenia la miezul nopţii şi la bisericile de sat, cum s-a făcut şi la noi în Moldova atâta vreme. El s-a dus săracul să se închine, dar când s-a dus a văzut că e încuiată biserica. El, fiind străin şi necunoscând în Constantinopol pe nimeni, s-a dus în livada Sfintei Sofia, o livadă foarte mare, închisă frumos cu gard. Şi a văzut scaune şi a zis: „Ei, bun, mă culc pe un scaun din ăsta şi când a trage clopotul pentru Utrenie, mă scol şi mă duc la biserică. Mâine oi găsi eu pe cineva în oraş".

El venise să-şi vândă lucrul mâinilor sau pentru treburile lui. S-a pus pe un scaun să se odihnească. Dar până ce a făcut el oleacă de pravilă, până nu ştiu ce, s-a întunecat, nu era lună, erau nori. Şi când s-a întunecat bine, el a adormit oleacă, a aţipit. Şi când s-a sculat, a văzut o lumină venind către biserică. Căci era o stradă şi pe acolo venea o lumină. Şi-a zis el: „Taci, că acum vine paraclisierul cu felinarul, ca să deschidă uşile bisericii". S-a sculat şi călugărul nostru din grădina Sfintei Sofia şi a venit înspre biserică, ca să vadă cine vine. Când a văzut, nu era vorba de un felinar, venea un om spre biserică şi înaintea lui mergea lumină, cum se văd la maşini farurile noaptea. Şi era lumină şi înapoia lui, dar mai mult înaintea lui. El, când a văzut aceasta, s-a speriat. S-a dat la un dos şi îl auzea pe acela zicând rugăciunea în şoaptă.

Şi a venit acela şi când a ajuns la Sfânta Sofia, el n-a căutat să deschidă uşa. El numai s-a închinat de trei ori în faţa uşilor la Sfânta Sofia. Şi ăstalalt stătea în dosul zidului, să vadă ce se întâmplă, că a văzut că e sfânt mare. Şi odată s-a făcut un vânt şi uşile toate s-au

deschis. Ăsta în dosul zidului îşi zicea: „Măi, mare sfânt e ăsta". Şi a intrat să vadă ce face acela. Acela a intrat în biserică, s-a dus la Mântuitorul, s-a rugat, apoi s-a închinat la Maica Domnului şi când a ridicat mâinile în sus, s-a făcut ca soarele. Şi a stat aşa cu mâinile în sus ca la un ceas şi era lumină de la el încât toată biserica se lumina. Pe urmă a lăsat mâinile în jos, s-a închinat, a sărutat sfintele icoane şi a ieşit înapoi. Şi când a ieşit, uşile s-au închis singure. Călugărul s-a dus însă după dânsul, că era lumină, şi el mergea tot în urma lui. Şi acum nu îl mai auzea zicând nimic. Şi a mers pe uliţele Constantinopolului tocmai până la o mahala, adică la o periferie, la o margine. Acolo era o căsuţă, acela a bătut în uşă şi a zis: „Soră Marie, dă-mi drumul". Şi i-a dat drumul. Când a intrat ăsta în casă, a intrat şi călugărul după el. Acela când a intrat şi-a făcut cruce şi s-a închinat la sfintele icoane, apoi s-a aşezat pe un scaun. Atunci a văzut că a intrat şi părintele şi i-a sărutat mâna.

– Blagosloveşte, părinte, când ai venit, de unde eşti? Cum de te-a adus Dumnezeu la noi?

– Iată, vin cu dumneata de la biserică. Sunt străin, din pustie.

– Părinte, bine ai venit, să-ţi punem de mâncare.

– Fraţilor, nici nu mănânc la voi, nici nu beau. Vă jur pe Dumnezeul cel viu, Care a făcut cerul şi pământul, să-mi spuneţi ce lucrare aveţi voi. Mai ales pe dumneata, domnule, cum te cheamă?

– Zaharia păcătosul.

– Spune-mi mie, minunatule Zaharia, care-i lucrarea ta?

– Noi suntem păcătoşi, nu avem nici o lucrare, nu facem nimica. Voia lui Dumnezeu. Suntem oameni. Uite meseria mea, sunt ciubotar.

Şi i-a arătat scaunele unde lucra la ciubote, la cizme, bocanci, ghete. Erau numai bucăţi de piele.

Dar a zis călugărul:

– Eu îţi spun o taină, eu te-am văzut când te-ai rugat în biserică.

Atunci el a spus:

– Dumneata pentru credinţa dumitale poate ai văzut ceva, dar eu sunt om păcătos.

– Eu, zice, am văzut mare taină la dumneata.

Dar zice celălalt:

– Eu mă ocup, cu mila lui Dumnezeu, cu rugăciunea cea din inimă.

Era în Constantinopol. Sfinţii Calist şi Ignatie nu în Constantinopol au petrecut? Şi zice:

– Mai zic cât pot, dar mă răspândesc, sunt păcătos. Îmi fuge mintea.

Nu poate omul să se laude, că dacă se laudă este spre pierzarea sa.

– Dar cum este petrecerea voastră?

– Pentru că ne-ai jurat pe Domnul, îţi spun. Iată, avem 40 de ani de când ne-am luat în căsătorie. Iată eu am o cămăruţă aici unde este patul meu şi sora mea, Maria, dincolo. Noi nu ne-am cunoscut unul pe altul.

Trăiau în feciorie de când s-au luat în căsătorie.

– Şi am zis în inima noastră să nu ne cunoaştem unul pe altul până ne-om duce dincolo, pentru dragostea lui Hristos. Aceasta este petrecerea noastră.

Iar avere am trei arginţi şi jumătate, cu aceştia cumpăr piei şi lucrez pantofi, cizme, ghete, cele ale meseriei, că eu sunt ciubotar. Iar câştigul îl împart în două: o parte, cea mai mare, o dau lui Hristos, adică la săraci, iar cealaltă o folosesc la trebuinţele casei. Şi în tot locul, oriunde aş fi, pururea am în minte înfricoşata judecată ce are să fie.

Şi atunci călugărul a zis:

– Dragii mei, de aceasta am venit şi cu acestea m-am ospătat, că taină mare este. Şi acum, frate Zaharia, te rog pentru Dumnezeu să nu mă uiţi pe mine, păcătosul, la rugăciuni. Dumnezeu mi-a arătat taina voastră.

Şi a doua zi l-au petrecut, i-au pus în traistă, că erau creştini buni. Şi a plecat călugărul cu bucurie, că Dumnezeu i-a arătat cât de mari sunt robii lui ascunşi. Iar Zaharia ciubotarul, fugind de slava lumească, şi-a lăsat casa şi s-a ascuns, rămânând neştiut.

Şi iată, v-am spus această istorioară, că aţi întrebat dacă mirenii pot să ajungă pe treptele cele mai înalte ale rugăciunii. Că Dumnezeu nu se uită la cele dinafară, ci se uită la inima omului şi trimite darul Său.

Iar dacă cel ce a început să se roage vede că îl cercetează Darul lui Dumnezeu şi a început să guste din dulceaţa rugăciunii, atunci el se îndeamnă singur. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Cel ce a aflat dulceaţa rugăciunii, va fugi de gloate ca un asin sălbatic şi în tot timpul va căuta să se roage lui Dumnezeu". El dacă a gustat dulceaţa rugăciunii, nu mai trebuie să-i spui tu să se roage, el a simţit o

bucurie şi o mângâiere pe care nu o poate simţi nicăieri.

Cine se osteneşte în rugăciune, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, inima lui intră într-o durere duhovnicească. Sfântul Marcu Ascetul spune şi el: „Mintea rugându-se fără răspândire, necăjeşte pe inimă". Simte o durere, fiindcă ţine puţin respiraţia şi concentrează atenţia. Iar inima necăjindu-se, se smereşte. Iar *inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi*.

Când vrea să se pogoare omul cu mintea în inimă dă de o strâmtoare. Nu e obişnuit să coboare cu mintea în inimă. Dar în această strâmtorare de a se pogorî cu mintea în inimă el se chinuieşte, că îi aduce durere inimii. Dar îi aduce mare folos. Zice Sfântul Nicodim Aghioritul: Când mintea pătrunde în inimă, se leapădă de rătăcirea imaginaţiei şi de năpădirea gândurilor, precum şarpele leapădă cămaşa lui în fiecare an. Acela când vede că cea dedesubt a crescut, pe cealaltă o mai poartă o vreme. Cum s-o lepede şarpele? Se bagă într-o gaură strâmtă şi când se bagă în gaura cea strâmtă, cămaşa rămâne acolo, iar el intră în gaură. Tot aşa face mintea pogorându-se în inimă. Când a intrat în inimă, în strâmtoarea inimii, toate le lasă afară – cămaşa, adică formele şi închipuirile cele ce sunt de afară, ale lumii, toate cele păcătoase de afară – şi acolo merge să se întâlnească cu Hristos.

Ce se întâmplă însă? În strâmtorarea asta când se chinuieşte omul să bage mintea în inimă, ai văzut că se fereşte de imaginaţie, de raţiune, de orice, ţine oleacă respiraţia, are încordare, toate acestea provoacă

o oarecare durere şi îi provoacă dureri şi inimii. Dar auzi ce spune Proorocul David? *După înmulţirea durerilor mele, Doamne, în inima mea, mângâierile Tale au veselit sufletul meu* (Psalmul 93, 19). Că nu e lipsită de bucurii durerea aceasta. Exact după mulţimea durerilor, după cât ai necăjit-o pe inimă şi ai strâmtorat-o cu rugăciunea, atâta o mângâie darul Duhului Sfânt.

De aceea Nichifor din singurătate spune aşa: Îţi dau un sfat şi să nu-ţi pară mic. Când vei vedea că din cauza încordării atenţiei către inimă, deasupra inimii, te doare inima – căci te doare inima, dacă stai încordat un ceas, să vezi ce dureri ai, aţi observat? –, atunci îţi dau un sfat: Partea cuvântătoare a sufletului nu e numai în inimă, e şi deasupra furcii pieptului. Concentrează atenţia în gropiţa acesta, deasupra furcii pieptului. Şi mută gândirea de aici de pe inimă, dincoace. E drept că ai să răguşeşti, că aici e partea glăsuitoare a sufletului. Dacă o concentrezi mult, cam răguşeşti. Dar furca pieptului e mai tare decât inima. Mută atenţia de pe inimă pe furca pieptului şi zi rugăciunea aici. Când ai văzut că ai obosit, mut-o iar pe inimă. Şi văzând Dumnezeu că o cauţi pe rugăciune, de la un timp se uneşte mintea cu inima. Când s-a unit mintea cu inima, cel mai bun semn este că începe a se încălzi inima şi începe mare dragoste şi mare căldură în rugăciune.

Uneori te chinuieşti, iar mecanica asta pe care o facem noi, nu aceasta aduce darul, că doar rugăciunea vine din mila lui Dumnezeu, din harul lui Dumnezeu. Aceasta arată lui Dumnezeu că noi vrem să ne rugăm.

Dumnezeu zice: „Uite, el vrea să se roage, dar nu ştie cum. Dar vrea, uite, se chinuieşte". Iar a se uni mintea cu inima nu este a mecanicii acesteia. Acestea sunt metode auxiliare. A se uni mintea cu inima şi a se pogorî mintea în inimă este direct a harului lui Dumnezeu.

Când vrea Dumnezeu să miluiască un suflet îi dă această lucrare, să se unească mintea cu inima şi să guste el din rugăciunea cea mai înaltă. Însă după ce a gustat din asta, când se retrage harul şi mintea a ieşit înapoi din inimă, ştii cât de tare îi pare rău? El a avut o dulceaţă duhovnicească şi o căldură pe care nu o poate tâlcui sau să o spună prin cuvânt, aşa-i de mare. El, când vede că a pierdut aceasta, suferă.

Harul se retrage, însă dă ajutor pe ascuns. Poate a simţit un gând de mândrie sau ceva, harul pleacă. „Lasă să vezi tu ce poţi fără mine!" Îndată s-a răcit omul. Îndată a pierdut harul din inimă şi lucrarea rugăciunii din inimă şi se trezeşte cu o secetă, cu o răceală, cu o uscăciune, cu o mâhnire. Îi pare foarte rău că a pierdut lucrarea din inimă. Harul şi atunci îi ajută, dar îi dă în ascuns, ca să nu se mândrească. Dar îl învaţă smerenia.

Ştii cum face harul atunci? Ai văzut mama când învaţă copilaşul să meargă pe picioarele lui, când e mic? Îl duce mama olecuţă de mână, pe urmă îl lasă să meargă singur. El merge oleacă şi cade, apoi începe a plânge, că a picat jos. El cade şi nu se poate ridica. Iar când începe a plânge, mama aleargă să-l ridice de acolo, să-l înveţe a merge mai departe. Aşa şi harul în vremea rugăciunii. Te lasă oleacă singur să

vezi: „Te poţi ruga fără mine?" Deodată se întunecă mintea, vine mâhnirea, vine împietrirea, vine uscăciunea, vine răceala. Şi atunci vezi: „Măi, ăsta-s eu, iaca ce pot eu fără harul lui Dumnezeu. Ăsta-s eu, iar atunci când mă rugam cu foc, cu lacrimi, era mila lui Dumnezeu cu harul Lui. Iar ăsta sunt eu: rece ca piatra, nesimţitor, ăsta sunt eu".

De aceea harul de multe ori se retrage ca să ne înveţe smerenia şi nu cumva să avem cutezanţă de sine, că noi suntem cineva şi pentru nevoinţa noastră a venit harul lui Dumnezeu. Harul e tot har, e mila lui Dumnezeu.

*

Vezi că logodna cu Hristos o avem de la Botez, dar dulceaţa rugăciunii cu Iisus, cu mirele nostru, n-o simţim. Că noi suntem logodiţi cu toţii cu Hristos, iar acum când a ajuns să se întâlnească mirele cu mireasa – că Hristos este mirele sufletului nostru, la El nu este parte bărbătească şi parte femeiască, el este mirele cel duhovnicesc al sufletului nostru –, când a ajuns sufletul să se unească cu Hristos, corpul emană sudori, adică căldură, ochii varsă lacrimi cu îmbelşugare, inima arde de dragostea lui Iisus şi numai atâta zice: „Iisuse al meu, Iisuse al meu". Bate repede, se închide şi se deschide, înghiţind pe Iisus şi atâta zice: „Iisuse al meu".

Şi această rugăciune a inimii, zic Sfinţii Părinţi, când a intrat omul într-o aşezare ca asta, zece minute de rugăciune din asta păzeşte cerul inimii – văzduhul inimii – până la două-trei săptămâni să nu poată primi

nici un gând pătimaş din afară, aşa putere are. Că Duhul Sfânt e de faţă atunci, curăţă văzduhul inimii şi nu mai lasă pe suflet să zică cuvintele cu care a pornit întâi, cu rugăciunea minţii, ci îi dă Duhul Sfânt sufletului cuvinte proprii. Unul zice: „Mila mea, Îndurarea mea, Dumnezeul meu", altul zice: „Miluieşte-mă, Doamne", cuvintele proprii care i le dă Duhul Sfânt, cu care se hrăneşte inima omului şi sufletul omului.

Acestea vi le-am spus pe scurt, că îmi place să spun, dar n-am făcut niciodată, nici măcar rugăciunea verbală cum trebuie, dar de spus teorie, v-am spus, ca un om păcătos.

MOŞUL GHEORGHE LAZĂR – CONVORBIRE CU UN GRUP DE ARDELENI

Aţi auzit de Moşul Gheorghe, vestitul Moşul Gheorghe? Ehehei! Mare apostol al Moldovei şi al Ardealului! Îi am fotografia în casă, l-aţi văzut acolo desculţ, cu capul gol. Are osemintele la Mănăstirea Văratec. Moşul Gheorghe a oprit trenul la Paşcani pe linie. Moşul Gheorghe a vindecat mii de bolnavi. Moşul Gheorghe a făcut evreii de s-au botezat pe aici.

A umblat zeci de ani desculţ, cu capul gol, cu un cojoc rupt. Şi când era gerul de 40 de grade, el ţinea predică. Zăpada era până dincoace de genunchi şi cât vorbea el se topea până ajungea la pământ, că avea picioarele fierbinţi ca focul şi din capul lui ieşeau aburi. Mânca o dată în zi după apusul soarelui

numai pâine şi varză verde. Îi strângeau oamenii de cu vară. Iar vin niciodată nu bea decât o linguriţă când se împărtăşea cu Preacuratele Taine. Astea e bine să le ştiţi şi să le înregistraţi ca să le aveţi în Ardeal, din viaţa Moşului Gheorghe. Mai ales că s-a întâmplat ca printre voi să fie un om tocmai din satul lui.

Eu ştiam multe de dânsul, că eu sunt aici de peste 50 de ani, cu mila lui Dumnezeu. Când eram mai tânăr nu mă interesam de dânsul, nu ştiam de unde-i. Dar când am aflat eu de viaţa lui, mi-am zis: „Stai, domnule, că ăsta e om sfânt".

Eu ţin mult la el, am dat portretul lui şi la Mănăstirea Râmeţ. Le-am zis: „Măi, popularizaţi-l, că aici la noi e pictat în biserică ca sfânt". La Schitul Vovidenia, între sfinţii naţionali ai ţării este pictat şi Moşul Gheorghe, aşa cu cojoc, cum îl vezi, pentru că el a fost mare om aici la noi. El aici a murit, la Piatra Neamţ. El a fost în Sfântul Munte cu stareţul meu, cu Ioanichie, în două rânduri. Pe urmă la Ierusalim a stat cu stareţul meu. El l-a întors pe stareţ.

Stareţul meu era de la Zărneşti, de la Piatra Craiului. Moşul Gheorghe l-a adus cu toată familia la mănăstire, că acesta a fost căsătorit. Şi i-a adus şi pe nepoţi şi pe nepoate. Pe toţi i-a adus din Ardeal la Mănăstirea Agapia şi pe la celelalte mănăstiri.

Moşul Gheorghe a fost un mare om de legătură între Ardeal şi Moldova. El a fost un apostol. El când vedea o fată că are evlavie şi e credincioasă sau un băiat credincios, îl lua să-l ducă la mănăstire: „Drăguţă, hai la Moldova, acolo-s mănăstiri multe, e Ierusalimul ţării, vă duc eu acolo". Şi a adus zeci şi

zeci de călugări şi călugăriţe ucenici din Ardeal la mănăstirile astea. Şi au ajuns oameni mari: Evghenie Ungureanu arhimandrit, el l-a adus; Silvestru Garoi arhimandrit, el l-a adus; Agafia Velase, care a fost stareţă la Agapia, el a adus-o; maica Amfilohia Deleanu de el a fost adusă; maica Filofteea Ştenţea de dânsul, părintele stareţ al meu Ioanichie, care a fost aici, tot el l-a adus – Moşul Gheorghe. Cică: „Hai acolo, drăguţă, că acolo-s mănăstiri, că aici le-au stricat ungurii". El numai îi aducea şi-i lăsa la mănăstire şi iar se ducea să mai aducă şi pe alţii. A fost un om cu mare dragoste de a aduce pe mulţi la mănăstire.

El a avut aici mai mulţi ucenici în Moldova care umblau desculţi cu capul gol, ca şi dânsul. A avut pe părintele Atanasie Păvălucă şi fratele lui, Chiril. Ăştia erau dintr-un sat de mocani de la Breţcu, din Trei Scaune. Şi umblau desculţi cu capul gol. Unul a plecat în Sfântul Munte şi acolo a murit. Ei au venit ca mocani mari din Ardeal cu 3500 de oi pe Valea Trotuşului. Li se spunea mocanii călugări. Aveau cruci şi la glugi şi la capişoane şi la centiroane şi la beţe. Foarte evlavioşi. Nu erau căsătoriţi.

Şi ei când au vrut să meargă la mănăstire au scris la Mănăstirea Neamţ: „Câte oi poate să ţină mănăstirea?" Mănăstirea le-a scris înapoi, că nu avea moşii mari atunci, că le secularizase Cuza. Şi le-a scris: „Noi putem să ţinem 300 de oi". Ei au scris înapoi: „Noi avem 3500 de oi. Tatăl nostru are 3000 singur. Şi noi vrem să venim ca şi călugări la Neamţ".

Atunci Mănăstirea Neamţ a trimis pe părintele meu, pe stareţul Ioanichie, şi pe părintele Gaia care a trăit 100 de ani şi mai bine la Neamţ. Dar le-au spus că nu poate să ţină mănăstirea atâtea oi. Şi atunci ei ce au făcut? Erau ucenicii Moşului Gheorghe, el i-a convins să vină la mănăstire. El avea un cuvânt: „Hai, drăguţă, hai la sfânta mănăstire". Aşa le spunea. Atunci ucenicii lui auzind că mănăstirea nu are moşie, pentru că mai avea şi vite mari, au vândut oile şi din 3500 au ales câte una din zece, au lăsat 350 de oi, zicând: „Cu aiestea mergem la Neamţ să ne facem călugări şi să le dăm mănăstirii".

Ia să vă aduc fotografia şi să-i vedeţi. Uite ce scrie: „Anul 1909". Ia uitaţi şi oiţele fotografiate. Uite şi ciobanii. Ei sunt în căruţă amândoi, ucenicii Moşului Gheorghe: Atanasie şi Chiril. Uite ce scrie aici: „Solemnitatea sfinţirii apei în patrulaterul Sfintei Mănăstiri Neamţ, cu ocazia donaţiei a 350 de oi făcută mănăstirii de către fraţii Ioan şi Haralambie Păvălucă (că aşa-i chema, iar pe urmă i-au călugărit cu numele de Atanasie şi Chiril), în timpul I.P.S. Mitropolit Pimen şi a P.C. stareţ Valerie, la 14 octombrie 1909".

Uite cum au venit la mănăstire cu toate oile. Au ales din 3500, 350 cele mai frumoase. Uite, toate-s oacheşe şi cu lâna până în pământ, creaţă. Au ales ce a fost mai frumos. Ăştia au fost ucenicii Moşului Gheorghe, el i-a adus întâi: „Hai, drăguţă, acolo, sunteţi mocani, dar haideţi cu oile la mănăstire să vă faceţi călugări, ca pe cealaltă lume să le aveţi acolo". Ei erau de la Breţcu.

Îmi povestea stareţul Ioanichie că a ajuns cu el la Ierusalim, la peştera Sfântului Xenofont (Am fost şi eu acolo, e în faţa mănăstirii Sfântul Teodosie cel Mare şi sunt mulţi sfinţi înmormântaţi acolo. E o peşteră de 20 de metri). Acolo au întâlnit un pustnic mare, la care veneau corbii şi luau mâncare din palma lui. Şi ursul venea în fiecare dimineaţă şi pustnicul îi dădea o bucată de pâine în gură şi îl netezea pe cap şi îi zicea: „Nanu mamei, du-te la pustie de acum, că ţi-am dat mâncare". Aşa de sfânt era acela. Şi când au ajuns părintele stareţ cu Moşul Gheorghe, acela i-a zis Moşului Gheorghe pe nume, că acela era român, dar era dus de 40-50 de ani acolo. Şi i-a zis pe nume, fără să-l fi ştiut vreodată. Dar şi Moşul Gheorghe i-a zis pe nume: „Şi pe dumneata te cheamă Părintele Partenie". Şi atunci s-a speriat acela: „De unde ai adus pe omul acesta mare, că ăsta-i mai mare cu viaţa decât mine?" Aşa i-a zis la părintele. „Din Ardeal". „Mare şi minunat om e acesta".

El a stat desculţ şi cu capul gol mai mult de 50 de ani, cu cojocul rupt şi mânca o dată în zi după apusul soarelui. Mai cu seamă îi plăcea pâine şi varză verde. El nu bea vin niciodată şi nu mânca mâncare cu untdelemn decât la Paşti sau la praznicele mari. Mare pustnic era. Şi oamenii strângeau varză verde şi pentru iarnă. Ziceau: „Poate a veni Moşul Gheorghe la noi, să-i dăm varză verde cu pâine".

El toată ziua zicea psalmi şi rugăciuni. A stat doi ani la Ierusalim şi umbla desculţ. Acolo e greu de umblat desculţ că te arde nisipul, sunt călduri mari. El zicea: „Nu, drăguţă, nu-i cald". Niciodată nu se supăra. Şi stareţul meu Ioanichie care a fost cu Moşul Gheorghe Lazăr la Sfântul Munte spunea că acesta era un om care niciodată nu se supăra. Tot blând era. Dacă îl ocăra cineva, zicea: „Dumnezeu să-l ierte, că nu ştie ce face!" Foarte blând om era.

Şi când a venit în ţară, nişte călugări din Sfântul Munte i-au zis: „Moşu' Gheorghe, mata să nu te mai faci călugăr, să rămâi aşa civil şi să predici cuvântul Domnului". Că avea o memorie extraordinară, ştia multe predici. Şi atunci el şi-a luat viaţa asta: să umble desculţ cu capul gol şi aşa a umblat toată viaţa după ce i-a murit soţia. I-au rămas trei fete. Una Marta a trăit până mai încoace.

Moşul Gheorghe avea darul de a face minuni, se vindecau oameni. Pe urmă, pentru că a aflat de viaţa lui aşa înaltă, un boier din Piatra Neamţ foarte evlavios, ministrul Costinescu, i-a dat Moşului Gheorghe vreo două-trei camere mari, unde să vină bolnavii, că el nu stătea în loc. El predica în satul ăsta împotriva beţiei, în celălalt împotriva furtişagului, a înjurăturilor, colo contra desfrâului, colo contra zgârceniei, a nemilostivirii, a mâniei. Mergea din sat în sat şi predica plângând. Numai seara la apusul soarelui, zicea: „Drăguţă, dacă ai pâine şi apă, e destul". Era foarte mare sihastru şi zicea psalmii în gând.

Şi el se ducea de aici din Piatra Neamţ şi predica până la Câmpulung Moldovenesc, până la Rădăuţi. Împăratul Franz Joseph a auzit de viaţa lui şi a spus la grăniceri: „Când vine omul acela sfânt din Moldova să-i daţi drumul să predice şi la noi". Şi când îl vedeau grănicerii, ştiau că ţine lumea la el şi îi

spuneau: „Moşu' Gheorghe, îţi dăm drumul, dar când vii înapoi să spui la popor să ne aducă ceva rachiu, tutun, ţigări". „Lasă, drăguţă, că vă aduce". Şi când venea el la graniţă, nu ştiau grănicerii cum să-l treacă mai bine, că el când venea, venea popor după el şi le aducea la grăniceri coşuri cu sticle cu vin, le aducea rachiu, ce voiau ei, numai să-i dea la Moşul Gheorghe drumul să predice dincolo peste graniţă. Ferice de grănicerii aceia unde ajungea el. Şi acum ei îi ziceau: „Pe la noi e bine de trecut, nu pe la cutare". Nu se mai gândeau să-l oprească. Bucovina era în Austria atunci. Predica la Humor, la Câmpulung Moldovenesc, la Cernăuţi, la Rădăuţi. Şi el predica şi în Ardeal şi în Bucovina şi aici, că aşa-i dădeau drumul, aşa a vrut Dumnezeu pentru credinţa lui.

Şi povestea stareţul Ioanichie că aici la Piatra Neamţ, când se întorcea Moşul Gheorghe după vreo lună de zile, ştii unde avea chilia? Este biserica Sfântului Ioan făcută de Ştefan cel Mare la Piatra Neamţ şi are o clopotniţă de o parte şi un turn mare. El avea chilia în turnul clopotniţei, lângă clopote. Nu dormea niciodată culcat, ci pe scaun. Aşa stătea pe scaun şi zicea psalmi până ce adormea. Acolo este chilia lui şi astăzi, o ştie toată Piatra. O chiliuţă mică aşa şi o scară unde Moşul Gheorghe dormea.

Iar la boierul acela se ducea unde se adunau bolnavii. Şi când se ducea, el venea cu o straiţă. El nu voia să primească nimic de la nimeni, nici mâncare, nici altceva. Dar boierii, chiar şi evreii, ziceau: „Vine pe aici Moşul Gheorghe cel sfânt" şi îi puneau în traistă bani. El nu se uita cât: „Drăguţă, Dumnezeu să

vă ierte". „Moşu' Gheorghe, să ne pomeneşti". „Puneţi pomelnicul acolo". Dar el nu se uita cât au pus: „Scrieţi acolo pe pomelnic".

Şi el când ajungea la Piatra, se ducea la o brutărie şi întreba pe brutar: „Ai pâine proaspătă?" El ştia de pe drum câţi bolnavi îl aşteaptă la boier. Şi cumpăra pentru fiecare câte o pâine proaspătă cu banii care îi găsea în traistă. Şi punea un om: „Drăguţă, hai cu mine că îţi plătesc. Ia pâinea asta într-un sac". Ducea un sac de pâine acolo unde erau bolnavii. Şi când ajungea acolo, unii erau îndrăciţi, alţii epileptici, alţii paralizaţi, alţii cu un picior bolnav, pe alţii îi durea o mână, altul era orb, altul surd. Erau cu părinţii lor care îi aduseseră. Iar el le zicea: „Drăguţă, întâi să primiţi un dar". Şi le dădea câte o pâine la toţi.

Şi îi întreba: „Drăguţă, ce vă doare?" Se plângeau părinţii: „Uite, ăsta e aşa". „Nu-i nimica. Drăguţă, hai să ne rugăm la Preasfântul Dumnezeu şi la Maica Domnului în noaptea aceasta". Şi el stătea în genunchi şi citea Psaltirea. Şi zicea: „Voi numai ascultaţi, că sunteţi bolnavi, nu puteţi face nimic".

Şi se ruga până către ziuă. Îi pomenea pe toţi. Şi dimineaţă când se făcea ziuă, el nu dormea toată noaptea, punea mâna pe capul lor şi toţi se făceau sănătoşi. Acolo la boierul acela au rămas proteze, cârje, lanţuri cu care au fost legaţi aceia. Şi acolo el nu dormea, el numai vindeca şi se ducea în chiliuţa lui, în clopotniţă acolo.

Şi atunci boierul a văzut şi şi-a zis: „Măi, mare om al lui Dumnezeu e acesta". Şi l-a întrebat boierul:

– Moşu' Gheorghe, mata dacă eşti aşa de sfânt, ţi-a dat Dumnezeu darul ăsta, ştii când ai să mori?

– Ştiu, drăguţă.

– Când ai să mori mata?

– Drăguţă, eu am să mor când s-or tulbura popoarele şi la moartea mea va fi sărbătoare şi vor trage toate clopotele din ţară.

Şi aşa a fost. În 1916, în timpul primului război mondial, pe vremea tulburării celei mari dintre popoare, când s-au tras clopotele pentru intrarea României în război, atunci clopotarul de la biserica Sfântului Ioan din Piatra l-a găsit pe Moşul Gheorghe adormit în Domnul în chilia sa. Şi era chiar de praznicul Adormirii Maicii Domnului şi era sărbătoare în toată ţara.

Au fost minuni mari, Moşul Gheorghe a fost vestit. Dar la dumneavostră nu se ştiu minunile lui, ştiţi din ce cauză? Pentru că el n-a trăit acolo la voi, ci aici. Lui i-a plăcut tare aici, în Moldova, că aici erau multe mănăstiri.

PUTEREA UNUI ADEVĂRAT CREŞTIN

Nici descântecele, nici vrăjitoriile, nici fermecătoriile, nimic, nimic nu poate să-ţi facă nimeni, dacă ai trei lucruri: dacă posteşti sfintele posturi, dacă eşti mărturisit curat şi dacă mergi regulat la biserică. Nu-ţi poate face nimeni niciodată nici un rău. Pot să vină toţi dracii din iad că nu au ce-ţi face.

Odată ce te-ai mărturisit şi eşti sub canonul duhovnicului ai intrat în taina lui Iisus Hristos.

Am să vă spun o istorioară în privinţa asta: eu am fost cu avionul şi cu vapoarele în atâtea ţări, şi am

trecut şi pe deasupra Ciprului, când mergeam la Ierusalim. Şi mi-am adus aminte de istorioara asta, o citisem eu undeva. Am trecut pe deasupra oraşului Limasol. În Cipru trăia un băiat, a trăit bine cu o fată, cum e lumea de azi. N-au avut nimic între dânşii. El a trebuit să plece în armată şi i-a spus:

– Eu te iau în căsătorie, dar dacă mă aştepţi să fac armata. Că eu nu vreau să te iau acum şi să plec în armată, să rămâi singură. O să ne căutăm de gospodărie pe urmă.

Ea s-a garantat sigur şi a zis:

– Eu îmi caut de treburile mele, eu îmi fac zestre, de toate, până faci tu armata.

Şi într-adevăr, el a făcut armata, a fost gradat, s-a liberat sănătos, dar ea a fost o desfrânată. Că imediat ce a venit el acasă i-au spus ceilalţi: „Bă, aceea care vrei să o iei tu în căsătorie, s-a auzit aşa şi aşa". El era om cuminte şi a vrut să ştie o soţie şi un Dumnezeu, cum a lăsat Dumnezeu căsătoria.

Când s-au întâlnit, ea i-a adus aminte de promisiunea pe care a făcut-o el, dar el i-a spus aşa:

– În veacul veacului nu te iau în căsătorie!

– Dar de ce?

– Cum a fost vorba între noi? Eu n-am vrut să ştiu decât de o soţie şi un Dumnezeu şi tu ar fi trebuit să fii la fel. Ştii cum a fost cinstită viaţa între noi? Eu nu ţi-am făcut nici un deranj sufletesc. Eu ţi-am spus că vreau să fiu serios, să fiu gospodar şi bun creştin. Dar tu nu ţi-ai ţinut făgăduinţa!

– Nu-i adevărat!

– Uite ce-i! Dacă mi-ar fi spus unul. Dar am mărturii din multe părţi.

Dar ea, văzând că el s-a întors cu spatele la ea şi nu o mai ia, s-a mâniat tare. Ea era foarte bogată, avea părinţi foarte bogaţi. Şi era în Cipru o vrăjitoare căreia îi slujeau trei sute şi un drac. Şi unul peste trei sute. Aceasta fermeca oamenii, femeile le ducea pe sus la bărbaţi noaptea. Pe bărbaţi îi făcea cum voia ea. Făcea de ploua cu sânge, li se părea la oameni că plouă cu sânge. Făcea că vin norii, că plouă, mă rog, îi slujeau atâţia draci trimişi de satana. Patruzeci de ani i-au slujit dracii acestei vrăjitoare şi făcea cele mai mari răutăţi. Otrăvea lumea, îi fermeca, îi ducea în toate prăpăstiile. Şi fata i-a spus lui:

– Dacă nu mă iei, măi Ioane – că Ioan îl chema –, de bunăvoie, ai să mă iei de nevoie.

– Eu cred că nu.

Acela a fost creştin bun.

– Ai să vezi!

El a ştiut unde se duce ea. Vrăjitoarea aceea lucra numai pe aur şi pe argint, pe bani. Ea s-a dus la vrăjitoare şi i-a zis:

– Am trăit bine cu un băiat, aşa, aşa; mi-a promis că mă ia după armată în căsătorie şi acum nici nu vrea să audă.

Dar fermecătoarea i-a spus:

– Uite ce-i! Ţi-l aduc la noapte lângă tine, dar îmi dai trei pungi de bani de aur.

Dar ea a spus:

– Treizeci îţi dau – că avea bani mulţi –, dar să ştiu că l-am biruit.

– Du-te acasă!

Dar băiatul îndată ce-a promis ea că-l ia cu sila, a priceput ce vrea să facă ea. El s-a dus la mărturisit la un duhovnic bun la o mănăstire. Avea duhovnicul lui. S-a mărturisit şi i-a zis:

– Uite, părinte, aşa, aşa. Pe mine m-a deranjat o chestie că am vorbit cu o fată înainte de armată şi ea mi-a promis că mă ia acum vrând-nevrând. Zice că are nădejde la o spurcăciune de vrăjitoare.

I-a spus preotul duhovnic:

– Fii fără grijă.

S-a mărturisit el curat şi i-a zis duhovnicul:

– Fii cu nădejde. Vezi să faci canonul cutare, să faci atâtea metanii în fiecare zi.

I-a dat zile de post, să postească posturile de peste an şi să meargă la biserică regulat. Apoi i-a zis:

– E treaba mea dacă s-a putea apropia de casa ta vreun drac.

Ştii de cine se apropie? De cei care slujesc dracilor. Pe aceia îi poate birui. Deja îi are stăpâniţi dinăuntru.

El s-a dus acasă, a aprins candela, avea icoane, şi îşi făcea canonul. Fermecătoarea a luat arvună de la fata aceea nişte bani şi a trimis doi draci ai desfrânării să-l aprindă pe el cu gândul la aceea, ca să se ducă la ea, cum a promis. Ea dusese sute de bărbaţi spre femei, dar n-a dat de un creştin adevărat. Voi ştiţi că noi suntem următori ai lui Hristos – hristiani? De la Botez noi avem mire pe Hristos.

Încă nu dăduse de un creştin cum trebuie. Lui nici nu-i păsa. El îşi făcea canonul. Şi a trimis fermecătoarea doi draci şi dracii nu s-au putut apropia de casa lui şapte mile de loc. S-au dus plângând la vrăjitoare.

– Ce-i?

– Vai de noi şi de noi! Nu ne-am putut apropia de casa tânărului şapte mile de loc.

– Dar de ce?

– Tună şi fulgeră de acolo. Ne arde, ne fulgeră. Acolo-i Hristos, nu ne putem apropia.

– Măi, dar proşti mai sunteţi, dar n-aţi dus voi pe cutare şi pe cutare la femei?

– Da, dar i-am găsit pătimaşi ca noi, nespovediţi, păcătoşi, cu gândul la porcării, fără post, fără milostenii, fără rugăciune. Dar acesta a intrat în taina lui Iisus Hristos şi nu ne putem apropia. S-a mărturisit şi îşi face canonul şi n-avem nici o putere asupra lui.

Dar i-a întrebat vrăjitoarea:

– Cu toţi care îşi fac canonul păţiţi aşa?

– Da.

– Lasă că trimit eu alţii.

Şi a trimis treizeci:

– Ia duceţi-vă, măi, să-l luaţi pe sus. Acum să spuneţi că aţi fost cu dânsul la femeia aceea.

Acei treizeci care s-au dus nu s-au putut apropia zece mile de locul acela. Şi au venit toţi plângând înapoi:

– Nu putem face nimic.

– Dar de ce?

– Îngerul Domnului ţine sabie de foc şi ne fulgeră de la distanţă, care cum mergem ne trăsneşte. Nu ne putem apropia de casa aceea, nici să o vedem, darămite să-i dăm gânduri să se ducă în cutare loc.

– Şi de ce?

– Fiindcă a intrat în taina lui Iisus Hristos. S-a mărturisit curat şi urmează să primească duminica viitoare Sfintele şi Preacuratele Taine.

Vrăjitoarea a zis:

– Şi cum, pe acesta nu-l puteţi ataca?

– Niciodată. Pentru că unde este îngerul Domnului nu ne putem apropia atâtea mile. Ne arde.

– Păi cum aţi dus voi atâtea femei şi bărbaţi?

– Da, dar i-am găsit păcătoşi, plini de patimi, beţivi, curvari, hoţi, nemărturisiţi cu anii, fără să postească, fără să meargă la biserică. Aceştia-s ai noştri, pe ei îi ducem unde vrem, dar asupra adevăraţilor creştini n-avem nici o putere.

– Dar dacă voi trimite mai mulţi?

– Poţi să trimiţi zece mii, nu se pot apropia de casa lui. Unde-i îngerul Domnului şi Hristos nu ne putem apropia.

– Atunci ce-i de făcut?

– Ne ducem la cei păcătoşi asemenea nouă. Pe aceia unde vrem îi ducem. Că îi avem stăpâniţi din inimă, că suntem în inima lor cu tot felul de păcate.

Ea a băgat în seamă ce au spus dracii. Şi atunci a zis vrăjitoarea în inima ei: „Măi, am trimis 30 şi n-am putut birui pe un creştin. Mare putere are Hristos". Ce s-a gândit ea? Era bătrână. „Vai mie, păcătoasa, eu slujesc la draci de 40 de ani şi eu n-am ştiut că ei nu pot nimic să biruiască un creştin. Mă duc în fundul iadului. Uite, pe un adevărat creştin nu-l pot birui atâţia draci! Oare unde să mă duc eu să mă mărturisesc să intru şi eu în taina lui Hristos? Oare n-oi scăpa şi eu din ghearele iadului? Vai mie, păcătoasa, că au să mă chinuiască în vecii vecilor, câte rele am făcut eu, pe câţi am omorât, i-am vrăjit, i-am otrăvit, i-am pus să facă atâtea feluri de răutăţi". Şi s-a îmbrăcat ea în grabă şi s-a dus tot la acelaşi duhovnic. Şi căzând la

picioarele lui, şi-a mărturisit plângând toate răutăţile sale: câte mii de divorţuri, de despărţiri, de desfrâuri, omoruri, otrăviri şi fermecătorii a făcut şi pe câţi a înnebunit cu vrăjile. Şi se ruga de el, zicând:

– Părinte, nu mă cruţa pe mine nicidecum, ci după legea lui Dumnezeu şi cu dumnezeieştile scripturi să mă judeci pe mine, pentru că de acestea au mărturisit dracii că se tem.

Şi aşa, cerând de la duhovnic canon după pravilă, şi-a îndreptat viaţa. Şi iată cum un creştin adevărat, care îşi face canonul rânduit de duhovnic şi care este în taina lui Iisus Hristos prin post, prin rugăciune, prin răbdarea ispitelor, nu numai pe sine se mântuieşte, ci îi aduce şi pe alţii la credinţă şi îi înţelepţeşte, şi nimic nu pot asupra lui vrăjile şi fermecătoriile.

PLECAREA LA MĂNĂSTIRE

Repede ai mers, degrabă ai ajuns. Eu am început de acasă să mă pregătesc pentru mănăstire. Gherasim un an, doi, înainte de a pleca de acasă n-a mâncat carne. Noaptea făcea Utrenia, mă lua şi pe mine de îmi era ciudă, că de ce mă scoală la miezul nopţii. Punea un ceas să sune şi: „Hai, frate Costică, hai la rugăciune". Apoi el a plecat la Sihăstria şi ne scria: „Dacă vreţi să mergeţi la mănăstire să faceţi Utrenia, să nu mâncaţi carne, să postiţi câte trei zile şi trei nopţi, să nu gustaţi nici apă, ca să vă învăţaţi cu postul de la începutul Postului Mare".

Noi le încercam acasă toate. Tata nu era împotrivă, el zicea mamei: „Lasă-i, măi babă, îi cheamă Dumnezeu la mănăstire să se roage!" Dar mama bocea ca după morţi. Seara noi plecam dincolo, unde aveam o odaie în care ne rugam. Ea zicea: „Dragu' mamei, merg şi eu la rugăciune cu voi!" Dar ea nu venea să se roage cu noi, ci să plângă. Şi nu plângea păcatele ei, ea plângea că de ce plecăm noi la mănăstire. Şi atunci când zicea: „Dragu' mamei, vreau să stau şi eu cu voi la rugăciune", noi îi răspundeam: „Ia stai aici, mamă, şi te roagă". Şi încuiam uşa: „Nu-i da drumul, măi".

Că ea tot timpul plângea, dar plângea pentru că plecăm noi la mănăstire. Dacă vedea că nu-i dăm drumul, ea pleca pe cerdac, drept sub geamul nostru. Noi făceam pravila şi citeam aşa: polunoşniţa (miezonoptica), psalmii Utreniei, catismele de rând, laudele, slavoslovia, Ceasul întâi, şi citeam Vieţile Sfinţilor pe a doua zi, că aveam toate Vieţile Sfinţilor pe tot anul. Dura vreo trei-patru ore la miezul nopţii. Mama dacă vedea că nu-i dăm drumul în casă, se ducea la geam şi bocea:

– Dragul mamei, puiul mamei, că se duc la mănăstire şi mă lasă singură. Vai de mine, se duc slugă la călugări prin munţi şi mă lasă pustie.

Dar tata de colo:

– I-auzi, mă, ce-i face dracul la baba asta. Ai văzut, dacă aţi pleca la moarte, pe front, n-ar boci aşa. Babă nebună, dar ei pleacă să slujească lui Dumnezeu, de ce plângi? Ce, se duc la moarte acolo?

– Nu, dar mă lasă singură şi mie mi-e urât, că am avut o casă de copii şi toţi se duc la mănăstire.

Asta era mama. Dar Gherasim, cel mai mare, acela ştia toată Psaltirea pe de rost. Dormea noaptea în sicriu, aşa l-am găsit aici când am venit la mănăstire. N-avea pat în chilie, dormea pe rogojini, pe piei de oi, în sicriu. Mare nevoitor era. Acela ştia Psaltirea ca şi Moşul Gheorghe, din scoarţă în scoarţă. El, când era acasă şi ne rugam, îi zicea mamei:

– Ieşi, mamă, că plângi.

– Pleacă băieţii la mănăstire.

– Dumneata călugăriţă o să mori.

– Eu – călugăriţă?

– Ai să vezi. Dumneata ai două fapte bune, dar nu ţi le spun.

Dar nouă ne spunea. Întâi erau lacrimile: când începeai să-i spui din cărţi, plângea, dar plângea tare. Al doilea era că era milostivă, dădea tot de pomană. Tata spunea:

– Degeaba aduc eu cu căruţa, că tu cu traista dai tot la ţigani.

Tot împrăştia. Şi zicea Gherasim: „Pentru aceste două fapte bune, n-o s-o lase Dumnezeu să moară în lume". Şi aşa a fost. Când a murit tata, eu eram stareţul mănăstirii aici, telegramă după telegramă trimitea: „Dragu' mamei, vino şi mă ia la mănăstire". Îi scriam: „Stai acasă, că îţi plăcea casa". „Nu, vino că mor de urât, vai de mine, ia-mă". „Nu-ţi mai trebuie casă?" Eu eram călugăr, ea era singură, murise tatăl meu, muriseră fraţii. Am adus-o şi a stat 26 de ani în mănăstire şi a murit de 91 de ani şi vreo şase luni la Agapia Veche. Monahia Agafia a chemat-o.

Aşa că dacă am plecat noi, băieţii, i-am silit pe ei după noi, nu noi după dânşii. Să-i tragem noi pe

dânşii din lume, că dacă te potriveşti să vezi ce face dracul când ai să pleci la mănăstire… Îi pune la treabă şi pe tata şi pe mama şi pe neamuri şi pe prieteni şi pe surori şi pe toţi: „Nu te duce că te poţi mântui şi acasă. Că doar mântuire este şi în lume, doar dacă faci voia lui Dumnezeu…". Ehe! Sunt draci teologi, care se cheamă arhiconi, care ştiu Scriptura pe de rost şi vin aceia şi te învaţă: „Vezi-ţi de treabă, mântuirea nu e numai la mănăstire, e şi acasă, şi te poţi mântui". Nu te potrivi la dânşii. Auzi ce spune Scriptura: *Mântuind, mântuieşte-ţi sufletul tău. Nu te uita înapoi.* Şi spune Mântuitorul în Evanghelie: *Nimeni punând mâna pe plug şi întorcându-se înapoi, rămâne îndreptat întru împărăţia cerurilor.* Nu te uita înapoi.

Dumnezeu să-i ierte pe fraţii mei, că au fost hotărâţi. Eu eram copil, ce ştiam eu? Ei m-au luat de acasă. Eu făcusem şapte clase de carte, că atâta erau pe vremea aceea. Şi soră-mea cea mai mare, Maria, care a fost căsătorită, mă îndemna să merg în Oastea Domnului, că atunci Oastea Domnului era organizată bine, erau preoţi mulţi în fruntea ei. O conducea Mitropolitul Nicolae Bălan de la Sibiu. Îmi spunea sora cea mai mare, Dumnezeu să o ierte: „Costică, tu să te treci la Oastea Domnului că ai memorie bună. Fă-ţi un bordei în grădină, nu te căsătoreşti. Citeşti la Psaltire şi predici la oameni".

Dar fratele Vasile, care s-a liberat, că a fost sergent în armată, el îmi spunea: „Măi, frate, mai mare ostaş ca şi călugărul nu mai este nimeni. El leapădă toate pentru Hristos, renunţă la toate. Hai la mănăstire, unde-i fratele Gherasim". Şi soră-mea era

la Mănăstirea Agafton. Şi am citit Vieţile Sfinţilor şi ne-am hotărât.

Apoi cu el, cu Vasile am venit, săracul. Dumnezeu să-l ierte. El a fost de mic copil cioban. Când mergeam cu oile, cânta de la catismele de la Psaltire, de la catisma a doua: „Eu sunt, Doamne, pomul cel neroditor, care nici o roadă de pocăinţă nu aduc". Şi de la catisma a cincea: „Înfricoşat este scaunul tău şi vicleană este viaţa mea". Parcă îl aud. Şi când cânta acestea, el atâta umilinţă avea, încât îi curgeau lacrimile. Că nu le cânta, era pătruns de ele.

El a fost pentru pocăinţă. Nu-l interesa câtă avere i-a dat tatăl lui: 50 de oi, două vaci şi o pereche de boi, patru porci, vreo patru hectare de pământ, lemn de casă, lemn cioplit gata, dacă vrea să se însoare. Când a vrut să meargă la mănăstire, a chemat o văduvă săracă, mătuşa Hareta, care avea un cârd de copii, fete frumoase şi cuminţi, dar era sărmană. Ea avea o grădină şi Vasile a auzit că vrea să facă casă în grădină, dar n-avea bani şi n-avea lemn de casă. Şi a întrebat-o: „Unde vrei să faci casa?" A luat lemnul lui de casă cioplit gata şi l-a cărat cu boii lui. Şi i l-a cărat tot. Erau şi căpriori şi tot.

– Vai, Vasilică!

– Mătuşă, să-ţi faci casă.

Şi a scos vreo 10.000 lei, cum era atunci, că o vacă era 1.500 lei.

– Na, să-ţi faci casă.

Pe urmă avea un dulap cu haine şi l-a dat tot de pomană. Şi aşa a dat tot.

Când a văzut mama că ne-am liberat de la nişte oi, de la un boier mare, lângă Cozancea, unde am fost ciobani în vara aceea, când a văzut că ne scapă la mănăstire, s-a pus pe un plâns... Era în anul 1929, atunci am venit aici, în Postul Crăciunului.

Noi stăteam mai toată noaptea la rugăciune. Ehe, dar câte ispite şi câţi draci veneau noaptea atunci şi să vezi ce ne făceau nouă! Îţi faci cruce. Dacă au văzut că suntem hotărâţi, veneau diavolii şi se suiau în pod, iar în pod aveam cam un vagon de alimente, orz, grâu, cum era la ţară pe atunci, că aveam 28 ha pământ arabil. Şi când făceam noaptea metanii şi citeam la Psaltire, dracul se făcea porc şi grohăia şi se scărpina de podeaua de la pod: „Uooh, uooh, uooh..." Şi aşa de tare se scărpina de pod, încât grâul trecea prin podea şi cădea în cap la noi.

Dar fratele Vasile care era mai mare, îmi spunea: „Frate, nu te uita, nu te teme. «Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi...»".

Noaptea, când făceam Utrenia, venea un căţel negru nu ştiu pe unde, că era uşa încuiată. Cum făceam metanii, intra printre picioare la noi şi tot ne muşca de câte un picior. Aveam nişte metanii de lemn de alun, făcute de mine pe când umblam cu oile şi cu acelea tot dădeam după el. Fratele Vasile îmi spunea:

– Lasă-l măi, că aista-i dracu, dă-i pace.

– Dar mă muşcă.

– Nu te teme.

Numai ce vedeai că nu mai este. Cum nu ştiai pe unde intră, aşa nu ştiai pe unde s-a dus.

Sora mea cea mai mare îmbrăcase gratia la geam cu un fel de hârtie tăiată, albastră, verde, să fie

aşa ca gratia, ca să nu fie goală. Intra dracul într-o hârtie de aceea şi făcea ca un avion: „Uuuuuuuuu" şi tremura hârtia aceea. Îi ziceam lui Vasile:

– Uite, frate Vasile.

– Lasă-l măi, că atâta poate.

– Dar de ce face hârtia aceea aşa?

Aveam minte de copil. El însă făcuse armata, fusese sergent.

– Lasă-l măi, că atâta poate, scutură hârtia aceea. N-are ce face.

Când făceam cruce acolo, numai ce fugea de acolo. Ehei, câte am păţit noi cu dânsul, înainte de a rupe lanţul. La început, el ce zice? „A, ăştia-s încă cu gândul în lume!" Dar când vede că vrei să-i rupi lanţul, zice: „Măi, asta nu-i glumă, ăştia vor să părăsească lumea". Pentru că el ştie că omul are să slujească lui Dumnezeu şi nu numai că se mântuieşte el, dar poate aduce folos şi pentru alţii. Dar să nu vă temeţi, căci cu noi este Dumnezeu.

Ştiţi voi istoria cu nodul gordian? Alexandru cel Mare Macedon a fost mare filosof, el a învăţat filosofia cu Aristotel. Când a intrat în Asia Mică, filosofii de acolo şi popii idoleşti ştiau că Marele Alexandru e mare filosof şi un om cu care se poate vorbi, nu numai brută, care să omoare lumea. Au ieşit înainte popii idoleşti şi generalii şi comandanţii de acolo: „Alexandre, noi vrem să predăm ţara fără război". Dar i-au adus un nod cât un ghem, mare-mare, cum e piatra. Acel nod era făcut de un filosof pe nume Gordian, de aceea îi spunea nodul gordian. Şi au zis: „Noi îţi dăm împărăţia fără sabie. Uite, armată avem, luptăm şi noi, dar de ce să moară atâta armată de la noi sau de la tine? Îţi dăm toată ţara dacă deznozi nodul acesta".

A încercat secretarul lui Alexandru cel Mare, a luat nodul, l-a ridicat de la pământ. Era piatră, nici un capăt, nimic. Au încercat Antioh, generalul lui, Seleuh Nicanor, care a fost peste Siria, Vizantie, care a fost peste Europa, Ptolemeu, care a fost peste Egipt, cei mai mari generali ai lui.

– N-avem ce-i face, măria ta!

– Măi, dar proşti mai sunteţi.

– Păi tot e ca piatra, n-are nici un capăt, cum să-l desfacem?

– Dacă nu ştiţi cum se dezleagă nodul, uite, vi-l deznod eu!

Scoate sabia, când a izbit odată, s-a rupt acela în două ca un măr....

– Aşa se deznoadă nodurile, măi.

Aşa îţi face dracul când vrei să pleci la mănăstire. Ba „mai am timp", ba „nu-i şcoala gata", ba „nu mă lasă mama", ba „n-am pensie", ba „n-am haine", ba „mai lăsăm mai încolo", ba „o zis cutare că nu-ştiu-ce, că n-ai să stai în mănăstire, că n-ai să ai răbdare". Atunci trebuie să scoţi sabia.

Ştii tu care-i sabia, când vezi că se înnoadă nodul? Este hotărârea cea bună: „Domnule, am zis să slujesc lui Hristos până la moarte! N-am nevoie de nodurile tale, satană, că mă sfătuieşti prin cumătra, prin cumătru, prin mama, prin tata". Aşa trebuie să fii. Aşa se taie nodul gordian.

Să fii hotărât, nu că a fi, că n-a fi. Ce spune la Apocalipsă? *Dacă nu eşti nici cald, nici rece, te voi*

vărsa de la gura mea. Nu căldicel. Ori cald, ori rece. Că spune apostolul Iacov: *Bărbatul îndoit la suflet este asemenea cu un nor fără apă, purtat de vânt*. Îl duce vântul oriunde. Domnule, când e vorba de a sluji lui Dumnezeu, sufletul e mai mare decât toate împărăţiile lumii. Că Mântuitorul ţi-a spus: *Ce-ar dobândi omul dacă ar câştiga toată lumea, dacă îşi va pierde sufletul....* Sufletul e nemuritor. Toată lumea asta dacă ar fi numai munţi de aur, nu face cât un suflet. Că asta-i trecătoare, dar sufletul ori are viaţă veşnică, ori are moarte veşnică. Nu trebuie să stai pe gânduri când e vorba de mântuirea sufletului.

CINE SE SMEREŞTE CÂŞTIGĂ

Sfântul Antonie cel Mare, dacă avea darul înainte-vederii, el vedea câţi draci sunt aici şi câţi îngeri sunt. El vedea gândurile tuturor, puteau să fie un milion, la fiecare le vedea gândurile, ce gândeşte – bine sau rău. Odată i-a luat Dumnezeu darul acesta al înainte-vederii. Dumnezeu îl dă, Dumnezeu poate să-l ia înapoi. Şi doi draci, dintre care pe unul îl chema Zerefer, s-au sfătuit:

– Măi, oare dacă noi ne-am pocăi, că am fost îngeri, ne-ar mai primi Dumnezeu să ne facă îngeri înapoi cum am fost înainte de a cădea?

Atunci unul din ei a zis:

– Dar cine poate să ştie asta? Numai Sfântul Antonie. El e înainte-văzător.

– Dar oare cum să ne apropiem ca să nu ne vadă, să nu ne recunoască?

Ştiau că îi cunoaşte.

– Dacă ne-om duce să-l întrebăm, ne vede că suntem draci.

– Taci că ne facem că suntem doi oameni păcătoşi.

Şi Dumnezeu i-a luat darul înainte-vederii lui Antonie ca să nu-i cunoască. Şi ei s-au dus aproape de chilia sfântului într-un loc. Şi când au ajuns acolo au început a plânge:

– Vai de mine! Tare suntem păcătoşi! Văleu! Am mâniat pe Dumnezeu şi n-am făcut cutare...

Plângeau. Şi vine un călugăr la Sfântul Antonie şi îi spune:

– Părinte, doi oameni păcătoşi stau acolo şi plâng şi au zis că nu-i mai iartă Dumnezeu.

Dacă ar fi avut darul înainte-vederii, Sfântul Antonie i-ar fi cunoscut, însă acum Dumnezeu îi luase darul, ca să arate altă taină. Şi atunci el a zis:

– Cheamă-i încoace.

Şi când au venit, au început să spună:

– Vai, Antonie, suntem păcătoşi. Nu ştim dacă ne iartă Dumnezeu. Aşa de răi suntem că ni se pare că pentru păcatele noastre suntem ca dracii.

Ziceau că li se pare, nu spuneau că sunt draci.

– Aşa de păcătoşi ne-am făcut că ni se pare că suntem draci.

– Şi ce vreţi?

– Să te rogi pentru noi ca să ne ierte Dumnezeu şi să fim iar cum am fost.

Că ei au fost îngeri înainte de cădere.

Sfântul Antonie a zis:

– Duceţi-vă, că am să mă rog lui Dumnezeu. Să veniţi mâine.

Şi a început Sfântul Antonie să se roage. Şi pe când se ruga, a venit îngerul Domnului:

– Antonie, dar de ce te rogi pentru draci?

– Doamne, dar sunt draci? Dar eu totdeauna cunoşteam pe draci. Mie mi-au spus că sunt oameni păcătoşi.

– Ţi-a luat Dumnezeu darul înainte-vederii ca să nu-i cunoşti. Draci sunt.

– Şi cum de mi l-a luat?

– Asta e altă taină. De aceea ţi l-a luat, ca să arate prin tine Dumnezeu că chiar pe draci, cât sunt de răi, dacă s-ar pocăi, Dumnezeu îi iartă, şi astfel să nu se deznădăjduiască nici păcătoşii care fac multe fărădelegi, ci să vină întru pocăinţă, ştiind că Dumnezeu îi primeşte pe toţi, căci pentru păcătoşi şi-a vărsat sângele.

Deci când vor veni iarăşi să le spui astfel: „Dumnezeu mi-a descoperit cine sunteţi voi şi a zis că vă iartă, numai să faceţi un canon: Să staţi trei ani într-un loc cu faţa spre răsărit şi să spuneţi de o sută de ori: «Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, răutatea cea veche». Apoi de o sută de ori: «Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, urâciunea pustiirii». Şi încă de o sută de ori: «Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, înşelăciunea cea întunecată». Când veţi face acestea, Dumnezeu o să vă ierte şi o să vă facă îngeri înapoi cum aţi fost".

Şi a zis îngerul:

– Dar să ştii, Antonie, că răutatea veche nu se mai face bunătate nouă. Dar ca să nu zică ei în ziua

judecăţii că au vrut să se pocăiască şi Dumnezeu nu i-a primit, spune-le că-i primeşte dacă fac canonul.

Zicând acestea îngerul, s-a suit la cer. Iar a doua zi iarăşi au venit dracii plângând: „Vai de mine, Antonie, ni se pare că suntem ca nişte draci de păcătoşi". Dar Sfântul Antonie a început de departe:

– O, viclenilor, acum ştiu că nu vi se pare, ci că sunteţi draci! M-am rugat lui Dumnezeu şi ştiu cine sunteţi voi.

– Dacă suntem draci ne mai iartă Dumnezeu?

– Uite, vă iartă. Voi n-aveţi osteneală – că ei nu mai au osteneală în veac, sunt duhuri –, vă dau un canon de făcut. Îl faceţi aici.

– Ce canon să facem?

– Să staţi trei ani de zile cu faţa la răsărit şi să ziceţi de o sută de ori: „Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, răutatea cea veche". Apoi de o sută de ori: „Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, urâciunea pustiirii". Şi încă de o sută de ori: „Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, înşelăciunea cea întunecată". Când veţi face acestea, Dumnezeu o să vă ierte şi o să vă facă îngeri înapoi cum aţi fost.

Atunci Zerefer a lepădat plânsul cel prefăcut şi a început a râde. Şi a zis Sfântului Antonie:

– Dacă aş fi voit să mă numesc răutate veche, urâciune a pustiirii şi înşelăciune întunecată, apoi din început aş fi făcut aceasta, ca să mă mântuiesc. Dar acum să zic aşa? Să nu fie aceasta! Că acum încă mă ascultă mulţime de păcătoşi şi ei mă iubesc; eu în inimile lor sunt şi ei umblă după voia mea. Iar eu să fiu rob netrebnic prin pocăinţă nu voiesc, călugăre

rău, şi nu mă pot coborî din cinstea aceasta mare în necinste. Niciodată nu voi zice că sunt răutate veche. Nu, nu, nu, călugăre rău, nu, nu, nu. Niciodată nu voi zice eu că sunt răutate veche.

Şi au zburat şi s-au dus. Ei, dacă au căzut din mândrie, nu se pot smeri. După ce au plecat dracii, vine îngerul:

– Ei, Antonie, ai văzut? Ai văzut că nu pot zice?

N-au smerenie. Că dracii, dacă s-ar smeri, ar veni înapoi. Ei au căzut din mândrie. Chiar în iad, acolo unde stau miliarde, aşa zic: „Nu vom sluji Ţie, nu vom sluji Ţie". Au căzut din mândrie, ca să nu-i slujească lui Dumnezeu.

De aceea i s-a arătat lui Antonie taina aceasta că dacă dracii s-ar pocăi cu adevărat, şi pe dânşii îi primeşte Dumnezeu la pocăinţă. Dar nu se întoarce răutatea veche să se facă bunătate nouă. N-au vrut să facă canon. Au zis că ei împărăţesc şi sunt stăpâni şi cutare.

De aceea când se întâmplă ceva, o sfadă în casă la voi, ori femeia, ori bărbatul, ori un copil, ştii care biruieşte? Ia să-mi spuneţi! Mânca-v-ar raiul! Cel care va zice întâi: „Iartă-mă, mamă, că am greşit" sau „Iartă-mă, bărbate, că am greşit" sau „Iartă-mă, femeie", acela a biruit pe draci. În măsura în care iartă, e şi el iertat de Dumnezeu.

Nu când ţi-a zice unul „Iartă-mă", tu să-i zici: „Du-te de aici, lasă că te ştiu eu cine eşti!", că atunci eşti mai rău decât toţi dracii. Când lui Petru apostolul i se părea că e milostiv, L-a întrebat pe Mântuitorul, *Doamne, de câte ori voi ierta pe fratele meu? Până la şapte ori într-o zi?* Mântuitorul i-a curmat pentru veşnicie părerea asta: *Petre! Nu de şapte ori, ci de şaptezeci de ori câte şapte într-o zi.* Adică întotdeauna.

Nu dacă unul e supărat şi celălalt îi cere iertare, el nu vrea să-l ierte. Dacă nu-l ierţi, eşti ca Zerefer acela, răutatea veche, care nu vrea să zică că a greşit: „Nu, nu, niciodată nu-i înşelăciune întunecată". Te faci ca dracul.

Dar dacă îţi ceri iertare, ai biruit pe toţi. Chiar dacă te-a bătut unul, dacă îi zici „iartă-mă", ai biruit şi pe diavolul şi pe el. Ţi-ai luat cununa de mucenic, dacă ai cerut iertare. Se întâmplă în viaţa omului, în casă, câte nu se întâmplă? Care îşi cere iertare întâi, acela a biruit. Şi el are plată mare la Dumnezeu şi îl linişteşte pe celălalt.

*

Nu-i primit la Dumnezeu nici postul nostru, nici rugăciunea, nici metaniile, nici privegherea, nici înfrânarea, nici nevoinţa, dacă nu va fi în inima noastră întâi şi întâi dragostea. Vai şi amar de cel care are ură pe fratele său! Să nu creadă că-i primită vreodată rugăciunea lui. Aţi auzit apostolul Pavel ce spune? *Soarele să nu apună întru mânia voastră.* Şi dracii nu mănâncă niciodată, postesc, sunt feciorelnici, nu se împreună cu femei, nu dorm niciodată, dar tot draci sunt. Nu le foloseşte nimic că nu stau degeaba, că priveghează, pentru că nu au în ei dragostea lui Dumnezeu.

Ura, răutatea risipeşte toată plata ostenelii faptelor bune. Dacă în timpul zilei, la ascultare, te-a

supărat un frate, poate săracul vrând sau nevrând, nu te duce la chilie până când nu te duci întâi la el: „Iartă-mă, părinte, iartă-mă". Că degeaba te rogi, degeaba citeşti psalmi, degeaba faci metanii dacă te duci ca un diavol cu ura asupra cuiva. Eşti mai rău decât un drac, eşti un drac şut, fără coarne. Şi nu te ştie nimeni, n-ai coarne, dar ai coarne grozave.

Era aici un iconom Ilarion Ionică, Dumnezeu să-l odihnească. Parcă era Sfântul Neculai, cu o barbă albă, încălţat cu opinci de cele de gumă. Mergea cu noi: „Hai, dragul moşului, hai la pădure, hai la coasă, hai la strâns fânul, hai la cartoafe". Şi seara venea săracul la noi, era un corp de chilii cu tablă, care l-aţi apucat, de la clopotniţă, că aici erau chiliile lui Cerneschi, cele vechi, acoperite cu draniţă, care au fost făcute deodată cu biserica. Îl auzeai seara că venea. Erau două rânduri de chilii. El venea, bătrânelul, săracul: „Frate cutare". „Da". „Iartă-mă pe mine, păcătosul". „Părinte cutare". „Da". „Iartă-mă. Poate v-am supărat cu ceva azi".

El, săracul, bătrânelul. Câtă pildă era pentru noi un bătrân! Noi ieşeam pe cerdac. Dar el venea bătrânul, săracul: „Iertaţi-mă, băieţi, poate v-am supărat cu ceva azi". Şi era iconomul mănăstirii. Ferice de el. Acest suflet mare nu ţinea în inima lui niciodată ură. Că atâta de greu e păcatul urii, e ucidere de om. Auzi ce spune Evanghelia: *Cela ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om este.*

Mai bine nu te mai năşteai pe faţa pământului, dacă ţii mânie sau eşti cumva supărat pe cineva. Mai bine nu te mai năşteai, că ai pe satana în inimă. Dar

dacă mori în noaptea aceea, având ciudă pe cineva? Te-a luat satana. El e în inima ta. Dacă nu te-ai dus seara: „Iartă-mă, părinte, că am greşit, iartă-mă", ai pe satana şi dacă mori, atunci te-a luat cu el. Că în ce te găseşte moartea, în aceea te va lua.

Cu aceste cuvinte, vă rog să mă iertaţi. Vă doresc să fie dragostea Mântuitorului în inimile tuturor şi îngerii păzitori care vă păzesc pururea să vă povăţuiască, să vă îndrepteze ca niciodată să nu dormim seara având cumva supărare pe cineva.

SCHIMBAŢI-VĂ LA FAŢĂ ÎNTRU ÎNNOIREA MINŢII VOASTRE

Marele apostol Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, stâlpul şi lumina Bisericii, spune în una din epistolele sale aşa: *Schimbaţi-vă la faţă întru înnoirea minţii voastre* (Romani 12, 2). Auzi? Şi pe noi ne îmbie să ne schimbăm la faţă. Ai auzit că şi noi ne putem schimba la faţă? Cum? Întru înnoirea minţii noastre. Ce este a ne schimba la faţă, întru înnoirea minţii noastre? Foarte simplu vă explic.

Toţi ne putem schimba la faţă numai dacă vrem, dacă credem. Cum? Nu aşa, simplu, ci *Schimbaţi-vă la faţă, întru înnoirea minţii voastre.* Cum mă pot eu schimba la faţă, să-mi înnoiesc mintea? Uite cum: Dacă eu văd în mintea mea că vine un gând rău şi am frica lui Dumnezeu, atunci zic rugăciunea aceasta: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (sau păcătoasa)" şi

depărtez gândul acela de la mintea mea. Dacă eu am gândul de desfrânare sau de ură sau de mândrie sau de slavă deşartă sau de făţărnicie sau de viclenie sau de lenevie sau gândul iubirii de argint sau al iubirii de plăceri sau al iubirii de averi, orice gând ar veni în mintea mea, dacă eu îl scot afară din minte cu rugăciunea „Doamne Iisuse...", eu am scos păcatul din minte şi atunci vine Duhul Sfânt.

Mintea noastră e făcută de Ziditorul în aşa fel încât nu poate sta singură, e veşnic în mişcare. Mintea noastră este ca o moară şi ce torni în moară, aceea macină. Dar nu-i de vină moara că eu torn neghină sau fasole într-însa. Eu dacă torn grâu, moara grâu macină. Aşa-i şi mintea noastră. Deci dacă dăm minţii noastre gânduri duhovniceşti, gânduri sfinte, cugetări la patima Mântuitorului, la ale martirilor, cugetări la Înviere, la răstignirea Domnului, la Judecata de Apoi, la rai, la munca cea veşnică, la sfârşitul lumii şi la sfârşitul nostru mai mult, că trebuie să plecăm ca mâine fiecare la mormânt, iată eu am turnat în gândirea mea aceste gânduri duhovniceşti, am scos din minte gândurile cele rele şi am înnoit mintea mea cu gânduri duhovniceşti, cu gânduri plăcute lui Dumnezeu, iată eu m-am schimbat la faţă întru Duhul, nimeni nu ştie cum.

Mintea mea nu mai este păcătoasă, mintea mea s-a făcut biserică a Duhului Sfânt, după cum mintea celui păcătos s-a făcut lăcaş al dracilor şi al corbilor celor nevăzuţi. Aşa se explică cum să ne schimbăm la faţă întru înnoirea minţii. Mintea noastră să n-o lăsăm să cugete cele rele, ci îndată să-i turnăm gânduri bune

şi pe cele rele să le fugărim din mintea noastră cu această rugăciune: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă".

Dar oare avem destule pilde că s-au schimbat mulţi din sfinţi la faţă în felul acesta şi mulţi şi-au înnoit minţile? Avem. Ia să vă spun o istorioară ca să înţelegeţi cele de mai sus. Sfântul Pavel cel simplu, care era mai înţelept decât toată lumea pentru că se făcea nebun pentru Hristos, era ucenicul Sfântului Antonie cel Mare şi a ajuns la atâta sporire, că era mai mare făcător de minuni decât Sfântul Antonie.

Acest Pavel cel simplu s-a dus la Alexandria, fiind trimis de Sfântul Antonie, după oarecare trebuinţă. L-a apucat pe drum Sfânta Duminică. El era un om bătrân acum, peste 80 de ani, îmbrăcat cu o haină ruptă, încălţat cu nişte opinci, cu o cruce de lemn la gât şi cu un toiag în mână. Cine îl vedea zicea: „Iaca un moşneag. Un moşneag bătrân, credincios".

S-a dus acest sfânt Pavel la uşa unei biserici. Şi pândea cum vine lumea la biserică, că era sfânta duminică şi la toţi care veneau la biserică el vedea pe îngerii lor cum îi aduc la biserică: pe copilaşi, pe femei, pe bărbaţi, pe tineri. Foarte se bucurau îngerii că i-au adus la biserică. Şi foarte se veselea Pavel cu duhul, că el era înainte văzător şi vedea acestea. Dacă ar fi fost aici vedea câţi draci sunt şi câţi îngeri, că în tot locul sunt miliarde. El îi vedea pe toţi ce fac ei, şi pe îngeri şi pe draci, aşa este omul văzător cu mintea, căci are minte văzătoare de Dumnezeu. Şi se bucura Sfântul Pavel la uşa bisericii, văzând cum vin creştinii la biserică şi îngerii lor vin bucuroşi şi îi bagă în biserică.

Dar a văzut venind la biserică pe unul care îl aduceau dracii. Erau călare pe dânsul, i-au pus zăbale ca la cai şi frâu şi alţii îi turnau cenuşă în cap şi murdării. Şi a intrat în biserică cu dracii călare pe el. Şi când a văzut Sfântul Pavel că pe lângă cei ce îi aduc îngerii, a venit şi unul înconjurat de draci, cu zăbală în gură, a început să plângă bătrânul. Dar oamenii, care nu ştiau cine e, că era străin pe acolo, îl întrebau: „Moşule, de ce plângi?" „Plâng pentru păcatele mele".

Nu voia să spună. Şi a plâns tot timpul Liturghiei şi a stat în pridvor. Şi se minunau oamenii: „Bătrânul acela plânge mereu pentru păcatele lui. Se vede că e păcătos". De ar fi avut oamenii păcatele lui! Dar el pândea când au luat oamenii sfânta anafură şi au plecat acasă să vadă cum iese acela din biserică, care s-a dus cu dracii în biserică. Şi, o, minunile Tale, Hristoase! A ieşit acela din biserică înconjurat de îngeri. Şi foarte se veseleau îngerii şi erau luminaţi la faţă, iar el era aşa de cucernic şi smerit. Şi atunci Pavel n-a mai putut de bucurie. A lăsat plânsul şi a început a bate din palme:

– Veniţi oameni buni, veniţi aici să vedeţi minunile lui Dumnezeu. Veniţi să vedeţi milostivirea lui Dumnezeu.

Şi atunci au întrebat:

– Cine eşti tu, moşule?

El tot n-a vrut să spună:

– Sunt un om păcătos, dar am văzut atâta lume care a mers la biserică şi mergeau cu îngerii, iar omul acesta mergea încălecat de draci şi avea zăbală în gură ca la cai şi îl duceau dracii în biserică. Şi acum şi el e cu îngerii Domnului şi nici un drac nu văd lângă dânsul.

Iar omul, când a văzut că e descoperit, că i s-a descoperit viaţa lui, a zis către oameni:

– Oameni buni, bătrânul ăsta este mare om al lui Dumnezeu, dacă a văzut el starea mea. E adevărat, eu am intrat în biserică plin de draci. Eu sunt om foarte păcătos, am fost preacurvar şi curvar şi ucigaş şi rele am făcut în viaţa mea şi cred că a văzut bătrânul la mine că mă duceau dracii de zăbală ca pe cai. Dar uite ce s-a întâmplat cu mine în biserică. Să vă spun: M-am dus în biserică şi am auzit citindu-se paremia de la marele prooroc Isaia, unde zice aşa: *Întoarceţi-vă către Mine, fiii oamenilor, şi Mă voi întoarce către voi. Şi de vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi. Şi de vor fi ca roşeaţa, ca lâna le voi face albe. Şi nu voi mai pomeni cele dintâi ale voastre.*

Şi eu, auzind aceasta că Dumnezeu se făgăduieşte ca să-mi ierte cele dinainte şi să mă facă alb ca zăpada şi să nu mai pomenească păcatele mele, am zis în inima mea: „Doamne, de astăzi nu voi mai greşi. De aş muri de o mie de ori, nu mă mai întorc la păcat. Şi ajută-mi, Doamne, să pun început bun, să te iubesc pe Tine cum am iubit păcatul până acum şi mai mult".

Cu această hotărâre m-am întors de la biserică şi iată bătrânul acesta sfânt, care m-a văzut înconjurat de draci intrând în biserică, mă vede ducându-mă cu îngerii. Eu m-am schimbat la minte, eu am făcut schimbarea la faţă întru înnoirea minţii, cum zice

marele apostol Pavel. Şi mi-am înnoit mintea mea cu gânduri bune, cu cugete bune, de acum înainte nici cu gândul nu vreau să mai greşesc, vreau până la moarte să mă lupt cu păcatul, să fiu un om nou, o făptură nouă, să-mi duc viaţa în Iisus Hristos.

Deci iată, oameni buni, câtă dreptate are bătrânul care spune că m-a văzut mergând cu dracii în biserică, iar acum mă duc cu îngerii, pentru că mi-am schimbat mintea mea şi inima mea în biserică şi am hotărât, auzind cuvântul Domnului, să nu mai fac păcate şi să fiu om al lui Dumnezeu.

Ai văzut cum se schimbă omul auzind cuvântul Scripturii? Ce spune marele apostol Pavel? *Credinţa vine prin auz, iar auzul prin cuvântul lui Dumnezeu.* Acelaşi Iisus Hristos pe care îl primim prin Preacuratele Taine, când luăm Trupul şi Sângele Domnului, Acela vine şi prin auz, când noi primim cuvântul lui Dumnezeu prin auz şi în loc de peşteră a tâlharilor draci, ne face pe noi biserică a Duhului Sfânt, cum l-a făcut pe acest om păcătos, care s-a înnoit întru mintea sa şi în inima sa şi s-a schimbat la faţă, a intrat cu dracii şi a ieşit cu Dumnezeu şi îngerii lui din biserică.

Dar să vă mai spun o altă istorioară. În Franţa, un mare făcător de rele, un mare criminal, care n-a avut nici mamă, nici tată, a crescut de capul lui printre străini, şi ca un copil care n-a avut educaţie de la părinţi, s-a făcut om rău. A făcut crime, a făcut răutăţi, iar când era în floarea vârstei l-au prins şi l-a judecat tribunalul. Nu mai aveau ce canon sau ce pedeapsă să-i dea, că celelalte îi dăduseră multe, l-au condamnat la pedeapsa cu moartea publică.

Pe acest om l-au adus într-o piaţă mare din Paris şi l-au suit pe o tribună înaltă. Când se executau asemenea oameni tâlhari se aduna multă lume să vadă cum are să-l omoare. Şi este o lege romană, că înainte de a omorî pe cineva să i se dea voie să vorbească câteva cuvinte, să spună şi el ceva înaintea morţii.

Deci l-au suit pe acest criminal pe o tribună, l-au legat la ochi, au pus un pluton de execuţie cu armele ca să-l împuşte la semnal. Iar înainte de a da drumul aceia la gloanţe în el ca să-l dea jos, el era cu ochii legaţi săracul, nu vedea pe nimeni, aştepta moartea din mâna la atâţia soldaţi care erau gata să-l execute. Şi atunci mai-marele tribunalului a întrebat pe acest criminal:

– Măi băiete, spune-ţi ultimul cuvânt. Ai şi tu atâta drept pe lumea asta că acuşi mori, într-o clipă. Iată câte puşti sunt împotriva ta. Spune şi tu care ţi-e ultimul cuvânt înainte de execuţie, înainte de moarte.

Iar el săracul – nici nu vedea câtă lume se uită la dânsul, că era legat la ochi – şi-a adus aminte atunci de Dumnezeu, de-abia atunci, în faţa morţii. Şi s-a gândit el: „Toată lumea m-a părăsit, dar Dumnezeu a venit pentru cei păcătoşi". Şi atunci el săracul, deznădăjduit de viaţă, a alergat la Dumnezeu. Şi a strigat odată să audă toată lumea aceea:

– Of, Doamne, nu mă lăsa, că n-am avut mamă.

Şi atunci aceia care erau de faţă, acei judecători care au dat sentinţa de moarte, au zis între ei:

– Ce-a spus, bre, ce-a spus? Ce-a zis?

– „Of, Doamne, nu mă lăsa, că n-am avut mamă".

Şi au întrebat pe cei ce au făcut actul de acuzare:

– Aşa-i?

– Da, n-a avut săracul nici mamă, nici tată. El a trăit aşa printre oameni.

Şi ştiţi ce s-a întâmplat? Oftând el din adâncul inimii, a atras deodată şi mila lui Dumnezeu şi mila întregului popor. Şi a început să strige tot poporul: „Iertaţi-l, iertaţi-l". Iar judecătorul a zis:

– Îl iertăm şi noi, să-l ierte şi Dumnezeu.

Şi aşa bietul om, în ultima clipă alergând la Dumnezeu şi din adâncul inimii oftând, a atras asupra lui şi mila poporului şi mila lui Dumnezeu şi l-au graţiat şi l-au lăsat în pace. Iată o schimbare la faţă întru Duhul, într-o clipă de vreme tâlharul acesta văzând că l-a părăsit toată lumea, a ştiut că este un Dumnezeu milostiv în cer, care nu lasă pe cei necăjiţi şi a strigat din toată inima: „Nu mă lăsa, că n-am avut mamă", adică nici n-a avut cine să mă înveţe ca să n-ajung om rău.

Iubiţi credincioşi, v-am spus aceasta ca să vă dau o nădejde de mântuire. Cât de păcătos ar fi omul, când, Doamne fereşte, e în primejdie şi l-a părăsit toată lumea, el din adâncul inimii să alerge la Dumnezeu, că Dumnezeu nu lasă pe nimeni. Auzi ce spune prin proorocul Isaia: *Mai degrabă va lăsa mama pe fiul său, decât eu să te las pe tine, cela ce ai nădăjduit spre mine.* Deci nimeni să nu-şi piardă nădejdea când e în necaz şi scârbe mari, ci din adâncul inimii să strige la Dumnezeu şi un singur suspin şi un singur glas din inimă îl mântuieşte pe om, atrage asupra lui mila lui Dumnezeu şi capătă viaţă vremelnică şi viaţă veşnică. Amin.

DESPRE ISIHASMUL MOLDOVEAN ŞI PAISIAN

Având poruncă şi blagoslovenie de la Prea Fericitul Patriarh ca să spun ceva despre isihasmul moldovean şi paisian şi socotindu-mă dator a face o smerită ascultare, voi încerca să vorbesc cât mai pe scurt despre cele ce mi s-au poruncit. În adevăr, multe şi felurite sunt învăţăturile Sfinţilor Părinţi în privinţa isihasmului – rugăciunea lui Iisus – şi care nu pot fi prinse toate în expunerea de faţă. Încerc totuşi să dau câteva din îndrumările cele mai importante, care să ducă la o cât mai posibilă lămurire a harurilor acestei rugăciuni, după umila şi slaba mea pricepere şi nu după iscusinţa cea din lucrare pe care nu o am. Bunul şi Preaînduratul Dumnezeu, pentru rugăciunile Preasfintei Sale Maici şi ale tuturor sfinţilor, să rânduiască cele ce ştie că sunt nouă spre folosul mântuirii.

I

Ce este isihasmul?

Cuvântul isihasm are la bază un cuvânt grec – *hesychia*, care înseamnă linişte şi concentrare interioară[1]. Isihia a fost practicată la început de primii pustnici şi părinţi ai pustiei care şi-au însuşit rugăciunea inimii, numită şi rugăciunea lui Iisus sau

[1] Pr. Prof. Dr. Ioan Bria, *Dicţionar de Teologie Ortodoxă*, Bucureşti, 1981, p. 220-221.

rugăciunea curată, constând din cuvintele: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul". Această rugăciune se bazează pe textul Evangheliei de la Luca 17, 21: *Împărăţia lui Dumnezeu este înăuntrul vostru* şi pe îndemnul Marelui Apostol Pavel: *Rugaţi-vă neîncetat* şi *Stăruiţi în rugăciune*. Este bine să ştim că rugăciunea minţii cea din inimă sau rugăciunea curată se face atunci când cineva întărindu-se cu atenţia în inimă înalţă de acolo rugăciune către Dumnezeu[2].

Care este începutul şi vechimea rugăciunii inimii?

Rugăciunea inimii – care în Legea Darului se zice şi isihasm – îşi are vechimea de la începutul lumii, fiindcă această rugăciune a fost dată de Dumnezeu primilor oameni în rai. Acest lucru îl adevereşte dumnezeiescul părinte Nil Sinaitul, zicând: „Rugându-te cum se cuvine, aşteaptă cele ce nu se cuvin şi stai cu bărbăţie, păzindu-ţi rodul tău, că pentru acest lucru ai fost hotărât de la început ca *să lucrezi şi să păzeşti* (Facere 2, 15)"[3].

Care din sfinţii Vechiului Testament au avut rugăciunea inimii?

Pentru că nu este aici vremea şi locul de a vorbi pe larg despre acest lucru, vom aminti măcar în trecerea cuvântului pe sfinţii şi aleşii lui Dumnezeu din

[2] *Culegere despre Rugăciunea lui Iisus* [Sbornicul], *vol. I*, Ed. Mănăstirea Valaam, 1936, trad. ms., p. 329.
[3] Sf. Nil Sinaitul, *Despre rugăciune*, cap. 19; *Sbornicul II*, ms., p. 237-239.

Legea Veche care s-au rugat în adevăr cu inima lui Dumnezeu.

Şi întâi vom zice de marele Prooroc al lui Dumnezeu Moise, povăţuitorul cel blând şi mult răbdător al lui Israel. Căci acesta văzând puterea lui faraon în urma poporului şi auzind cârtirea poporului care zicea: *Oare nu erau morminte în ţara Egiptului, de ce ne-ai scos pe noi să murim în pustie?* (Ieşire 14, 11-12), atunci el neavând vreme de a-şi pleca genunchii la rugăciune, cu inima sa a săgetat cerul şi a auzit glasul lui Dumnezeu zicând: *Ce strigi către Mine?* (Ieşire 14, 15).

Vedem iarăşi că Ana proorociţa, mama Sfântului Prooroc Samuil, se ruga în inima ei lui Dumnezeu şi buzele ei se mişcau (I Regi 1, 13), dar glasul nu i se auzea şi a fost ascultată de Dumnezeu, dobândind pe fiul ei, Samuil. La fel dumnezeiescul David Proorocul şi împăratul, arătând că din inimă se ruga lui Dumnezeu, zicea: *Rugatu-m-am feţei Tale cu toată inima mea* (Psalmi 118, 58) şi iarăşi zice: *Strigat-am cu toată inima mea, auzi-mă, Doamne* (Psalmi 118, 145), şi iarăşi: *Lăuda-te-voi cu toată inima mea* (Psalmi 137, 1), şi iarăşi: *Cânta-voi şi voi lăuda întru inima mea* (Psalmi 118, 10).

Preasfânta Fecioară Maria cât a stat în Sfânta Sfintelor, pururea cu inima se ruga lui Dumnezeu[4].

[4] Sfântul Grigorie Palama în *Sbornicul II*, ms., p. 240.

Care sunt cei mai vestiţi din Sfinţii Părinţi care au practicat şi au învăţat despre rugăciunea inimii în Legea Darului?

Mai înaintea tuturor sfinţilor din Legea Darului este Însuşi Domnul Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care ne-a învăţat pe noi cum să ne rugăm cu mintea din cămara inimii noastre, când a zis: *Tu însă când te rogi, intră în cămara ta şi închide uşa ta şi roagă-te Tatălui tău şi Tatăl tău care este întru ascuns, îţi va răsplăti ţie* (Matei 6, 6).

Sfinţii şi dumnezeieştii părinţi ai Bisericii lui Hristos au înţeles că inima noastră este cămara în care trebuie a ne închide în vremea rugăciunii (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 1-49; Sfântul Ioan Scărarul, cuv. 27 către Isihie). După Mântuitorul nostru Iisus Hristos, marele Apostol Pavel a învăţat despre rugăciunea cea gânditoare a inimii când a zis: *Lăudând şi cântând întru inimile voastre Domnului* (Efeseni 5, 19) şi iarăşi: *Voiesc să rostesc cinci cuvinte cu mintea mea, ... decât zece mii de cuvinte cu limba* (I Cor. 14, 19). Şi dumnezeiescul Părinte Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfântului Apostol Pavel, a practicat şi a învăţat despre rugăciunea inimii şi despre întoarcerea şi intrarea minţii în inimă în vremea rugăciunii, când a zis: „Iar mişcarea sufletului este ocolitoare, adică intrarea cea întru sine însuşi de la cele din afară şi învelirea cea cu chip de unul a puterilor celor gânditoare, ca întru oarecare ocol, pe nerătăcirea lui dăruind-o" (*Despre dumnezeieştile numiri*, cap. 4).

După Sfântul Dionisie, sfinţii Patericului, ca Marele Antonie, Marele Macarie, Marele Arsenie, Sisoe şi alţii au lucrat această rugăciune. Apoi marii dascăli ai lumii şi ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul şi Ioan Gură de Aur, Sfinţii Grigorie de Nyssa, Efrem Sirul, Isaac Sirul, Diadoh al Foticeei, Isihie Sinaitul, Grigorie Sinaitul, Filotei Sinaitul, Nil Sinaitul, Marcu Ascetul, Sfântul Ioan Scărarul, Avva Dorotei, Isaia Pustnicul, Nichifor din singurătate, Maxim Mărturisitorul, Nil Ascetul, Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Simeon al Tesalonicului, Sfântul Ioan Damaschin, Sfântul Simeon Noul Teolog, Nicodim Aghioritul, Talasie Libianul şi toţi sfinţii Filocaliei şi alţi mulţi din sfinţii părinţi de prin alte părţi ale lumii.

În care părţi ale lumii creştine a strălucit mai mult această dumnezeiască lucrare?

La această întrebare lăsăm să ne răspundă marele stareţ al Sfintei Mănăstiri Neamţ, Cuviosul Părinte Paisie Velicikovschi, care zice aşa: „Să vă fie cunoscut că această lucrare dumnezeiască a sfintei rugăciuni din minte a fost un lucru neîncetat al purtătorilor de Dumnezeu părinţi cei din vechime, din multe locuri pustii şi din mănăstirile de obşte. Ea a strălucit ca un soare duhovnicesc printre monahii din Muntele Sinai, din pustia schetică a Egiptului, în muntele Nitriei, în Ierusalim şi în mănăstirile care sunt în jurul Ierusalimului, şi simplu spus, în tot Orientul, în Constantinopol, în Muntele Athos şi pe insulele mărilor, iar în ultimul timp şi în marea Rusie"[5].

[5] *Sbornicul II*, ms., p. 229.

Despre sfinţii isihaşti din marea Rusie

Cei mai vestiţi din sfinţii care au practicat şi au învăţat despre isihasm (rugăciunea minţii şi a inimii) în marea Rusie, au fost: Sfântul Nil Sorski, stareţii de la Optina, cum a fost Sfântul Ambrozie de la Optina, Episcopul Ignatie Briancianinov, Partenie din Kiev, Episcopul Teofan Zăvorâtul, Sfântul Serafim de Sarov, Agapie de la Mănăstirea Valaam, protoiereul Ioan Sergheevici de la Kronstadt, Hariton de la Valaam şi alţi mulţi nevoitori ruşi din secolele XVIII-XIX.

Despre vechile centre de isihasm din Moldova

În cartea părintelui Ioanichie Bălan *Vetre de sihăstrie românească* se arată pe larg despre multe centre de isihasm din Ţara Românească şi din Moldova. El scrie că în Moldova noastră au existat isihaşti care se ocupau cu rugăciunea minţii şi a inimii la Putna, Voroneţ, Rarău, Humor, Moldoviţa, Agapia Veche, Bisericani, Tazlău, Nechit, Ceahlău, Sihla, Neamţ ş.a. Încă se dau şi numele multor sihaştri vestiţi ca: Daniil, duhovnicul lui Ştefan cel Mare, Leontie de la Rădăuţi, Onufrie de la Sihăstria Voronei, Ioan de la Râşca, Vasile de la Vatra Moldoviţei, Epifanie, Eustatie şi Inochentie de la Probota, Chiriac de la Tazlău, Chiriac de la Bisericani, Partenie şi Rafail de la Agapia Veche, Cuvioasa Teodora de la Sihla, Vasile de la Poiana Mărului, Cuviosul Paisie de la Neamţ şi alţi mulţi de prin diferite sihăstrii româneşti.

Noi credem că atât sihaştrii pomeniţi mai sus, cât şi alţi mulţi monahi şi monahii de prin mănăstirile şi schiturile româneşti au practicat de-a lungul veacurilor isihasmul – rugăciunea inimii, mai ales dacă ţinem cont de legea sobornicească a Bisericii lui Hristos care i-a obligat la această sfântă lucrare chiar din ziua călugăriei lor, când li s-au dat metaniile în mână şi li s-a spus: „Iată, fiule (fiică), sabia duhului, că eşti dator în toată vremea şi în tot locul să zici rugăciunea: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)".

Dar este spre paguba noastră că aceşti mari sihaştri şi mari nevoitori, monahi şi monahii, nu ne-au lăsat nouă aproape nimic scris din practica lor proprie. Este adevărat că adevăraţii sihaştri, călugări şi călugăriţe, aducându-şi aminte de cuvintele Mântuitorului, care zice că: *Cel ce va face şi va învăţa mai mare se va chema întru împărăţia cerurilor* (Matei 5, 19), s-au silit mai mult să lucreze fapta bună, decât să înveţe sau să scrie fără de lucrarea ei. Ei şi-au adus aminte şi de cuvintele Sfinţilor Părinţi care îndeamnă mai mult la lucrare decât la vorbă, zicând: „Mustră pe cei ce îţi dogmatisesc ţie nu prin multă vorbire, ci prin puterea lucrării" (Sf. Isaac Sirul, cuv. 56 şi cuv. 23). Numai la dreapta Judecată se vor descoperi faptele cele bune ale lor, care le-au lucrat în ascuns, ferindu-se de a le trâmbiţa spre slava de la oameni.

În cele ce urmează vom arăta şi pe alţi cuvioşi părinţi din Moldova, care au lucrat şi au învăţat despre isihasm şi de la care ne-a rămas scris în această privinţă.

Despre isihasmul moldovean şi paisian

Am arătat mai sus că de la vechii sihaştri şi isihaşti care au strălucit cu viaţa lor practică în pustiile şi mănăstirile Moldovei nu ne-a rămas mai nimic scris, decât cele ce s-au păstrat prin viu grai despre petrecerea lor pustnicească şi isihastă. Acum vom arăta pe cei mai vestiţi isihaşti din Moldova care au practicat şi au scris despre isihasm. Aceştia sunt cei doi stareţi moldoveni: Cuviosul schimonah Vasile, stareţul de la Poiana Mărului, şi ucenicul său, marele stareţ Paisie de la Neamţ.

Aceşti doi stareţi au trăit în secolul al XVIII-lea. Amândoi erau originari din Rusia. Stareţul Vasile de la Poiana Mărului a fost povăţuitorul şi prietenul stareţului Paisie. El l-a tuns pe acesta în călugărie şi amândoi au deprins învăţătura Sfinţilor Părinţi despre lucrarea minţii şi rugăciunea lui Iisus prin lucrare şi din propria lor încercare au scris despre acest lucru, nu numai după cele ce au învăţat din cărţi, ci bizuindu-se pe lucrarea lor personală. De aceea toate cuvintele lor se deosebesc prin limpezime şi exactitate.

Stareţul Vasile de la Poiana Mărului a scris predosloviile, adică înainte cuvântările de lămurire către cei ce vor să citească pe Sfinţii Grigorie Sinaitul, Filotei Sinaitul, Isihie Sinaitul şi pe Sfântul Nil Sorski. Iar Cuviosul Paisie Velicikovschi, stareţul Sfintei Mănăstiri Neamţ, a scris despre rugăciunea lui Iisus o dată când era în Sfântul Munte Athos şi de două ori în Moldova. Scrierea sa numită *Sulul* cuprinde şase capitole cu mărturii temeinice din

Sfânta Scriptură şi din Sfinţii Părinţi despre isihasm şi rugăciunea lui Iisus[6]. În capitolul întâi al acestei lucrări Cuviosul Paisie a arătat pe larg că rugăciunea minţii a fost lucrarea cea dintotdeauna a sfinţilor din vechime. În capitolul al doilea a arătat de unde îşi are începutul această dumnezeiască rugăciune. În capitolul al treilea a arătat că rugăciunea minţii este un meşteşug duhovnicesc. În al patrulea capitol arată ce fel de pregătire trebuie să aibă cel care doreşte să facă această dumnezeiască rugăciune. În capitolul al cincilea arată ce este această sfinţită rugăciune a lui Iisus, după calitatea şi lucrarea sa. În al şaselea capitol arată despre cum trebuie de la început să deprindem lucrarea acestei rugăciuni cu mintea în inimă, adică rugăciunea gânditoare a inimii[7].

Arătare despre unii monahi din Sfânta Mănăstire Sihăstria care au avut sfânta lucrare a rugăciunii lui Iisus

Fiindcă am cunoscut în această sfântă mănăstire părinţi ca şi cei din vechime, care pururea se ocupau de sfinţita rugăciune a minţii, m-am gândit să amintesc măcar pe unii din ei. Unul din aceştia a fost monahul Veniamin Iorga care mai bine de 60 de ani a petrecut în viaţa monahicească şi a adormit în Domnul aici în anul 1978. Acesta zicea pururea această sfântă rugăciune şi după putere învăţa şi pe alţii, zicând: „Părinţilor şi fraţilor, nu uitaţi pe Domnul Iisus în toată vremea şi în tot locul". Altădată

[6] Vezi pe larg în *Sbornicul II*, ms., p. 184-226.
[7] Idem, p. 227-293.

îl auzeam: „Nimic sub soare nu este mai dulce ca numele lui Iisus".

Când a sosit vremea ducerii sale către Domnul, am fost adunaţi în chilia lui câţiva călugări, că auzisem că a slăbit şi am venit să-l spovedesc şi să-l împărtăşesc cu Preacuratele Taine pe care cu multe lacrimi le-a cerut. Apoi mai stând noi la el în chilie, a zis către noi: „Vă mulţumesc, părinţilor, că m-aţi cercetat, dar nu acum, ci mâine la ora zece mă voi duce la Domnul". Aşa zicând, noi am cerut iertare şi ne-am dus şi a doua zi pe la ora nouă am venit mai mulţi la chilia lui. El, văzându-ne, a zis: „Părinţilor, rugaţi-vă pentru mine, în ceasul acesta durerile morţii m-au înconjurat". Apoi a început a se ruga în taină cu multă căldură şi lacrimi, iar la urmă a zis: „Iertaţi-mă şi nu mă uitaţi în sfintele rugăciuni". Şi întorcându-şi faţa spre dreapta a suspinat din adânc şi deschizând gura, şi-a dat duhul. Când a deschis gura, m-am uitat cu atenţie şi limba lui se mişca zicând: „Doamne Iisuse". A trăit 87 de ani.

Altul asemenea a fost monahul Paisie Nichitencu, care a făcut 30 de ani ascultare la bucătărie şi pururea zicea rugăciunea lui Iisus, adeseori plângând. El era din Ucraina, de la Moghilev, şi cărţile lui erau scrise în limba rusă. El se ruga tot pe ruseşte, deşi ştia bine şi româneşte. Când îl vedeam adeseori plângând, îi ziceam: „Părinte Paisie, de ce plângi?" El zicea: „Batiuşca – adică «părinte» pe limba rusă –, eu plâng pentru că sunt străin pe acest pământ". Cu nevrednicie i-am fost duhovnic mulţi ani. Iar după ce l-am împărtăşit penultima dată, nu a mai gustat nimic

aproape o lună de zile. Pururea zicea rugăciunea lui Iisus în taină. Când a slăbit de tot m-a chemat şi m-a rugat să-l mai împărtăşesc ultima oară, iar după Sfânta Împărtăşanie a zis: „Vine Domnul dinspre răsărit" şi îndată a adormit.

Altul care a avut tăcere mare şi rugăciune de-a pururea în minte a fost monahul Pimen Năstac, care mult s-a ostenit în chilia lui cu rugăciunea minţii, în tăcere, şi după moarte nu mirosea deloc a mort. Acesta era legător de cărţi, căci fusese maistru legător la tipografia Sfintei Mănăstiri Neamţ pe vremuri. El zicea: „De vom uita numele Domnului, mintea noastră rămâne pustie de darul lui Dumnezeu".

Stareţul nostru, ieroschimonahul Ioanichie Moroi, pururea ne spunea: „Părinţilor şi fraţilor, aveţi frica lui Dumnezeu, păziţi-vă mintea şi nu uitaţi pe «Doamne Iisuse...», dacă vreţi să fie primită ascultarea voastră şi osteneala pe care o faceţi pentru fapta bună".

Părintele nostru Chiriac Şandru, economul Sfintei Mănăstiri Sihăstria, era un om tare răbdător, tăcut şi muncitor. Noi fraţii la ascultare ne luam la vorbă unii cu alţii, iar el zicea: „Părinţilor şi fraţilor, lăsaţi vorba şi vorbiţi pururea cu Domnul Iisus..." Mulţi alţi părinţi din această mănăstire am cunoscut cu această sfântă lucrare – rugăciunea lui Iisus – care au trecut la Domnul, dar nu este aici locul a aminti de toţi. Am amintit măcar câţiva ca să nu rămână cu totul necunoscuţi.

Despre roadele duhovniceşti ale rugăciunii celei de gând a inimii

Fiindcă isihasmul nu este altceva decât lucrarea rugăciunii celei de gând a inimii[8], de aceea vom arăta cu ajutorul lui Dumnezeu care sunt roadele duhovniceşti ale acestei dumnezeieşti rugăciuni a inimii.

Întâiul rod ce se naşte din rugăciunea cea de gând a inimii este acesta: Vrând mintea, după multă vreme se obişnuieşte a rămâne în inimă, se depărtează de lucrurile cele frumoase ale lumii, după mărturia Sfântului Diadoh, şi urăşte şi fuge de dulceţile cele simţite ale organelor simţurilor, că zice acest sfânt: „Cela ce intră deapururea în inima sa, se înstrăinează de toate cele frumoase ale vieţii. Căci cu duhul umblând, poftele trupului a le şti nu poate".

Al doilea rod al rugăciunii celei de gând a inimii este că mintea aflându-se în inimă şi văzând acolo cu ochiul cel gânditor chipul cel urât şi grozav cu care este închipuită şi obrăzarul cel greţos cu care s-a îmbrăcat din necuvioasele privelişti pe care le-a văzut, din josnica purtare a simţurilor şi a lumii, după cum zice dumnezeiescul părinte Grigorie al Tesalonicului, câştigă smerenie, plâns şi lacrimi (Cuv. 38 către Xenie).

Al treilea rod este că prin întoarcerea aceasta a minţii către inimă şi sălăşluirea ei în ea, privirea cea gândită, străjuirea şi păzirea, rugăciunea cea pentru această păzire se face ca o oglindă curată, după cum zice Sfântul Calist, întru care vede mintea plecările

[8] *Dicţionar de Teologie Ortodoxă*, op. cit., p. 220.

cele rele ale inimii. De aceea a zis Sfântul Ioan Scărarul: „Pe aşezarea ta rugăciunea ţi-o va arăta ţie, căci cuvântătorii de Dumnezeu au arătat-o pe aceasta oglindă a monahului" (Scara, cuv. 28).

Al patrulea rod al rugăciunii celei gânditoare a inimii este curăţirea firii, iar lucrarea cea pentru curăţirea firii este dată mai presus de fire de dumnezeiescul dar al Preasfântului Duh.

Al cincilea rod al rugăciunii inimii este când mintea s-a obişnuit a intra în inimă să vorbească cu Cuvântul cel împreună aşezat înăuntru şi să afle voia Lui şi să se privească pe sineşi şi pe toate puterile sale. Atunci nu rămâne fără de bucurie şi veselie, ci după cum când lipseşte cineva de acasă şi apoi se întoarce la casa sa se bucură şi se veseleşte că s-a învrednicit a-şi vedea soţia şi fiii săi, aşa se întâmplă şi la minte când va intra în cămara sa care este inima, după cum zice dumnezeiescul părinte Nichifor din singurătate. De aceea însuşi Dumnezeu a dat poruncă a ne păzi inima noastră de patimi şi de gânduri rele, zicând: *Ia aminte de tine însuţi să nu cugeţi cu vicleşug în inima ta* (Deuteronom 15, 9). Şi Solomon încă porunceşte: *Cu toată străjuirea păzeşte-ţi inima, că dintru aceasta sunt ieşiri de viaţă* (Proverbe 4, 23).

Al şaselea rod al rugăciunii celei de gând a inimii este că prin această lucrare de gând se luminează omul cel dinăuntru al inimii şi se face omul biserică şi lăcaş al lui Dumnezeu, prin darul Preasfântului Duh, iar inima sa, jertfelnic sfinţit şi sfântă masă, având mintea sa ca pe un preot, iar pe voire şi pe alegere, ca pe o jertfă cuvântătoare şi

duhovnicească şi ca un miros de bună mireasmă, prin rugăciunea cea din inimă trimisă lui Dumnezeu.

Al şaptelea şi cel mai de pe urmă rod al rugăciunii inimii este că prin pomenirea necurmată a numelui lui Iisus Hristos, se naşte dragostea cea către Iisus. Acest lucru îl arată dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, zicând: „Când se va porni pomenirea lui Dumnezeu în mintea omului, îndată inima lui se mişcă întru dragostea lui Dumnezeu (Cuv. 85) şi ochii lui pogoară lacrimi cu îndestulare, că obicei are dragostea din pomenirea celui iubit a aprinde lacrimi". Şi în alt loc zice Sfântul Isaac: „Dragostea lui Dumnezeu din rugăciune se naşte" (Cuv. 35). Despre roadele duhovniceşti ale rugăciunii inimii să se vadă pe larg la Sfântul Nicodim Aghioritul – *Paza celor cinci simţiri*[9].

II

Ce este inima?

Fiindcă în cele de până aici s-a arătat cât mai pe scurt despre rugăciunea inimii, care este lucrarea de bază a isihasmului, şi despre roadele duhovniceşti ale acestei rugăciuni, în cele ce urmează am socotit de cuviinţă să arătăm şi ce este inima, după înţelesul Sfinţilor Părinţi şi iată ce am a zice în această privinţă. Inima este cea întâi născută dintre mădulare şi rădăcina vieţii[10]. Acest lucru îl adevereşte şi Sfântul

[9] Sf. Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simţiri*, Mănăstirea Neamţ, 1826, p. 257-259.

[10] Idem, p. 223.

Vasile cel Mare, zicând că: „Întru facerea vietăţilor, inima întâi punându-se de fire, ea ia de la fire întemeierea sa după potriva vietăţii ce are a se alcătui" (Tâlcuire la Psalmul 1). Şi iarăşi inima este cămara minţii şi altar al lui Dumnezeu (Sf. Isaac Sirul, cuv. 31, 32 şi 79, vezi şi la Ioan Scărarul, cuv. 27 către Isihie) şi iarăşi inima este centru întreit, adică: „centru firesc, centru mai presus de fire şi centru afară de fire"[11].

Deci inima este centrul firesc, „ea este scaunul, rădăcina, începutul şi izvorul tuturor puterilor fireşti ale trupului: al celei hrănitoare, al celei crescătoare, al celei vieţuitoare, al celei simţitoare, al celei mânioase, al celei poftitoare şi al celorlalte. De asemenea inima este şi centrul tuturor puterilor celor fireşti ale sufletului, adică al celei înţelegătoare, al celei cugetătoare şi al celei voitoare... Fiinţa sufletului se află în inimă, iar în creier, ca într-o unealtă, se află nu fiinţa şi puterea minţii, adică a sufletului, ci singură lucrarea minţii"[12].

În al doilea rând, inima este centru mai presus de fire, căci darul lui Dumnezeu ce l-am luat la Sfântul Botez se află în inimă, ca într-un jilţ şi scaun. Şi mărturisesc aceasta Sfintele Scripturi. Căci Domnul zice: *Împărăţia lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este* (Luca 17, 21). Şi marele Apostol Pavel zice: *A trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile voastre, care strigă Avva, Părinte* (Galateni 4, 6; Rom. 10, 8, 10) şi în alt loc zice: *Ca să vă dea, după bogăţia*

[11] Sf. Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, c. 10, p. 218.

[12] Idem, p. 218-219.

slavei Sale, cu putere să vă întăriţi prin Duhul Lui, întru omul cel dinăuntru, ca să locuiască Hristos prin credinţă întru inimile voastre (Efes. 3, 16).

Împreună cu Sfintele Scripturi mărturisesc şi Sfinţii Părinţi, căci Marele Macarie zice: „Inima domneşte tot organul şi când harul va stăpâni inima, atunci va împărăţi peste toate gândurile şi mădularele, că acolo este mintea şi toate gândurile sufletului" (cuv. 15); iar Sfântul Isaac Sirul zice: „Iată Cerul este înăuntrul tău de vei fi curat şi întru sineţi vei vedea pe arhangheli şi lumina lor şi pe Stăpânul lor cu dânşii". Şi în alt loc zice: „Sârguieşte-te a intra în cămara cea dinlăuntrul tău (inima) şi vei vedea cămara cea cerească, căci una este aceea şi aceasta" (Cuv. 43 şi Cuv. 1). Iar dumnezeiescul Părinte Diadoh zice: „Eu din dumnezeieştile Scripturi şi din însăşi simţirea minţii am înţeles că mai înainte de Sfântul Botez Darul îndeamnă pe suflet din afară către cele bune, iar satana se încuibează întru adâncurile lui. Iar din ceasul în care ne naştem din nou dracul e scos afară, iar Darul intră înăuntru" (Filocalia 1, cap. 76). Marele Grigorie al Tesalonicului, tâlcuind zicerea Marelui Macarie, zice: „Deci acolo se cade a iscodi dacă Darul a scris înăuntru legile Duhului, în organul cel domnitor, în scaunul Darului, unde este mintea şi toate gândurile sufletului, adică în inimă". Acest adevăr îl mărturisesc şi toată ceata dumnezeieştilor Părinţi şi mai ales cei ce se cheamă trezvitori[13].

[13] Idem, p. 226-228.

În al treilea rând, inima este centru şi afară de fire, căci toate patimile cele afară de fire şi toate hulele şi gândurile cele de mândrie, şi urâte şi viclene, şi toate poftele cele rele, pornirile păcătoase, împătimirile şi învoirile ce am zis în lucrurile lumii, din inimă se nasc; şi precum cenuşa acoperă scânteia focului, aşa şi acestea au acoperit şi acoperă dumnezeiescul Dar ce l-am luat la Sfântul Botez, după cum zice dumnezeiescul părinte Calist. Acolo sunt rădăcinile şi începuturile tuturor păcatelor, cele afară de fire, care după Sfântul Botez le-am făcut, prin gânduri rele şi prin lucruri, şi acum le facem şi le vom face. Acolo este şi satana, deşi nu în adâncul inimii (că acolo este Darul, după cum a zis mai sus Sfântul Diadoh), ci pe deasupra şi în faţa inimii, şi simplu, împrejurul inimii..., afumând mintea cu umezeala, cu pofta şi cu dezmierdările trupului. Şi aceasta încă mărturisesc Scripturile, că Însuşi Ziditorul inimilor aşa ne-a învăţat pe noi, zicând: *Din inimă ies gândurile rele, murdăriile, preacurviile, furtişagurile, mărturiile cele mincinoase, hulele, acestea sunt care spurcă pe om* (Matei 15, 18) şi Marele Vasile, adeverind acest lucru, spus de Însuşi Mântuitorul, că adică cele din inimă spurcă pe om, a zis: „Rădăcina lucrurilor celor din trup este sfătuirea cea din inimă" (Tâlcuire la Psalmul 1).

Despre întoarcerea minţii în inimă şi despre cele trei mişcări ale sufletului

După învăţătura Sfinţilor Părinţi „întoarcerea minţii către inimă este nerătăcită atunci când sufletul

se află în mişcarea cea ocolitoare" (Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre dumnezeieştile numiri,* cap. 4). Iar mişcările sufletului, după acelaşi Sfânt Dionisie, sunt trei şi anume: întâi mişcarea dreaptă, a doua, cea cu chip şovăit (în zig-zag), şi a treia, cea ocolitoare.

Întâia mişcare a sufletului care se zice dreaptă, este când mintea, de la cele din afară simţite, ca de la oarecare icoane, se suie la privirea cea simplă şi gândită. Iar mişcarea minţii cea cu chip şovăit este când mintea se străluceşte de dumnezeieştile cunoştinţe, nu cu totul gânditor şi neschimbat, ci cu socoteală şi cu schimbare şi ca şi cum cu mişcare amestecată din cea ocolitoare şi din cea dreaptă. Să se ştie că în aceste două mişcări ale minţii, adică în cea dreaptă şi în cea şovăită, intră şi încape rătăcirea vrăjmaşului[14].

Pentru aceea, câţi iubesc a nu se rătăci să se îndeletnicească mai mult cu mişcarea cea ocolitoare care se face prin întoarcerea minţii la inimă şi prin rugăciunea cea de gând în inimă. Căci aceasta, pe cât este de istovitoare şi dureroasă, pe atâta este şi de roditoare, căci este nerătăcită, fiind lucrarea cea mai domnitoare şi mai înaltă a minţii, căci uneşte mintea cu Dumnezeu, Cel ce este peste toate... căci aceasta îl săvârşeşte pe om duhovnicesc şi de Dumnezeu văzător"[15].

[14] Idem, p. 232.
[15] Idem, p. 233-234.

Despre deosebirea celor trei feluri de călduri ce se nasc în vremea rugăciunii inimii

După mărturia mai multora din Sfinţii Părinţi aflăm că cei ce se îndeletnicesc şi se ostenesc la practicarea sfintei rugăciuni ce se face cu mintea în inimă întâlnesc trei feluri de călduri. Vom arăta aici cât mai pe scurt despre deosebirea lor în vremea rugăciunii lui Iisus.

Stareţul Vasile de la Poiana Mărului, care a fost povăţuitorul marelui stareţ Paisie de la Neamţ, în Predoslovia la capetele fericitului Filotei Sinaitul zice aşa: „Este de neapărată trebuinţă să cunoaştem cu simţirea inimii care anume este căldura din rugăciune care se revarsă în inimă de la Dumnezeu ca un mir bine mirositor, prin Sfântul Botez, şi care este cea care ne-a venit de la căderea în păcatul strămoşilor şi care este stârnită de diavolul. Cea dintâi căldură numai în inimă are începutul, chiar odată cu rugăciunea şi tot în inimă se sfârşeşte odată cu rugăciunea, dând sufletului încredinţare şi roduri duhovniceşti.

Iar a doua căldură îşi are începutul şi sfârşitul în rărunchi, aducând sufletului o înăsprire, o răceală şi o tulburare.

A treia căldură se iveşte de la amestecarea cu mişcarea poftei, aprinde inima şi mădularele cu dorinţa de curvie, târând mintea la cugetele cele întinate..., lucru pe care fiecare lucrător sârguincios îl poate vedea şi cunoaşte îndată. Şi deşi vrăjmaşul, zice Grigorie Sinaitul, înlăuntrul coapselor încearcă după dorinţa sa să închipuie cele duhovniceşti, în loc de căldura cea duhovnicească aducând aprinderea sa, iar

în locul veseliei stârnind o bucurie dobitocească şi o plăcere băloasă şi îndemnând să primim înşelarea ca pe un adevărat har, însă vremea, încercarea şi simţirea ne învaţă să o deosebim".

Şi în alt loc al aceleiaşi predoslovii, aceeaşi lămurire o face stareţul Vasile cu alte cuvinte, zicând: „Mai înainte de toate, după cuvintele Sfântului Patriarh Calist, vine o căldură de la rărunchi, parcă încingându-i, şi se pare înşelare, însă nu este înşelare, ci o lucrare firească, născută prin osebirea nevoinţei. Iar dacă cineva socoteşte că această căldură este de la har, apoi acest lucru este într-adevăr înşelare. Însă oricum ar fi, cel ce se nevoieşte nu trebuie să o primească, ci să o alunge. Vine şi altă căldură de la inimă, iar mintea e curată şi nepătimaşă şi pare că s-a lipit de adâncul cel mai lăuntric al inimii. Apoi aceasta este într-adevăr lucrarea harului şi nu a înşelării..."

Am arătat aici deosebirea celor trei feluri de călduri ce se întâmplă în vremea sfintei rugăciuni, cu scopul de a fi de folos celor ce se nevoiesc la sporirea şi creşterea în rugăciune, spre a cunoaşte care este căldura cea firească, care este cea de la diavolul şi care este cea de la harul lui Dumnezeu[16].

[16] Vezi *Sbornicul II*, p. 276-281.

Despre cele patru foloase ce se nasc din reţinerea cea cu măsură a respiraţiei la practicarea rugăciunii lui Iisus

Iarăşi am socotit de nevoie a arăta că cei ce se nevoiesc la practicarea rugăciunii celei de gând a inimii au datoria de a-şi ţine puţin răsuflarea (respiraţia), adică să nu respire cât vor zice cu cuvântul cel dinăuntru aşezat o dată rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)"[17]. Din această puţină ţinere a respiraţiei în vremea rugăciunii lui Iisus se nasc patru foloase duhovniceşti şi iată care sunt acestea:

Întâiul folos ce se naşte din această măsură, ca ţinere a răsuflării, este că prin aceasta se necăjeşte şi se strâmtorează puţin inima, nedobândindu-şi văzduhul ei cel firesc, iar mintea, cu acest meşteşug, mai lesne se adună şi se întoarce la inimă. Una, adică pentru durerea şi chinuirea inimii, iar alta, pentru dulceaţa care se naşte din această fierbinte pomenire a lui Dumnezeu. Căci pomenindu-se Dumnezeu, dulceaţă şi veselie pricinuieşte celor ce Îl pomenesc pe El, după mărturia ce zice: *Am pomenit pe Dumnezeu şi m-am veselit* (Psalmul 76, 3), fiindcă la oricare mădular din trup este simţire de durere sau de dulceaţă, acolo cu firesc chip şi mintea se întoarce şi se adună.

Al doilea folos ce se naşte din această puţină ţinere a respiraţiei este că se subţiază inima aspră şi

[17] Vezi la Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, cap. 10, p. 238.

groasă şi umezelile cele din inimă, ca unele ce cu măsură se necăjesc şi se înfierbântă, şi ca urmare se înmoaie inima, făcându-se mai simţitoare şi mai smerită şi mai îndemânatică spre a se umili şi a vărsa cu lesnire lacrimi. Se subţiază încă şi creierii şi ca urmare împreună se subţiază şi lucrarea minţii şi se face cu chip de una luminoasă şi mai îndemânatică spre unirea cu strălucirea lui Dumnezeu cea mai presus de fire.

Al treilea folos care se naşte din ţinerea cea cu măsură a respiraţiei este acesta: căci cu această măsuratică ţinere a răsuflării (respiraţiei), necăjindu-se şi pătimind durere inima, varsă afară undiţa cea otrăvitoare a dezmierdării şi a păcatului care mai înainte a apucat a o înghiţi.

Şi aşa se tămăduiesc la dânsa cele împotrivitoare prin cele potrivnice, precum zic şi doctorii. Pentru aceasta a zis Sfântul Marcu: „Mintea fără de răspândire rugându-se, necăjeşte pe inimă, iar pe inima înfrântă şi zdrobită, Dumnezeu nu o va urgisi" (Psalm 50, vezi şi Sfântul Marcu Ascetul, cap. 34, pentru cei ce socotesc că se îndreaptă prin lucruri, Filocalia rom. 1).

Al patrulea folos care se pricinuieşte din ţinerea cea cu măsură a răsuflării este că prin această măsuratică ţinere a răsuflării toate celelalte puteri ale sufletului se unesc şi se întorc către Dumnezeu, care lucru este şi minunat a-l spune, căci cu acest chip omul aduce lui Dumnezeu pe toată zidirea cea simţită şi cea gândită, a cărui legătură şi cuprindere este el,

după învăţătura Sfântului Grigorie al Tesalonicului (Cuv. la viaţa lui Petru)[18].

M-am gândit că este bine ca la sfârşitul acestui smerit cuvânt să amintesc cât mai pe scurt şi despre rugăciunea prin care trece mintea şi inima celor ce pururea se roagă lui Dumnezeu. Aşadar să se ştie că un adevărat nevoitor în lucrarea rugăciunii, începând cu rugăciunea cea lucrătoare şi ostenicioasă pe care Sfinţii Părinţi o numesc „plugăria sufletului" (Pateric, cap. 52), merge sporind spre rugăciunea cea contemplativă şi duhovnicească, trecând următoarele trepte: întâi, prin treapta rugăciunii grăită cu gura, a doua treaptă, rugăciunea minţii, a treia, rugăciunea minţii cea din inimă, a patra, rugăciunea văzătoare, a cincea, rugăciunea cea de sine mişcătoare, a şasea, rugăciunea cea curată a inimii, şi a şaptea, rugăciunea cea duhovnicească care trece dincolo de hotarele conştiinţei şi este mai presus de toată rugăciunea[19].

Să se ştie însă că trecerea de la o treaptă la alta a rugăciunii nu depinde de eforturile omului, ci de voia lui Dumnezeu, iar trecerea de la o treaptă la alta în rugăciune se petrece pe nesimţite, organic, ca de exemplu: Noi deosebim un copil de un tânăr, însă nu putem arăta momentul când copilul a devenit adolescent. La fel este şi cu creşterea în rugăciune. Un rugător nu poate separa exact când trece de la o treaptă la alta în creşterea rugăciunii. El trebuie să ştie că rugăciunea în creşterea ei nu are sfârşit, deoarece ea se uneşte cu Dumnezeu cel fără de margine.

---

[18] Vezi şi la Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, cap. 10.
[19] Vezi *Sbornicul II*, dialogul 4.

Cu acestea închei acest smerit cuvânt despre rugăciunea inimii şi isihasm. Am auzit şi am citit mult despre acest soare duhovnicesc al rugăciunii celei de gând a inimii, dar, spre ruşinea mea, în practică niciodată nu am pus-o, pentru a mea lenevire şi răceală la cele bune.

CUPRINS

